UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00909409 5
PR
1502
C6

664.n

NARRATIVNCVLÆ

ANGLICE CONSCRIPTÆ.

DE PERGAMENIS

EXSCRIBEBAT NOTIS ILLVSTRABAT

ERVDITIS COPIAM

FACIEBAT

T. OSVALDVS COCKAYNE M.A. CANTAB.

35234
15/9/94

VENALES APVD

IOHANNEM R. SMITH SOHO SQUARE

MDCCCLXI.

PR
1302
C6

MONITVM.

Impressarii iam versant libellum, cui titulus SEINTE MARHARETE ÞE MEIDEN ANT MARTYR; carmina duo Anglica adhuc inedita comprehendet, quorum alterum rhythmo alliterativo circa A.D. 1230, alterum seculo decimo quarto scriptum videtur. Vtrumque ex hac vetustiore PASSIONE conversum.

AD LECTOREM.

Libelli qui primum obtinet locum titulus e libris Latinis desumptus est. Secundo autem ipsum argumentum nomen subiecit. Vidi etiam in bibliotheca Collegii Div. Iohannis apud Cantab. librum manu scriptum sæculi, uti censeo, decimi quarti, cui titulus supra scriptus Mirabilia Orientis, quem cognationem aliquam cum hoc nostro habere excerpta aliquot demonstrabunt.

2 "India tera magna est bis habens estate[m] bis fruges coligunt in anno arbores habet foliis nudas et tante altitudinis vt vix possint sagittari fœcunda est hæc tera auro et elephantibus piper fert (?) hæc tera cinnamomum et calamum atque de herbis est loquendum.

5 Agrophagite homines sunt indiæ vnum oculum habentes in fronte habitatores iuxta flumen phison indiæ nunquam comedunt atque viuunt odore.

9 In tera libie sunt homines et vocantur lemnie nati sunt sine collo et capite habentes oculos in vtroque humero os vero in pectore.

15 Apud Garamantes fons habetur in nocte feruet in die alget tam calidus est fons in nocte quod nunquam es

tangere tam frigidus est in die vt nullus de eo potest bibere mirum est quod in tam breui tempore tam dissonam habet varetatem.

28 In India arbores duo sunt solis et lunæ que fient et locuntur atque dant responsa sicut fecerunt alexandro magno atque gnarus spiritibus earum sacerdos unde potest annis $\overline{4444}$."

De Generatione Hominvm pars est tractatus de natura, cuius sunt etiam quæ sæpius citantur "De Solstitio" "De Æquinoctio." Mambres Magicvs ad calcem libelli de Orientis Mirabilibus inveni.

DABAM MARIDVNI ID. AVG. MDCCCLXI

IN HOC VOLVMINE

CONTINENTVR

Præfatio ..... pag. iii

1. Epistola Alexandri ad Magistrvm svvm Aristotelem de sitv Indiæ 1
2. De Rebvs in Oriente Mirabilibvs 33
3. Passio Sanctæ Margaretæ Virginis 39
4. De Generatione Hominvm excerptvm 49
5. Mambres Magicvs 50
6. Notæ in Epistolam Alexandri 67
7. Variæ Lectiones in Orientis Mirabilia 76
8. Notæ in Orientis Mirabilia 78
9. Notæ in Passionem Sc. Margaretæ 80
10. Notæ in Generationem Hominum 87
11. Notæ in Mambres Magicvs 87

EPISTOLA

ALEXANDRI AD ARISTOTELEM.

MS. Cott. Vitellius, A. XV.

Folio 104.

ÞER IS SEO LESETENIS

alexandres epistoles þæs miclan cyninges ⁊ þæs mæran macedonisscan þone he þrat ⁊ sende to aristotile his magistre be sereetenisse mðie þære miclan þeode ⁊ be þære siðgalnisse his siðfat[a] ⁊ his forþa þe he geond middangeard feþd. Cpæþ he þus sona ærest in þruman þæs epistoles. Simle ic beo gemyndig þe. esne betpeoh tpeondan þrecnisse upa gefeohta. þu min se leofesta lareop ⁊ esne to minre mederr ⁊ gesþyðtþum. þu me eart se leofesta þreond. Ond forþonþe ic þe sistе pel getyðne in sidome·þa gehohte ic forþon to þe to þritanne be þam þeodlonde. mðie. ⁊ be heofones gesetenissum ⁊ be þæm unisimdum cynnum nædrena ⁊ monna. ⁊ sildeora. tohon þ hpæt hpyzo to þære onzietenisse þisra minra þinga þin zelis ⁊ zlenzista zeþeode þeoh

Folio 104. verso.

[in] þe ꝛeo ȝepýlde ȝleapniꝛ ⁊ ꝛnýttꝛo naniȝeꝛ
[f]ulcumeꝛ abædeð ꝛio laꝛ þæꝛ ꝛihteꝛ. hpæþeꝛe
ic polde þ̄ þu mine dæde onȝeate. þa þu luꝼaꝛt
þa þinȝ þe unȝeꝛepene mið þe ꝛionð. þa ic in
[in]die ȝeꝛeah þuꝛh moniȝfealð ȝepin ⁊ þuꝛh
[mi]cle ꝼiecenniꝛꝛe mið ȝꝛeca heꝛiȝe þa ic þe
[piꝛ]ie ⁊ cýþe. ⁊ æȝhpýlc þaꝛa iꝛ ꝛpýðe ýndeꝛlice
ȝemýndum to habbanne aꝼteꝛ þæꝛe piꝛan
[þ]e ic hit oꝑeꝛꝛeah. Ne ȝelýfde ic ænigeꝛ mon-
nes ȝeꝛeȝenum ꝛþa þela punðoꝛlicꝛa þinȝa þ̄ hit
ꝛþa beon mihte æꝛ ic hit ꝛelf minum eaȝum
ne ȝeꝛape. Seo eoꝛðe iꝛ to punðꝛienne. hpæt
heo æꝛeꝛt oþþe ȝoðꝛa þinȝa cenne. oððe eꝼt
þaꝛa ýꝼelꝛa þe heo þæm ꝛceapiȝendum iꝛ æteopeð.
Þio iꝛ cennende þa ꝼulcuþan ⁊ pecȝa oꝛan ⁊
punðeꝛlice þýhta þa þinȝ eall þæm monnum
þe hit ȝeꝛeoð ⁊ ꝛceapiȝað pæꝛon uneþe to ȝe-
pitanne ꝼoꝛ þæꝛe miꝛꝛenlicniꝛꝛe þaꝛa hiopa.
Ac þa ðinȝ þe me nu in ȝemýnd cumað æꝛeꝛt
þa ic þe ꝛpite. þý læꝛ on me mæȝe ibel ꝛpellunȝ

Folio 105.

oþþe ꝛconðlic leaȝunȝ beon ȝeꝛtæleð. hpæt
þu eac ꝛýlꝼa conꝛt þa ȝecýnð mineꝛ moðeꝛ mec
a ȝepunelice healðon þ̄ ȝemiꝛce ꝛoðeꝛ ⁊ ꝛihteꝛ.
Onð ic ꝛpeꝛlicoꝛ mið poꝛðum ꝛæȝðe þonne hie
dædum ȝeðon pæꝛun. Nu ic hpæþꝛe ȝehýhte
lyꝼe þ̄ þu þaꝛ þinȝ onȝete ꝛþa þu me ne tal[ȝe]
oꝛiht ȝelpan ⁊ ꝛecȝan be þæꝛe micelniꝛꝛe uꝛ[eꝛ]
ȝepinneꝛ ⁊ compeꝛ. Foꝛðon ic oꝼt piꝛcte ⁊ pol-
ðe þ̄ hýꝛa læꝛ þæꝛe ꝛþa ȝepinꝼulꝛa. Ic ðæꝛ
þoncunȝe ðō̄ ȝꝛeca heꝛiȝe ⁊ ꝛþýðoꝛt þæm
mæȝene þæꝛe ꝛuȝuþe ⁊ þæm unꝼoꝛꝛþýþðum

uþum peoþode· Foþþon on ieþum þingum hie
me miþ pæþon ⁊ on þæm eaþfeðum nō fþam
buigon· ac hie on þæþie geþýlde miþ me ā
punedon þ̄ ic pæf nemneþ ealna kýninga
kýninga· þaþa peoþðmýnta blifþa þu min fe
leofa laþeop· Onþ ic nu þaf þing fþite to
þe gemænelice ⁊ to olimphiaðe· minne
meðef ⁊ minum gefþuftþum fþoþþon inceþ
luþu fceal beon fomoþ gemæne ⁊ gif hit

Folio 105. verso.

[oþe]þ biþ þonne æteapeft þu læffon þonne ic
æþ to þe gelýfðe· On þæm æþþum gefþi-
tum þe ic þe fenðe ic þe cýþðe ⁊ getacnoðe be
[þ]æþie afþþiungnifþe funnan ⁊ monan ⁊ be tungla
· · · um ⁊ gefeteniffum ⁊ be lýfte tacnungum·
Singeall ne magon elcoþ beon butun mi-
nne gemýnðe fþa geendebýrþeð· ⁊ fope
[ft]ihtoð· Onþ nu þaf nipan fpel ic þe ealle in
[ca]ptan apþite· ðonne þu hie þæðe þonne
pite þu þ̄ hie ealle fpýlce pæþon· Spa þam
gemýnðum geðafenoðe þinf alexanðref
þe to fenðanne· On maiuf þæm monþe
pefþea fe kýninz ðaþiun æt ganðe þæþie ēa
pe hine ofoncpomon· ⁊ ofeiffpýððon ⁊ uf þæþ
in onpealð gefloʒon eal hif lonðþice· Onþ
pe þæþ fettan ⁊ geendebýrþeðon upe ge-
nefan þæm eaftþeoðum ⁊ moneʒum cýnelicum
peoþðmýnðum pe pæþon gepelʒoðe· On þæm
æþþon epiftole ic þe þ̄ fæʒðe ⁊ þý læf þæt
eop feo fæʒen monifealðlicoþ biþ onþuhte

Folio 106.

to þnitanne· Ic þa pille fþa bæton ⁊ þa fecʒon

þe nu ðæþ ȝepuþdon. On ıulıuȝ monðe on þæ[m]
ẏtemeȝtum ðaȝum þæȝ monðeȝ pe cpomon ın ın-
ðıe lonð ın ƿaȝıacen þa ȝtope. Onð pe þa [mı]ð
punðeȝlıcȝe hȝeðnıȝȝe poȝþum þone cẏnı[nȝ]
oƿeȝcpomon ȝ oƿeȝȝpẏðdon. Onð pe ealle hıȝ
þeoðe on onƿalð onƿenȝon. ȝ þæm lonðe pe p[æ-]
ꝑon moneȝum cẏnelıcum peolum ȝepeoȝðoðe
ac ıc polðe þ̄ þu þa ðınȝ onȝeate þa ðe peoȝð[e]
ȝındon ın ȝemẏndum to habbanne. æȝeȝt ıc þe
pȝıte be þæȝe unaȝımeðlıcan menȝeo hıȝ
peoȝeðeȝ. þæȝ pæȝ buton unaȝımeðlıcan ƿe-
þum. ȝıxtene þuȝenð monna. ȝ eahta hunð
eoȝeðmanna ealle mıð heȝe ȝeatpum ȝe-
ȝeȝede. ȝ pe þa þæȝ ȝenoman ƿeopeȝ hunð
elpenða. ȝ on þam uƿan ȝtoðon ȝepæpnoðe
ȝcẏttan. ȝ þa toȝȝaȝ ȝ þa ȝcẏlƿaȝ on hım
bæȝon þa elpenðaȝ þe ða bẏȝnȝıȝon onȝto-
ðan æƿteȝ þon pe ða cẏnelıcan buȝh poȝȝeȝ
mıð uȝum pæpnum metðon. Onð hıȝ healle

Folio 106. verso.

[ȝ] cẏnelıcan ȝeȝetð hıȝ ȝceapeðon þaȝ pæ[ȝ-]
[o]n ȝẏlðene columnan ȝȝıðe mıcle ȝ tȝu[m-]
[l]ıce ȝ ƿæȝte. ða pæȝon unmetlıce ȝȝeate
he[ah]nıȝȝe upp. ðaȝa pæȝ þe pe ȝeȝımðon
[þ]æm ȝemete cccc. þa paȝaȝ pæȝon eac
[ȝẏl]ðne mıð ȝẏlðnum þelum anæȝleðe ȝın-
[ȝȝe]ȝ þıcce. Mıð þẏ ıc ða polðe ȝeoȝınlıcoȝ
þınȝ ȝeȝeon ȝ ƿuȝðoȝ eoðe þa ȝeȝeah ıc
[ȝ]ẏlðenne pınȝeaȝð tȝumlıcne ȝ ƿæȝtlıc-
[n]e. ȝ þa tȝıȝo hıȝ honȝoðon ȝeonð þa colum-
nan. ða punðȝoðe ıc þæȝ ȝȝıðe. pæȝon ın þæm
pınȝeaȝðe ȝẏlðenu leaƿ ȝ hıȝ hon ȝ hıȝ pæȝt-
[m]aȝ pæȝon cȝıȝtallum ȝ ȝmaȝaȝðuȝ eac þ̄

ȝimcýn mid þæm cpiꝑtallum inȝemonȝ
honȝode. Þiꝑ bꝑýdbuꝑaꝑ ȝ hiꝑ heahcleoꝑan
ealle pæꝑon eoꝑlcnan ꝑtanum unionibuꝑ
ȝ caꝑbunculiꝑ þæm ȝimcýnnum ꝑꝑiðaꝑt
ȝeꝑꝑætpode. Uton hie pæꝑon elpendbanum ȝepoꝑhte þa pæꝑon punbeꝑlice
ꝑ[aȝe] ȝ fæȝepe ȝ cýꝑꝑeꝑꝑuꝑ ꝑtýde. ȝ lau-

Folio 115. ex alieno loco huc retracto.

· · ce hie utan pꝑeþedon. ȝ ȝýldne ꝑtýþa
hie uton pꝑeþedon ȝ apꝑaþene ðaꝑ in ȝemonȝ ꝑtodon. ȝ aꝑimeðlicu ȝoldhoꝑð
þæꝑ pæꝑon inne ȝ ute ȝ monigfealðlicu
hie pæꝑon ȝ miꝑꝑenlicꝑa cýnna. ȝ monig[e]
fatu ȝimmiꝑcu ȝ cpiꝑtalliꝑce ðꝑýncfatu. ȝ ȝýldne ꝑeꝑtꝑaꝑ ðæꝑ pæꝑon foꝑðboꝑenne. ꝑelðon pe þæꝑ æniȝ ꝑeolfoꝑ fundon. Siðþan ic þa me hæfde þaꝑ þinȝ eal[le]
be ȝepealðum. þa pilnode ic inðeum innpeaꝑðe to ȝeꝑeonne. ða be cpom ic on
caꝑpiam þ lonð mið ealle mine heꝑiȝe.
þa pæꝑ ðæꝑ ꝑeo pæꝑtmbeꝑenbeꝑte eoꝑþe
ðæꝑ þeoðlonbeꝑ. ȝ ic ꝑꝑiðe punðꝑaðe þa ȝeꝑælȝneꝑꝑe pæꝑe eoꝑðan ȝ ic ꝑꝑiðe punðꝑaðe þa ȝeꝑælȝneꝑꝑe pæꝑe eoꝑðan ȝ ic
efne ȝefeonde in minum mode ȝeoꝑnlicoꝑ ða lonð ꝑceapiȝean polde. þa ꝑæȝðon uꝑ ða biȝenȝean pæꝑ lonbeꝑ pæt
pe uꝑ paꝑniȝan ꝑcolðon pið þa [ate-]

Folio 115. verso.

[l]ice cýnð næðꝑena ȝ hꝑifꝑa pilðeoꝑa þý·
· · onða becpomon· þæꝑa mænego in ðiꝑꝑum
ðunum ȝ ðenum ȝ on puðum ȝ on felðum eaꝑðiȝeað

ȝ in ꝛtan holum hie ſelfe biȝhað. Æc hpæþꝛe
[m]a ic polde þæm ꝓnecnan peȝe ȝ ꝛiðfatum
ꝓoeꝛan. ðonne þæm ȝehẏldꝛum peȝum to ðon
[þ þ]one ꝓleondon. poꝛꝛum. of þæm ȝefeohte. þ
[ic] hine ȝemette æꝛ he on þa peꝛtenu middan-
ȝeaꝛdeꝛ ȝefluȝe. Ic me ða mid ȝenom. cc.
labþeopa. ȝ eac. l. þe ða ȝenꝛan peȝaꝛ cuðan
þaꝛa ꝛiðfato. ða ꝓeꝛde pe in aȝuꝛtef monþe
þuꝛh þa peallendan ꝛond. ȝ þuꝛh þa pædlan
ꝛtope pætꝛef. ȝ ælceꝛe pætan. ȝ ic mede
ȝehet þæm uꝛ cuþlice ȝelæddon þuꝛh þa
uncuðan land. midie ȝ mec polde mid mi-
ne heꝛiȝe on ꝛund ȝelædon. in patmacen
þ lond ȝ ꝛꝛiðaꝛt ic pilnade þ hie me ȝelæd-
don to þam diozlum ȝodꝑebꝑẏꝛhtum.
ða þonne pundeꝛlice oꝓ ꝛunnan tꝛeop-
cẏnne ȝ oꝓ hiꝛ leaꝓum ȝ oꝓ hiꝛ ꝓlẏꝛe. þæꝛ

Folio 116.

tꝛeopeꝛ ꝛpunnon ȝ ꝛþa eac to ȝode pebbe
pæꝓon ȝ poꝛhtan. ac hie þa londliode tiolode
ma ujꝛa ꝓeonda pillan to ȝeꝓꝛemmanne
þonne upne. ꝓoꝛþonþe hie ūꝛ ȝelæddon
þuꝛh þa lond þe þa unaꝛeꝓnedlican cẏn næd-
ꝛtena ȝ hꝛuꝓꝛa pildeoꝛa in pæꝛon. ða onȝeat
ic ſelꝓa ȝ ȝeꝛeah oꝓ dæle þ me þa eaꝛꝓeðu
becꝑoman : Foꝛ þon ic æꝛ ꝓoꝛlet ȝ ne ȝẏ[m-]
de þaꝛa nẏtlicꝛa ȝeþeahta minꝛa ꝓꝛeon[da]
ȝ þaꝛa monna þe me þ loȝon þ ic þæm peȝum
ꝓeꝛde : ða bebead ic minum þeȝnum ȝ hie
het þ hie mid heoꝛa pæꝛnum ȝeꝛeden. ȝ
mid þẏ heꝛiȝe ꝓoꝛðꝓeꝛdon. ȝ hie eac ꝛꝛẏlce
þ min peoꝛod ȝ þa mine þeȝnaꝛ ȝ eal min heꝛ
ȝoldeꝛ ȝ eoꝛcnan ꝛtane þ hie ȝeheꝛiȝad. ȝ ȝe-

numen hæfdon micel ȝemet mid him fæȝon
ȝ læddon· foꝛ þon hie pendon ȝ ondꝛedon
ȝif hie hit behindon foꝛleton þ hiora fýnd
hit þonne deaȝollice ȝenomon ȝ onfeȝ
aleddon· Onð efne fꝛiðe þa mine þeȝnaf

Folio 116. verso.

[ȝ] min peoꝛod fæf ȝepelȝod þ hie uneðe
[e]alle þa býꝛðene fæf ȝoldef mid him abe-
[ꝛ]an ȝ alædan meahton· Spelce eac heoꝛa
fæpena nohf lýtel býꝛðen fæf foꝛ þon
eal heoꝛa fæpenu þæꝛa minꝛa þeȝna· ȝ
ealleꝛ mineꝛ peoꝛedeꝛ ȝ heꝛiȝeꝛ ic hie mid
[ȝ]ýldenum þelum bepýꝛcean· Onð eall
[m]in peoꝛod fæf on þa ȝelicneꝛꝛe tunȝleꝛ
[o]ððe liȝite foꝛ þæꝛe micelniꝛꝛe fæf ȝoldeꝛ
[h]ic fcan ȝ beꝛhte· foꝛan fꝛa ýmb me
[u]ton mid þnýmme ȝ heꝛebeacen ȝ feȝnaf
beforan me læddon· Onð fꝛa micel pun-
doꝛ ȝ fæfeꝛꝛien fæf mineꝛ peoꝛedeꝛ on
fæȝeꝛnniꝛꝛe ofeꝛ ealle oþꝛe þeodkýninȝaf
þe in middanȝeaꝛde fæꝛon : ða fceapede
ic feolfa ȝ ȝefeah mine ȝefælineꝛꝛe ȝ min
puldoꝛ ȝ þa fꝛomniꝛꝛe minꝛe iuȝuðe
ȝ ȝefælihtniꝛꝛe mineꝛ liffeꝛ þa fæf ic hfæt
hpuȝo in ȝefean in minum mode aha-
fen· ac fꝛa hit oft ȝefæleð on þæm

Folio 117.

felꝛan þinȝum ȝ on þæm ȝefunduꝛum fæt
feo fýꝛd ȝ fꝛo hiof hie ofton cyꝛꝛeð· ȝ
on ofeꝛ hꝛoꝛ fe[ꝛ]ð· þa ȝelomp uf fæt fe
puꝛdon eaꝛfoðlice mid þufꝛte ȝefꝛenc-
te ȝ ȝefæcte· ðone þufꝛt fe þonne eaꝛ-

ꝓoðlice abæꝓon ⁊ aꝓæꝓndon· þa pæꝛ haten
ꝛeꝑeꝓuꝛ min þeȝn· ꝑunde þa pætep man[ıȝ]um
holan ꝛtane ⁊ þa mið ane helme hlob hi[t]
⁊ me to bꝓohte· ⁊ he ꝛýlꝑa þuꝓꝛti pæꝛ ꝛe
min þeȝn· ⁊ hpæþꝛe he ꝛpiðoꝛ minep ꝑeoꝓeꝛ
⁊ ȝeꝛýnto pilnade þonne hiꝛ ꝛelꝑeꝛ· þa he
þa þ pætep me to bꝓohte ꝛꝑa ic æꝛ ꝛæȝde
þa het ic min peoꝓoð ⁊ ealle mine ðuȝuþe
to-ꝛomne· ⁊ hit þa beꝑoꝓan heoꝓa ealꝓa
onꝛýne neðeꝛ aȝeat· þý læꝛ ic ðꝓunce
⁊ þone minne þeȝn þyꝛꝛte ⁊ minne heꝓe
⁊ (*rasura*) ealne þe mið me pæꝛ· Onð ic þa
beꝑoꝓan him eallum heꝓeðe ꝛeꝑeꝓeꝛ
ðæðe þæꝛ minep þeȝneꝛ· ⁊ hine beꝑoꝓa[n]
hioꝓa ealꝓa onꝛione mið ðeoꝓꝑeoꝓðum

Folio 117. verso.

ȝýꝑum ȝeȝeaꝑeðe ꝑoꝛ ðæꝓe ðæðe· Onð þa
mið þý þe þ min peꝓoð ȝehýꝛteð ⁊ ȝeꝛtilleð pæꝛ
þa ꝑeꝓðon þe ꝑoꝓð þý peȝe þe pe æꝛ onȝunnon·
ða næꝛ lonȝ to þon in þæm peꝛtenne þ pe to ꝛu[m-]
ꝓe eā cꝓoman on þæꝓe eā oꝑꝓe ꝛtoð hꝓeoð
⁊ pin tꝓeop ⁊ abieꝛ þ tꝓeopcýn unȝemetlicꝓe
ȝꝓýto ⁊ micelnýꝛꝛe þý clýꝑe peox ⁊ ꝓpiðoðe·
[þ]a pe to þæꝓe eā cꝓoman· ða het ic ꝑoꝛ ðæm
[un]aꝓeꝓneðlican þuꝓꝛte þe meꝛelꝑum ȝeteneȝe
pæꝛ ⁊ eac eallum minum heꝓiȝe ⁊ þæm nýtenum
þe uꝛ mið pæꝓon mine ꝑýꝛð ꝓeꝛtan ⁊ pician
mið þý pe ða ȝepicoð hæꝑðon ða polde ic minne
þuꝓꝛt lehtan ⁊ celan· þa ic þ pætep beꝓȝde
ða pæꝛ hit biteꝓꝓe ⁊ ȝꝓimꝓe to ðꝓincanne
þonne ic æꝑꝓe æniȝ oðeꝛ beꝓȝde· ⁊ nopþeꝛ
ne hit ꝛe mon ðꝓincan meahte ne hiꝛ æniȝ
nēat onbitan ne meahte· þa pæꝛ ic ꝛꝓiðe

on minum mode ȝeneſpeð ſoſ ðæm ðumbum
[n]ẏtenum· ſoſ ſon ic piſte ꝑ men ẏðelicoſ
meahton ſone ſuſſt aſeſnan ſonne ſa

Folio 118.

nietenu· pæſ ſæſa ſeðeſpota nietena mi-
cel mæniȝeo mið me· ⁊ micel mæniȝeo el-
penda ſa ſe ȝolð pæȝon ⁊ læddon· unȝemet-
licſe micelniſſe· ðuſend ⁊ tpa ſuſenda hoſ-
ſa ⁊ cccc. butan þæm eoſeda· ⁊ xx. ſuſen[da]
ſeþena· ſonne pæſ ſſiddе healꝼ ſuſend mula
ðe ſa ſeamaſ pæȝon· ⁊ xxx. ſuſenda eal
ꝼaſena ⁊ oxna ſa ðe hpæte bæſon tpa ſu-
ſenda olꝼenda· ꝼiꝼ hund hſẏðſa ſaſa ſe mon
bæȝhpamlice to mete bẏðe· pæſ unſim
ȝetæl eac ſon on hoſſum ⁊ on mulum ⁊ on
olꝼendum ⁊ on elpendum unȝemetlice
mænȝeo uſ æꝼteſ ꝼeſde· ealle ſa pæſon
mið unaſeꝼnedlice ſuſſte ȝeſſencte
⁊ ȝepæcte· ða men ſonne hpilum hie ſa
ſmen ȝeloman liccoðan hpilum hie ele
bẏſiȝðon ⁊ on ſon pone ȝſimman ſuſſt
celðon. Sume men ðonne oꝼ hioſa ſcome
ſa pætan ſoſ þæm nẏðe þiȝðon. Seo
ſiſe pæſ ſa mine on tpa healꝼa uneþe

Folio 118. verso.

æſeſt be minſe ſeolꝼſe niðþeaſꝼe [ſanne mi-]
[n]eſ peoſoðeſ· Þet ic ſa ælcne mon hine
mið hiſ pæpnum ȝeȝeſſan ⁊ ꝼaſan ſoſð ⁊ þæt
eac ꝼaſtlice bebeað ðæt ſe mon ſe ne pæſe
[mi]ð hiſ pæpnum æꝼteſ ꝼẏſðpiſon ȝeȝeſeð· þæt
[h]ine mon ſcolde mið pæpnum acpellan· ða
[ſ]unðſedon hie ſſiðe ſoſ hpon hie ſa heꝼiȝ-

[n]ejſe ȝ micelnyſe ðaþa pæpna in ſpa miclum
þuſ ſte beþan ſcolðon· þæt næniȝ ꝑeonð
ne æteopðe. Ac ic piſte hpæþþe þ uþe ꝑoſ
ȝ ſtðꝑæt pæſ þuþh þa lonð ȝ ſtope· þe miſſen-
liepa cynna eaþðunȝ in pæſ· næðþena ȝ þiꝑ-
þa pildeoþa· Onð pe ðe þæſ londeſ unȝlea-
pe ȝ unþiſe pæþon· þuſ ic ðonne ſemninȝa
hpelc eaþꝑeðo on becpome· Feþðon pe
þa ꝑoſð be þæþe eā oꝑþe· ða pæſ ſeo ea[h-]
toðe tið dæȝeſ· þa cpoman pe to ſumþe
bẏþiȝ· ſeo buþh pæſ on miðþe þæþe eā in
anum eȝlonde ȝetimbþeð· pæſ ſeo buþh
mið þẏ hþeoðe ȝ tþeop cynne· þe on þæþe

Folio 119.

ea oꝑþe peox ȝ pe æþ bi[þþ]ıton ȝ þæȝðon aſe[tt]
ȝ ȝepoþht· ða ȝeſapon pe in þæþe bẏþiȝ ȝ on
ȝeaton mennyſce men ꝑea healꝑ nacoðe ea[n-]
biȝende· ða hie þa ūſ ȝeſapon hie ſelꝑe ſon[a]
in heoþa huſum ðeaȝolhce hie miþan· ða p[il-]
naðe ic þaþa monna onſẏne to ȝeſeonne·
þ hie ūſ ꝑeþſc pætep ȝ ſpete ȝetæhton· Mið
þẏ pe ða lonȝe biðon ȝ ūſ næniȝ mon to polðe
þa het ic ꝑea ſtþæla ſendan in þa buþh in-
nan to þon ȝiꝑ hie hiepa pillum ūſ to noldon
þ hie ꝑoſ þæm eȝe þæſ ȝeꝑeohtef neðe ſcol-
ðon· ða pæþon hie þẏ ſpẏðoþ aꝑẏþhte ȝ hie
ꝑaſtoþ hẏðdan· þa het ic .cc. minþa þeȝna
oꝑ ȝþeca hepiȝe leohtum pæpnum hie
ȝeȝẏþþan· ȝ hie on ſunðe to þæþe bẏþiȝ
ꝑoþon ȝ ſpummman oꝑep· æꝑtep þæþe eā
to þæm eȝlande þa hie ða hæꝑðon ꝑeoþðan
ðæl þæþe eā ȝeſpummen· ða becpom
ſum onȝniſlic piſe on hie· þ pæſ þonne

20 mepa menzeo on onrione majan ⁊ un-

Folio 119. verso.

[hẏ]rhcpan ponne ða elpendap in ðone zr[unð]
þæpe ea ⁊ betpeoh ða ẏða þæp pætepep þa
men bepencte ⁊ mið heopa muðe hie rl[u-]
[z]on ⁊ blob zodon ⁊ hie ealle rpa popnamon.
5 [⁊] upe nænig pirte hpæp hiopa æni cpom.
ða pæp ic rpiðe ẏrihe þæm minum laðþeo-
pum. þa up on rpẏlce rnecennirra zelæð-
don hec hiepa ða bepcuran in þa eā. l. ⁊ c.
⁊ rona þæp ðe hie inne pæpon rpa pæpon
10 þa nicopap zeappe tobpuðon hie rpa
hie þa oðpe æp bẏdon. ⁊ rpa þicce hie in
þæpe ea apeollon rpa æmettan ðam
cnap. ⁊ rpilc unpim heopa pæp. þa het
ic blapan mine bẏman ⁊ þa fẏpð fapan.
15 þa hit ða pæp pio enblepte tíð dæzep
⁊ pe popð fepðon. ða zepapon pe men
æftep þæpe eā fepan. hæfðon of þæm
hpeoðe ⁊ of þæm tpeop cẏnne þe in ðæ-
pe eā ofpe rtodon on rcippiran ze-
20 porht þ hie on ufan pæton. þa men

Folio 120.

mið þẏ pe æftep fepirum pætpe hie fpin-
non. þa onrpapeðon hie up ⁊ pæðon hpæp
pe hit finðan mehton in hiopa zepeorðe
⁊ cpæðon þ pe funðon rumne rpiþe mice[l-]
5 ne mepe in þæm pæpe fepirc pætep ⁊ rpete
zenoz. ⁊ þ pe zenoz naðe to þæm becpoma[n]
zif pe zeornfulle pæpon ⁊ þa for þæm þin-
zum rpa monizpa zerpencnirra þ pe ealle
þa niht fepðon mið þurirte zepæcte

ȝ mid upa pæpna bẏnþenum ſpiðe ȝeſpencte. ȝ oſeſ ealle þa nihc ðe pe ſeliðon þ uſ ſẏmle leon ȝ beſan ȝ cigſiſ ȝ paliðuſ ȝ pulſaſ [ȝ] upe ehcan. ȝ pe þæm piðſcoðon. þa ðẏ æſcſan dæȝe ða hic pæſ ſeo eahcoðe cid dæȝeſ. þa cpomon pe co þæm mepe ðe uſ mon æſ ſoſeſæðe. þa pæſ he eall mid pudu bepeaxen mile bliæðo. pæſ hpæþpe peȝ co ðæm pæcpe. ða pæſ ic ȝeſeonde þæſ ſpecan pæcpeſ ȝ þæſ ſeſſcan ȝ þa ſona minne þuſſc æſeſc ȝelehce

13. Addidi ȝ.

Folio 120. verso.

[ȝ þ]a eal min peoſeð. ða hec ic pæcpiȝen [ſ]ona upe hoſſ ȝ upe meceno eall pæſion hie ſpiðe mid þuſſce ſoſnumene. ða hec [i]c ſioððan ſona þa ſẏſð pician. pæſ ſeo picſop ða on lenȝo .xx. eſ ſuſilonȝa lonȝ. ȝ ſpa eac in bliæðo. Sioðþan hie þa ȝepicoð hæſðon þa hec ic ceoſſan ða beaſpaſ [ȝ] þone pudu ſẏllan þ monnum pæpe þẏ eþpe co þæm pæceſſcipe co ȝanȝanne. ȝ co þæm mepe þe pe biȝepicoð hæſðon. þa hec ic ða ȝeſamnian eall þa upe hoſſ ȝ mecenu ȝ elpendaſ ȝ hie hec ȝebſunȝan on midðum þæm upum picum. ȝ becpih þæm ȝecelðum. þẏ læſ hioſa ænig colope[n] puſðe. ſoſ þon ūſ pæſ uncuð hpæc uſ on nihclicum ſẏſſce ȝeſælðe. ȝ þa hec ic eac oſ þæm pudo þe þæſ ȝeſẏlleð pæſ þ mon ſẏſ onælðe. ſio ſẏſð þe mid me pæſ þa diðon hie ſpa. ȝ þa ðæſ onælðon þuſend ſẏſa ȝ eac ſiſ hund. ſoſ þon

Folio 121.

ic [penð]e ȝiᵹ uᵹ on mihᵵ uncuðeᵹ hpæᵵ on
becpome þ pe hæᵹðon æᵵ þæm ᵹýᵹe leoh[ᵵ]
ȝ ᵹullaᵹᵵe· þa pe þaᵹa ᵹýᵹa hæᵹðon onæ-
leð ᵹpa ᵹela ᵹpa uᵹ þa ðuhᵵe· þa bleop
man mine bẏman ȝ ic mece þiȝðe ȝ eall
min ᵹýnð ᵹpa bẏðe· pæᵹ hiᵵ þa an ᵵið ᵵo
æᵹeneᵹ· ȝ þa heᵵ ic onbæᵹnan ðaᵹa ȝẏl-
ðenᵹa leohᵵᵹaᵵo þe ic mið me hæᵹðe
ᵵpa þuᵹenðo· þa ᵵo ᵹoᵹan monan upȝon-
ȝe þa cpomon þæᵹ ᵹcoᵹpioneᵹ þ pẏᵹmcẏn
ᵹpa hie æᵹ ȝepunelice pæᵹon þæᵹ pæᵵeᵹ-
ᵹciepeᵹ· pæᵹ þæᵹa pẏrma micel mæneȝeo
ȝ heoᵹa pæᵹ unᵹim ȝ hie ᵹpiðe on þa uᵹe pic
oneᵵᵵon ȝ in þa ᵹeollon· ða æᵹᵵeᵹ þon cpo-
man þæᵹ hoᵹneðe næðᵹan caᵹaᵹᵵiᵹ þ
næðeᵹicẏn· þa pæᵹon ealle miᵹᵹenliceᵹ
hiᵹeᵹ· Foᵹ þon hie pæᵹon ᵹume ᵹeoðe ᵹu-
me blace ᵹume hpiᵵe· ᵹumum þonne
ᵹcman þa ᵹcilla ȝ lixᵵan ᵹpẏlce hie
pæᵹon ȝẏldene· þonne mon on locoðe

Folio 121. verso.

þ lonð hleoðᵹaðe ᵹoᵹ þaᵹa pẏᵹma
[hᵹi]ᵹᵵlunȝe· ȝ uᵹ eac noht lẏᵵel eȝe ᵹᵹom
[hi]m pæᵹ· ac pe þa mið ᵹcẏldum uᵹ ᵹcẏldan ȝ eac
mið lonȝᵹceaᵹᵵum ᵹpeᵹum hie ᵹloȝan ȝ cpeal-
ðon monᵹe eac in ᵹẏne ᵹoᵹbuᵹnon· þaᵹ
ðinȝ pe þuᵹ ðᵹuȝon þ pe ᵹpa pið þam pẏᵹmum
ᵹ[eo]hᵵan ȝ punnan huᵹu ᵵpa ᵵiða pæne nihᵵe·
[ᵹi]oðþan hie þa pẏᵹmaᵹ hæᵹðon onðᵹuncen þæᵹ
pæᵵneᵹ þa ȝepiᵵon hie ponon· ȝ uᵹe none ehᵵon·
ða pæᵹ ᵹeo þᵹiðde ᵵið pæne nihᵵe þa polde
pe uᵹ ȝeneᵹᵵan þa cpoman þæᵹ næðᵹan eᵹᵵ

punbeɲlicɲan ƀonne ðа oƀƀe pæɲon ⁊ eʒeɲ-
licɲan. ƀa hæƀƀon tu hæƀƀo ⁊ eac ɲume hæƀ-
ƀon ƀɲeo. pæɲon hie punbeɲlicɲe micelniɲɲe.
pæɲon hie ɲƿa ʒɲeate ɲƿa columnan ʒe eac
ɲume uphýɲɲan ⁊ ʒɲýttɲan cƿoman ƀa
ƿýɲmaɲ oƀ ƀæm neah ƀunum. ⁊ ɲcɲaƀum ƀi-
ƀeɲ to ƀon ƀ̄ hie ƀ̄ pætep ƀɲuncan polƀon.
Eoƀon ƀa ƿýɲmaɲ ⁊ ɲcluncon punƀoɲlice
pæɲon him ƀa ƀɲeoɲt up ʒepenƀe ⁊ on ðæm

Folio 122.

b[ac] ʒeeoƀon. ⁊ a ɲƿa hie hit ʒeƀoɲan ʒelice
mið ƀæm ɲcillum ʒelice mið ðe muƀe ða eoɲðan
ɲlitcon ⁊ tæɲon. hæƀƀon hie ƀa ƿýɲmaɲ ƀɲie
ɲli[t]te tunʒan ⁊ ƀonne hie eðeƀon ƀonne
eoðe him oƀ ƀý muðe mið ƀý oɲoðe ɲƿýlce býɲ-
nenðe ƀecelle. pæɲ ƀæɲa ƿýɲma oɲoð ⁊ eƀunʒ
ɲƿiðe ðeaðbeɲenðe ⁊ ætejnne ⁊ ƀoɲ hioɲa ƀæm
polbeɲenðan oɲoðe moniʒe men ɲpultcon.
pið ƀiɲɲum ƿýɲmum pe ƀuhtcon lenʒ ƀonne ane
tiðe ƀæɲe nihte. ⁊ hie ƀa ƿýɲmaɲ acpealðon
.xxx. tiʒ monna ƀæɲe ƀýɲðe. ⁊ minɲa aʒen-
ɲa ƀeʒna xx. ða bæð ic ƀa ƀýɲðe hpæƀɲe
ƀ̄ hie hæƀƀon ʒ̄ð ellen ƀaɲa ƀinʒa ƀe uɲ on
becpomon ɲƿa moniʒɲa ʒeɲɲencniɲɲa ⁊ eaɲ-
ƀebo. ƀa hit pæɲ ɲeo ƀiƀte tið ƀæɲe nihte.
ƀa mýntcon pe uɲ ʒeɲeɲtan. ac ƀa cƿoman
ƀæɲ hƿite leōn in ƀeaɲɲa ʒelicniɲɲe ɲƿa
micle ⁊ hie ealle ɲƿiðe ʒɲýmetenðe ƀeɲðon.
Mið ƀý ða leon ƀýðeɲ cƿoman ƀa ɲæɲðon hie
ɲona on uɲ ⁊ pe uɲ pið him ɲcelðan ƀæɲ ðe pe

Folio 122. verso.

[nih]tcon ⁊ uɲ pæɲ ɲƿælc ʒeɲɲencniɲ ⁊ ɲ[pelc eaɲ-]
[ƀ]eðo mið ðeoɲum becýmen in ƀæɲe ɲpeaɲtan

nihꞇ ⁊ in þæꝛe þýꝛꞇꝛan· Spelce eac laꝓoꝛaꝛ
þæꝛ cpoman unmæꞇlicꝛe micelniꝛꝛe ⁊ moniȝ
[o]þeꝛ pilδeoꝛ ⁊ eac ꞇiȝꝛiꝛ uꝛ on þæꝛe nihꞇe
[⁊ b]aꝛa biꝛȝoδon. Spelce þæꝛ eac cpoman
[h]ꝛeaþemẏ́ꝛ· þa pæꝛon in culeꝓꝛena ȝelic-
[n]eꝛꝛe ꝛpa micle· ⁊ þa on uꝛe onδplitan ꝛpeꝛ-
δon ⁊ ū́ꝛ pulleδon· hæꝓδon hie eac þa hꝛeaþe
[m]ẏ́ꝛ ceδ in monna ȝelicneꝛꝛe· ⁊ hie miδ þæm
þa men punδoδon ⁊ ꞇæꝛon· Eac δæm oþꝛum
biꝛȝum ⁊ ȝeꝛꝛencniꝛꝛum þe uꝛ on becpomon
þa cpoṁ ꝛemninȝa ꝛpiδe micel δeoꝛ ꝛum
[m]aꝛe þonne þaꝛa oδꝛa æniȝ· hæꝓδe þ̄ δeoꝛ
þꝛ[i]e hoꝛnaꝛ on ꝓoꝛan heaꝓδe ⁊ miδ þæm
hoꝛnum pæꝛ eȝelice ȝepæpnoδ· þ̄ δeoꝛ
inδeoꝛ haꞇaδ· δenꞇeꝛ ꞇýꝛannum·
hæꝓδe þ̄ δeoꝛ hoꝛꝛe ȝelic heaꝓoδ· ⁊ pæꝛ
blæceꝛ heopeꝛ· δiꝛ δeoꝛ miδ þ̄ẏ δe hiꞇ þæꝛ
pæꞇꝛeꝛ onδꝛonc þa beheolδ hiꞇ þa uꝛe
picꝛꞇope· ⁊ þa ꝛemninȝa on uꝛ ⁊ on uꝛe

Folio 107.

picꝛꞇope ꝛiæꝛde· Ne hiꞇ ꝓoꝛ þæm biꝛýn[e]
panδoδe þæꝛ haꞇan leȝeꝛ ⁊ ꝑýꝛeꝛ þe him þæꝛ
onȝean ac hiꞇ oꝓeꝛ eall poδ ⁊ eoδe· Mið þ̄ẏ
ic þa ȝeꞇꝛẏ́meδe þ̄ mæȝen· ȝꝛeca heꝛiȝeꝛ
⁊ þe uꝛ piδ him ꝛcẏ́lδan polδon þa hiꞇ oꝑꝛloh
ꝛona minꝛa þeȝna .xxvi. ane þæꝛe ⁊ .lii.
hiꞇ oꝑꞇæδ· ⁊ hie ꞇo loman ȝeꝛenoδe þæꞇ
hie mec æniȝꝛe noꞇe nẏ́ꞇꞇe beon [ne]
meahꞇon· ⁊ þe hiꞇ þa unꝛoꝑꞇe miδ ꝛꞇiæ-
lum ⁊ eac miδ lonȝꝛceaꝑꞇum ꝛþeꝛnum oꝑ-
ꝛcoꞇaδon ⁊ hiꞇ oꝑꝛloȝon ⁊ acpæleδon
þa hiꞇ þæꝛ ꝓoꝛan ꞇo uhꞇeꝛ· þa æꞇeopδe
þaꝛ polbeꝛenδe lẏ́ꝑꞇ hꝛiꞇeꝛ hiopeꝛ ⁊

eac miſſenliceſ· pæſ hio on hſingpiſan
ſaȝ· ⁊ moniȝe men ſoꝛ heoꝛa þæm pol-
beꝛenðan ſtence ſpulton· miþ þaꝛe pol-
beoꝛenðan lỳſte þe þæꝛ ſpelc æteopðe
þa ðæꝛ cpoman eac inðiſce mỳſ in þa
ſỳꝛþ in ſoxa ȝelicniſſe [ac ma]ꝛa heoꝛa
micle ða þonne uꝛe ſeþeꝛſoꝛmetenu
8. note nỳtte *delendum alterum.*

Folio 107. verso.

etan ⁊ punðeðon ⁊ moniȝe ſoꝛ hioꝛa
punðum ſpultan· þaꝛa monna hit þon-
ne ælc ȝeðiȝðe þeah hie heoꝛa hpelc-
ne ȝepunðoðan· ða hit pæſ to ſoꝛan
ðæȝeſ þa cponian þæꝛ þa ſuȝelaſ· noctı-
coꝛaceſ· hatton· pæꝛon in pealhhaꝛo-
ceſ ȝelicneſſe· pæꝛon hie þa ſuȝelaſ
[ȝ]ꝛuneſ hioꝛeſ· ⁊ him pæꝛon þa nebb ⁊ þa
[c]lea ealle blace· þa ſuȝlaſ ỳbꝛæton
eallne þone oꝛeꝛ þæſ meꝛeſ· ⁊ þa ſuȝlaſ
uſ nænȝe laðe ne ỳſle ne pæꝛon· ac
hie þa ȝepunelican ſixaſ þe in þæm meꝛe
pæꝛon miþ hioꝛa cleam upcuȝon ⁊ þa
tæꝛon· ða ſuȝlaſ þa pe hie ne onpeȝ
ſleȝðon ne him lað ðỳðon· ac hi himſel-
ſe eꝛt ȝepiton þonon· Þa hit ða on
moꝛȝenðæȝ pæſ ða het ic ealle mine
laðþeopaſ þe mec on ſpelc eaꝛſeðo ȝe-
læððon het hie þa ȝebinðan ⁊ him þa
ban ⁊ ſconcan ſoꝛbꝛecan· ðæt hie

Folio 108.

on niht pæꝛon ſꝛom þæm pỳꝛmum aꝛo-
ȝone· þe þ pæteꝛ ſohton ⁊ ic him het

eac þa honda ofaheapan· þ hie be ge-
þýnhtum þeȝ pitef pite ðniuȝon· þe hie
æn hiopa þoncef uf onȝelæddon ⁊ ȝ[e-]
bnohton· Þæt ða blapan mine bỳman
⁊ þa fýnd fapan fond þý peȝe þe pe æn on-
ȝunnen hæfdon· fopan pe ða þunh ða fæft-
lond· ⁊ þunh þa unȝefeþenhcan eonþan·
þa pæf þæn eft ȝefomnad micel fýnd· m[e-]
diȝcna monna ⁊ þæna elneondiȝna þe
ða lond budon· ⁊ pe þa nið þæm ȝefuhton·
Mid þý pe þa uf eft onȝeaton mapan ge-
feohf topeand ⁊ mafe ȝepinn· ða fonlefo[n]
pe þa fnecnan peȝaf ⁊ nǽdfado ⁊ þa ðæm fel-
nan pe fenden· Ond fpa mid mi-
ne penode on funde in patniacen þ lond
pe becpoman mid ȝolde ⁊ obnum pæolum
fnide ȝepelȝode ⁊ hie uf þæn fne[ond-]
lice ⁊ lufhice onfenȝon· mid þý pe þa

Folio 108. verso.

eft of þæm londe fonon of patniа-
cen· ða becpoman pe on þa londȝemæno
[m]edo ⁊ pefna· þa pe ðæn eft edniopunȝa
[h]æfdon micel ȝefeohf· ⁊ xx. daȝa ic
þæn mid minne fýnde nid him picode
nioðþan pe þa fonon fenden þa pæf hit
[i]n feofon nihta fæce· þ pe to þæm londe
⁊ to þæne ftope becpoman· þæn popfuf
fe cýninȝ mid hif fýnde picode· ⁊ he fnide
þæf londef fæftenum tnupode fonne
hif ȝefeohte ⁊ ȝepinne· þa pilnade he þ
he me cnðe ⁊ mine þeȝnaf· þa he þæf fnæ-
ȝen ⁊ axfode fnom þæm fenendum minna
pieftopa· þa pæf þ me ȝefæd þ he pilnade

me· to cunenne ⁊ min peꝛoð· ða alẽde ic
minne þýne ȝýþýlan ⁊ me miþ uncuþe
hꝛæȝle ⁊ miþ lýþeꝛlice ȝeꝛelan me ȝe-
ȝeꝛede· ꝛpelce ic pæꝛe hpelc þolchc
mon ⁊ me pæꝛe mete ⁊ pinej þeaꝛþ þa
[*Hæc habet pagina versus undeviginti.*]

Folio 109.

ic pæȝ in þæm picum poꝛꝛej ꝛþa ic æꝛ ꝛæde
ða ꝛona ꝛþa he me þæꝛ ȝeahꝛode ⁊ him mon
ꝛæȝde þ þæꝛ mon cýmen pæȝ oþ alexanꝺꝛej
heꝛepicum· þa het he me ꝛona to him lædan.
Miþ þý ic þa pæȝ to him ȝelædeð þa ꝛþæȝ[n]
he me ⁊ ahꝛode hpæt alexanꝺeꝛ ꝛe cýninȝ
ðýde ⁊ hulic mon he pæꝛe ⁊ in hþýlceꝛe ýldo·
ða býꝛmꝛode ic hine miþ minum onðꝛpaꝛum
⁊ him ꝛæde þ he þoꝛealdoð pæꝛe ⁊ to þæȝ ealð
pæꝛe þ he ne mihte elcoꝛ ȝepeaꝛmiȝan
buton æt þýꝛe ⁊ æt ȝleðum· þa pæȝ he
ꝛona ꝛþiðe ȝlæð ⁊ ȝeþeonde þaꝛa minꝛa
onðꝛpaꝛo ⁊ poꝛða· þoꝛ þon ic him ꝛæde þ
he ꝛþa þoꝛealdoð pæꝛe· ⁊ ða cpæð he eac
hu mæȝ he la ænigȝe ȝepinne piþ nie ꝛpo-
pan ꝛþa þoꝛealdoð mon· þoꝛ þon ic eom
meꝛelþ ȝeonȝ ⁊ hpæt· þa he ða ȝeoꝛnhcoꝛ
me þꝛæȝn be hiꝛ þinȝum· ða ꝛæde ic þ ic hiꝛ
þinȝa þeola ne cuþe ⁊ hine ꝛeldon ȝeþa-
pe ðone cýninȝ· þoꝛ þon þe ic pæꝛe hiꝛ

Folio 109. verso.

[þ]eȝneȝ mon ⁊ hiꝛ ceapeꝛ heoꝛðe ⁊ pæꝛe hiꝛ
eohbiȝenȝa· þa he ðaꝛ poꝛð ȝehýꝛðe
ða ꝛealde he me ân ȝepꝛît ⁊ ænne epiꝛ-
tolan· ⁊ me bæð þ ic hine alexanðꝛe þæm

[k]ýnnnge ageafe ⁊ me eac mede gehet
gif ic hit him agýfan polde. ⁊ ic him ge-
het þ ic fpa ðón polde fpa he me bæð.
[fþ]a ic ða ponon gepiten pæf ⁊ eft cpom
to minum hefepicum. þa æghefi ge æfi
ðon þe ic þ gepfiit fiæddе ge eac æftefi
þon. þ ic pæf fpiðe mid hleahtfe on-
ftýfied. ðaf þing ic foft þon þe fecge
magiftefi. ⁊ olimpiade minfe medefi
⁊ minum gefpuftfium. þ ge gehýfidon
⁊ ongeaton þa ofefihýgdlican gedýfi-
tignefie þæf elfeodigan kýnnigef.
Hæfd ic þa þæf kýnnigef fíc ⁊ hif fæf-
tenu gefceapod þe he mid hif fýfide
mgefafien hæfde. ða fona on mofig-
ne þæf ða eode pofifuf fe kýnnig

Folio 110.

me on hond mid ealle hif fefide ⁊ dugofe
þa he hæfde ongieten þ he fið me ge-
pinnan ne mealte. Ond of þæm feond-
fcipe þe uf æfi betpeonum pæf þ he feoð-
þan pæf me fneond ⁊ eallum gfieca hefi-
ge ⁊ min gefefa ⁊ gefýlcea. ⁊ ic him ða
eft hif fice ageaf ⁊ þa ðæfne unpendan
afne þæf ficef þe he himfeolfa nænigef
ficef ne pende. þ he ða me eall hif gold
hofid æteopde. ⁊ he þa æghefi ge mec ge
eac eall min pefiod mid golde gepelgode.
⁊ hefculif gelicnefie ⁊ libfi ðafa tpegea
goda he buta of golde gegeat ⁊ gepofi-
hte ⁊ hie butu afette in þæm eaftdæle
midðangeafidef : ða polde ic pitan hpæ-
þefi ða gelicnifia pæfion gegotene eal-

le ſpa he ræde· het hie þa þuſhbopian·
þa pæſon hie buta oſ zolde zezotene
ða het ic· eſt þa ðýſelo þe hiopa mon þon[ne]
cunnode mid zolde ſopſpýncean ⁊ aſýllen

Folio 110. verso.

[⁊ ea]c þa ðæm zodum bæm onſæzdniſſe on-
[ſ]æczan· þa ſeſdon pe ſopð ⁊ poldan ma
pundeſlicſa þinza zeſeon ⁊ ſceapian ⁊
mæſlicſa· ac þa ne zeſapon pe ſpa ſpa
[þ]e þa zeſeſdon noht elleſ buton þa peſ-
tan ſeldaſ ⁊ pudu ⁊ duna be þæm zaſſec-
ze· ða pæſon monnum unzeſeſde ſoſ
pildeoſum ⁊ þýſmum· þa ſeſde ic hpæþſe
be þæm ſæ̃ to þon þ̄ ic polde cunnian mea-
hte ic ealne middanzeaſd ýbſeſan
ſpa zaſſecz belizeð: Ac þa ſæzdon me
þa londbizenzan þ̄ ſe ſæ pæſe to þon
þioſtſe ⁊ ſe zaſſecz eall· þ̄ hine nænig
mon mid ſcipe zeſeſan ne mealhte·
Ond ic þa ða þýſtſan dælaſ indie
polde zeondſeſan þý læſ me opiht in
þæm londe beholen oððe bedezleð
pæſe· ða pæſ þ̄ lond eall ſpa pe zeſeſ-
don adpizad ⁊ ſien ⁊ cannon ⁊ hpeað-
pæteſu· ða cpom þæſ ſemninza ſum

Folio 111.

deoſ oſ þæm ſenne ⁊ oſ ðæm ſaſtene· pæ[ſ]
þæm deoſe eall ſe hſýcz acæzlod ſpelce
ſnoda hæſde þ̄ deoſ ſeonopealt heaſod
ſpelce mona ⁊ þ̄ deoſ hatte· quasi caput
luna· ⁊ hin pæſon þa bſeoſt zelice me-
cheſ bſeoſtum· ⁊ heaſdum toðum ⁊ miclum

hıt pæȝ ȝeȝẏnеð ȝ ȝeteþeð. Onð hıt þa þ
ðeoȝ oȝȝloh mine þeȝnaȝ tpeȝen· Onð pe
þa þ ðeoȝ nopþeȝ ne mið ȝpeȝe ȝepunðiȝan
ne meahte ne mið næniȝe pæpne· ac pe
hıt uneaþe mið ıȝeȝnum hameȝum ȝ ȝlec-
ȝum ȝeƿẏldon ȝ hıt oƿbeoton· ða becpo-
man pe ȝẏðþan to þæm puðum mðıe ȝ to þæm
ẏtemeȝtum ȝemæȝnum þæȝ lonðeȝ ȝ ıc þa
het þa ƿẏnð þæȝ pıcian be þæȝe ea þe bı-
ȝpıcmon hatte pæȝon þa pıc on lenȝo .l.
ƿuȝlanȝa lonȝ ȝ ȝpa eac ın bȝæðo· pol-
ðon pe þa to uȝum ȝpæȝendum ȝıttan· pæȝ
hıt þa ȝeo enðleƿte tíð ðæȝeȝ þa pæȝ
ȝemnnȝa ȝeboden þ pæpenu noman· ȝ

Folio 111. verso.

[ȝe]tıoloðen· ȝ uȝ pæȝe mıcel þeaȝȝ
[þ] pe uȝ ȝcẏlðan· þa ðẏðon pe ȝpa ƿenȝon
to uȝȝum pæpnum ȝpa uȝ beboðen pæȝ·
ða cpom þæȝ mıcel mænȝeo elpenða
oƿ þæm puðo unȝemetlıc peoȝoð þaȝa
ðıoȝa· Cpoman hıe to þon þẏðeȝ þ hıe
on ða ūȝe pīc ƿeohtan· þa het ıc ȝona þa
[h]oȝȝ ȝeȝpan ȝ eoȝeðmen hleapan up· ȝ
[h]et ȝenıman ȝpma mıcelne pȝæð ȝ ðȝı-
ƿan on hoȝȝum onȝean þæm elpenðum·
ƿoȝþon ıc pıȝte þ ȝpīn pæȝon ðæm ðeoȝum
laðe· ȝ hıoȝa ȝẏmȝ hıe meahte aƿẏȝhton
ȝ þa ȝona þæȝ þa elpenðaȝ ða ȝpīn ȝeȝapon
þa pæȝon hıe aƿẏȝhte· ȝ ȝona on þone
puðu ȝepıton : Onð pe þa nıht on þæȝe
pıcȝtope ȝeȝunðlıce ȝıcoðon· ȝ ıc hæƿðe
mið fæȝtene ȝefæȝtnað þ ūȝ noȝþeȝ ne
ðeoȝ ne oðeȝ eaȝƿeðo ȝceððan meahten

ðа hıt þa on moꝺıgenðæg pæꝺ· þa ꝼeꝺðon
20 þe on oþeꝺ þeoðlonð mðıa· ðа cpoman

Folio 112.

þe on ꝺumne mıcelne ꝼelð· ðа ȝeꝺape þaꝺ
ꝺuȝe pıꝼmen· ⁊ pæpneðmen þæꝺon hıe ꝺþa
ꝺupe ⁊ ꝺþa ȝehæꝺe ꝺþa pılðeoꝺ þæꝺon hıe
mıȝon ꝼoꝺa up lonȝe· ⁊ hıe þæꝺon þa men
5 nacoð ⁊ hıe nænıȝeꝺ hꝺæȝleꝺ ne ȝımðon·
ðaꝺ men mðeoꝺ hatað ıcðıꝼaponaꝺ ⁊ hıe
oꝼ ðæm neaheum ⁊ meꝺıum· þa hꝺonꝼıꝺcaꝺ
upðuȝon ⁊ þa æðon ⁊ be þæm lıꝼðon ⁊ þ̄ pæðeꝺ
æꝼðeꝺ ðꝺuncon· Mıð þ̄ ıc þa polðe neaꝺ
10 þa ȝeꝺeon ⁊ ꝺceapıȝon· ðа ꝼluȝon hıe
ꝺona ın þa pæðeꝺ ⁊ hıe þæꝺ ın þæm ꝺtā̄n-
holum hẏððon· þa æꝼðeꝺ þon ȝeꝺapon þe
beðpeoh þa puðubeaꝺꝺaꝺ ⁊ þa ðpeo healꝼ-
hunðınȝa mıcle mænȝeo· ðа cpoman ðo
15 þon þ̄ hıe polðon uꝺ punðıȝan ⁊ þe þa mıð ꝺðıæ-
lum hıe ꝺcoðoðon· ⁊ hıe ꝺona on þeȝ aꝼlẏm-
ðon ðа hıe eꝼð on þone puðu ȝepıðon· þa
ꝺẏððan ȝeꝼeꝺðon þe ın þa peꝺðenn mðıa·
⁊ þe þa þæꝺ noht punðeꝺlıceꝺ ne mæꝺlıceꝺ
20 ȝeꝺapon· Onð þe þa eꝼð ın ꝼaꝺıacen þæð

Folio 112. verso.

[lanð] beþoman þanan þe æꝺ ꝼeꝺðon ⁊ þe þæꝺ
[ȝ]epıcoðon be þæm nealhþæðꝺum ⁊ þe þæꝺ uꝺe
ȝeðelð bꝺæððon ealle on æꝼen· ⁊ þæꝺ þæꝺon
eac ꝼẏꝺ pel monıȝo onæleð· ðа cpom þæꝺ
5 ꝺemmıȝa ꝺꝺıðe mıcel ꝺınð ⁊ ȝebꝺæc· ⁊ ðo
þæꝺ unheoꝺlıc ꝺe ꝺınð ȝepeox þ̄ he þaꝺa
uꝺa ȝeðelða monıȝe aꝼẏlðe· ⁊ he ða eac
[u]ꝺꝺe ꝼeþeꝺꝼoðmeðenu ꝺꝺıðe ꝺpencðe

ða het ic ȝeſomniȝan eft þa ȝetelð ⁊ ſeamaſ
ealle toſomne. ⁊ hie mon þa ſeamaſ ⁊ þa þinȝ
ðaþa uþa picſtopa eaþfoðlice toſomne
foþ þæm pinde ȝeſomnode. Onð ða onȝe-
hliuþan ðene ⁊ on peaþmþan þe ȝepico-
ðan. Mið þý þe ȝepicoð hæfðon ⁊ uþe þinȝ
eall ȝeaþo. þa het ic eallne þone heþe þ he
to ſpæſendum ſæte ⁊ mete þiȝde. ⁊ hie þa
ſpa býðon. Mið þý hit æfenne nealehte.
ða onȝunnon þa pinðaſ eft peaxan. ⁊ þ peðeþ
bþeoȝun ⁊ uniȝemetlic cele ȝepeox on
þone æfen ða cpom þæþ micel ſnap ⁊ ſpa

Folio 113.

miclum ſnipðe ſpelce micel flýſ feoll.
ða ic þa unmætniſſe ⁊ micelniſſe ðæſ ſna-
peſ ȝeſeah. ða þuhte me þ ic piſte þ he pol-
ðe ealle þa picſtope foþfeallan. ða het
ic þone heþe þ hie mið fotum þone ſna[þ]
tþæðon. ⁊ þa fýþ eall pæþon foþ neah foþ
þæþe micelniſſe þæſ ſnapeſ aðpæſcte
⁊ acpencte. hpæþeþe uſ þæþ pæſ aneſ þin-
ȝeſ eþneſ. þ ſe ſnap ðæþ lenȝ ne punede
þonne ane tide. ða ſona pæſ æftefþ þon
ſpiðe ſpeaþt polcen ⁊ ȝenip. ⁊ þa eac
cpoman of þæm ſpeaþtan polcne býþnen-
ðe fýþ. þa fýþ ðonne feollon on þa eoþþan
ſpelce býþnenðe þecelle ⁊ foþ þæſ fýþeſ
bþýne eall ſe felð boþn. ða cpæðon men
þte hie penðon þ þ pæþe ȝoða eoþþe
þ uþic þæþ onbecpome. ða het ic ealð
hþæȝl to ſhtan ⁊ habban þið þæm fýþe
⁊ ſcelðan mið. þa ſeoððan æftefþ þon þe
hæfðon ſmolte niht ⁊ ȝoðe ſiðþan

Folio 113. verso.

. . . ujic þa eaɲfeðo fonleton· ⁊ pe ða
ɲoðþan butan openum þingum mete
þigdon ⁊ ujic ɲefcan· ⁊ ic þæp þa bebýɲgde
[minɲ]a þegna .v. hund þe ðæp betpeoh ða
[ɲna]paj ⁊ eaɲfeþo· ⁊ þa fýp þe ūj þæp in þæm
[fel̄bu]m onbecpoman þ hie fonþupidon ⁊ dea-
[de] pæpon· Ond þa het ic of þæpe picftope
ɲoðdan þa fepð fapan fonð ⁊ pe þa fopon fonð
[b]e þæm fǣ· ⁊ þæp ða hean hoj ⁊ dene ⁊ gap-
pecg ðone æthiopia pe gefapon· ppelce
eac þa miclan ⁊ þa mæpon dune pe gefa-
pon þa mon hateð enefioj ⁊ þ pcþæf libbi
þæf godef· ða het ic þæp inbefcufan fop-
porhte men þ ic polde gepitan hpeþep ɲo
pegen þoð pæpe þe me mon æp be þon pægde·
þ þæp nænig mon ingan mehte ⁊ ef gе-
þunð æfter þon beon nýmþe he mid afegend-
mɲfeum meode in þ pcþæf· ⁊ þ pæf eac æfter
þon gecýðed in þapa monna deaðe· fop þon
ðý þinddan dæge hie ppulton ðæf þe hie in

Folio 114.

þ pcþeaf eodon· Ond ic eaþmodlice ⁊ g[eopn-]
lice bæd þa godmægen þ hie mec eallef
middangeaɲdef kýninг ⁊ hlafopd [mid]
hean ɲigum gepeopþedon· Ond in ma[cedo-]
niam ic ef gelæded pæpe to olimph[ia-]
de minne medep ⁊ to minum gefpinftum
⁊ gefibbum· ða polde ic ef in fapiacen þ
lond fepan· mid þý ic þa fepde mid min[e]
peopede· ða cpoman uf þæp on ðæm pez[e]
tpegen ealde men togeanef· ða fpægn
ic hie ⁊ ahfode hpæþep hie opihte mæpli[ce]

in þæm londum þyrten· ða ondþpoþadon
hie mec ⁊ þæzdon þ næþe maþa peȝ þonne
meahte on týn dazum ȝeþeþan· hpæþþe
mid ealle mine peoþebe þomod ic hit ȝe-
þeþan ne mehte þor ðaþa peȝa neþþette·
ac mid þeoþer þuþendum monna ic hit ȝe-
þeþan meahte· þ ic mæþlicer hpæt hpuzo
ȝeþape· ða pæþ ic þpiðe blíðe ⁊ ȝeþeonde
þor þæm hioþa poþdum· ða cpæð ic eþt

Folio 114. verso.

[to] him ⁊ hine þp[iðe] líðum poþdum co[þtnode]
[þ]ecȝað la mec ȝit ealdon hpæt þ þie
[mæþ]licer ⁊ micellicer þ ȝit mec ȝeha[tað]
þ ic þæp ȝeþeon mæȝe· ða ⁊þpaþode [me]
hioþa oðer ⁊ cpæð þu ȝeþiehþt ký-
[n]niȝ ȝiþ þu hit ȝeþeneþt· ⁊ þa tu tþio
[þ]unnan ⁊ monan on mdiþc ⁊ on ȝþeciþc
[þp]recende· oþer þaþa iþ pæpnedcýnner
þunnan tþio oþer piþkýnner þ monan
tþio· ⁊ hie ȝeþecȝað þæm men þie hie
þþmeð hpæt ȝodeþ oþde ýþleþ him becu-
man þceal· ða ne ȝelýþde ic him ac pen-
de þ hi mec onhýþcte ⁊ on bipmer þæzdon·
⁊ ic þþa cpæð to minum ȝeþeþan· Mm
þiým iþ þþom eaþte peaþde midðanȝeaþ-
de oþ þ peþtan peaþdne ⁊ mec þuþ þorneal-
ðodan elneoþdeȝan nu her býrmerþȝeað
mýnte ic hie haton ýrhan· ða þþoþan
hie þpiðe þ hie þoð þæzdon ⁊ nohte luȝon
þaþa þinga· ða polde ic ȝecunnian

Folio 123. huc revocato.

hpæþer hie mec þoð þæzdon· ⁊ mec [þa]
mine ȝeþeþan bædon þ hie þþelcr[e cune-]

þo beȝceȝeðe ne pæȝon· ac ðæt pe hiȝ
cunnedon hpæþeȝ hit ȝpelc pæȝe· ða
hit næȝ micel to ȝeȝeȝanne· Ereno[m]
þa mid mec þȝeo þuȝendo ⁊ foȝlet mine
fýld elcoȝ in faȝiacen undeȝ po[ȝ]ȝe
þæm kýnnȝe ⁊ undeȝ minum ȝeȝef[inm]
ðæȝ abidon· ða foȝan pe ⁊ uȝic þa lað-
teopaȝ læddon þuȝh þa pædlan ȝtope
pætȝeȝ ⁊ þuȝh þa unaȝefndon lond ȝil-
deoȝa ⁊ pýȝma þa pæȝon pundeȝlicum
nomum on indiȝc ȝeceȝed· Mid þý pe þa
nealehton ðæm þeodlonde þa ȝeȝapon pe
æȝþeȝ ȝe piȝ ȝe pæpned men mid palthe-
þa fellum ⁊ eiȝniȝcum þaþa deoȝa hýdum ȝ[e-]
ȝýniýde ⁊ nanef oðȝeȝ bȝucon· Mid þý
ic þa fȝæȝn hie ⁊ ahȝode hpelcȝe ðeode
kýnneȝ hie pæȝon· ða ondȝȝaȝodon
hie mec ⁊ ȝæȝdon on hioȝa ȝeþeode þæt

Folio 123. verso.

[hie pæȝ]on indoȝ· pæȝ ȝeo ȝtop ȝum ⁊ pýn-
[ȝum] ⁊ balzamum ⁊ ȝecelȝ ðæȝ pæȝ ȝe-
[n]ihtȝumniȝ ⁊ eac þ oȝ þæþa tȝeopa tel-
ȝan peol ⁊ þa men þæȝ londeȝ bi ðý hȝdon
[⁊ þ]æton· Mid þý pe ða ȝeoȝnlicoȝ þa
[ȝ]tope ȝceapodon ⁊ betpih þa beaȝȝaȝ
eodon· ⁊ ic ða pýnȝumneȝȝe ⁊ fæȝeȝneȝ-
ȝe þæȝ londeȝ pundȝade· ða cpom ȝe
[b]ȝceop þæȝe ȝtope ūȝ tozeaneȝ· pæȝ he
ȝe biȝceop .x. foða upheah· ⁊ eall him pæȝ
ȝe hchoma ȝpeaȝt buton þæm toþum
ða pæȝon hȝte· ⁊ þa eaȝan him þuȝhþý-
ȝelode· ⁊ eaȝihȝniȝaȝ onhonȝedon oȝ
mænȝfealdan ȝinc ýnne ȝeoȝhte·

ꝛ pæꝛ mid pildeopa fellum ȝeȝeapped
þa he ꝛe bifceop to me cpom ða ȝhette
he me ꝛona ꝛ alette hiꝛ leodþeape·
fpæȝn he eac me to hpon ic þidep cpome
ꝛ hpæt ic þæp polde þa ondꝛpaþode ic him
þ mec lýꝛte ȝeꝛeon þa halȝan tpio

Folio 124.

[ꝛ]unnan ꝛ monan ða ondꝛpaþode [he]
ȝif þine fefepan beoð clæne fpom pif-
ȝehpine þonne moton hie ȝonȝan in þ[o-]
ne ȝodcundan beaþo pæꝛ minþa ȝefep[e-]
na mid me þpio hund monna· þa het [ꝛe]
bifceop mine ȝefepan þ hie hiopa ȝeꝛci[oꝛ]
ꝛ ealne heopa ȝeþelan him ofaðýdon· O[nð]
het ic æȝhpæt ꝛpa ðon ꝛpa he ūꝛ bebeað· [pæꝛ]
hit þa ꝛio endlefte tíð dæȝep· ða bað ꝛe ꝛ[a-]
ceþð funnan ꝛetl ȝonȝen foþþon funnan
tpio aȝefeð ondꝛpaþe æt þæm upȝonȝe
ꝛ eft æt ꝛetlȝonȝe· ꝛ þ monan tpiop ȝelice
ꝛpa on niht ðýde· ða onȝon ic ȝeoþnhcoþ
þa ꝛtope ꝛceapiȝan· ꝛ ȝeond þa beaþaꝛ ꝛ
tpeopu ȝonȝan þa ȝeꝛeah ic þaꝛ balza-
mum þæꝛ betꝛtan ꝛtencef ȝenoh of þæ[m]
tpeopum utpeallan· þ balzamum æȝþeꝛ
ȝe ic ȝe mine ȝefepan þæꝛ betpih þæm
þundum noman þæþa tpio· þonne pæ-
þon ða halȝan tpio funnan ꝛ monan

Folio 124. verso.

[on mid]dum þæm oðþum tpeopum· mea[h-]
[t]e beon hundteontiȝef fota ūp heah· ꝛ
[ea]c þæꝛ pæþon oþþe tpeop pundeplhcne
[heah]niꝛꝛe· ða hatað indiof bebþonaf·

[þ]a þrıopa heannıȝre ıc punbnade
[ȝ] cpæð þ ıc penbe þ hıe ꝑoꝛ mıclum pæ-
[ꝺ]an ȝ neȝnum ȝpa heaȝe peoxon. ða pæȝ-
[ꝺe] re bıꝛceop þ þæꝛ næꝛꝛe ın þæm lonbum
[ꝛe]ȝneꝛ bꝛopa ne cpome ne ꝑuȝel ne pıl-
deoꝛ ne nænıȝ æteꝛꝛn ꝓẏꝛm. þ heꝛ bonꝛte
ȝeꝛecean. ða halȝan ȝemæꝛo ꝛunnan
ȝ monan. Eac þonne he pæȝde re bıꝛceop
þonne þ exlẏꝓꝛıȝ pæꝛe þ ıȝ þonne ðæꝛ
ꝛunnan ajꝓꝛunȝnıȝ oðþe þæꝛe monan
þ ða halȝan þrıop ȝꝓıðe pepen ȝ mıd mıcle
ꝑ̄ꝛe ınꝛtẏꝛneð pæꝛon. ꝑoꝛ þon hıe onbꝛe-
ðon þ hıe hıopa ȝobmæȝne ꝛceolðon beon
benumene. ða þohte ıc pæȝde alexanbeꝛ
þ ıc polde onꝛǽȝbnıȝre þæꝛon ꝛecȝan. ac þ
ꝑoꝛbeab me re bıꝛceop ȝ pæȝde þ ðæt næꝓ-

Folio 125.

[ꝛe pæꝛ] alẏꝓeð ænıȝum men þ he þæꝛ ænıȝ [nẏ-]
ten cpealde oþþe blobȝẏte poꝛhte.
ac mec het þ ıc me to þaꝛa þrıopa
ꝑotum ȝebæðe. þ ꝛunna ȝ mıone me ꝓoþ-
ꝛe onbꝛꝓaꝛeȝe onbꝓẏꝛıbum þaꝛa
þınȝa ðe ıc ꝑꝛıne ꝛıoððan þaꝛ þınȝ þuꝛ
ȝeðon pæꝛon. þa ȝeꝛapon re peꝛtan
þone leoman ꝛunnan ȝ re leoma ȝe-
hꝛnan þæm þreopum uꝑonpeaꝛıbum.
þa cpæð re ꝛaceꝛð locıað nu ealle up
ȝ be ꝛꝓa hꝓẏlcum þınȝum ꝛꝓa ȝe pıllon
ꝑꝛınnan. þence on hıꝛ heoꝛtan beaȝol-
hice. ȝ nænıȝ mon hıꝛ ȝeþoht ope-
num poꝛbum ūt ne cẏðe. Mıð þẏ re
þa pel neah ꝛtoðan þam beaꝓꝓum
ȝ þæm ȝoðꝓꝓecum. þa ðohte ıc on

minum mode hpæþep ic mealite eal-
ne middanzeapd me on onpealð ze-
rlean. ⁊ þonne rioþþan mid þæm
20 riozopum zepeorþad ic eꝑt mealite

Folio 125. verso.

[cu]man in macedoniam to olimphi-
[a]de minre medep ⁊ minum zerpuf-
tum. ða ondrpapade me þ tpiop
mdirc um porndum ⁊ þuf cpæð. ðu un-
5 oꝑepirpýðda alexandep in zeꝑeohtum
þu peorideꝛt cýnin̄z ⁊ hlaꝑopð eallef
middanzeapdef. Ac hpæþre ne cýmꝛt
þu on þinne eþel. ðonan þu ꝑepdeꝛt ǣp.
ꝑop þon ðin eþel hit rpa be þinum heaꝑde
10 ⁊ ꝑope haꝑað apræded. ða pæf ic unzleap
þæf zeþeodef þaja mdircpa porndа þe
þ tpiop me to rpitæc. ða pehte hit me
re birceop ⁊ rægde. Mid þý hit mine
zeꝑepan zehýndon þ ic eꝑt cpic ne
15 moꝛte in minne eþel becuman. ða
pæpon hie rpiðe unnote ꝑop þon. þa pol-
de ic eꝑt on þa æꝑentīð ma ahrian. ac
þa næf re mona þa zýt uppe. Mid þý
pe þa eꝑt eodon in þone halzan beam
20 ⁊ pe þa eꝑt be þæm tpeopum rtodan ze-

Folio 126.

[b]ædon ūf þa rona to þæm tpeopum rpa [pe]
æn dýdon. ⁊ ic eāc in mid mec zelædde
mine þpie ða zetpeopeꝛtan ꝑþýnd. ða
pæpon mine rýndpiȝe tpeopzeþoꝑtan.
5 þæt pæf æneꝛt pepticam ⁊ chitomum
⁊ pilotan. ꝑop þon ic me ne ondpeð þ me

þæpa æniȝ bepprce· fop þon þæp næf nihc
on þæpe ſtope æniȝne to acpellanne
fop þæpe ſtope peopþunȝe· ða þoh-
te ic on minum mode ⁊ on minum ȝe-
þohte on hpelcpe ſtope ic ſpeltan ſcol-
de· Mid þý ða æpeft ſe mona up eode
þa ȝehpâh he mid hif ſcinan þæm tpio-
pum uſepeapdum ⁊ þ tpiop ondſpapode
þæm minum ȝeþohte ⁊ þuf cpæð· Alex-
andep ſulne ende þinef hſef þu hæfſt
ȝelſð· ac þýf æſtpian ȝeape þu ſpýlſt
on babilone on maiuf monðe fpom
þæm þu læft penſt fpom þæm þu bift
bepprcen· ða pæf ic ſpiðe ſapiȝef

Folio 126. verso.

[mod]ef· ⁊ þa mine ſnýnd ſpa eac þa me
þæp mid pæpon· ⁊ hie peopon ſpiðe· fop
þon him pæpe min ȝefýnto leoſpe
þonne hiopa ſeolſpa hælo· ða ȝe-
piton pe to upum ȝeſepum eſt· ⁊ hie
poldon to hiopa ſpæſendum ſittan·
⁊ ic polde fop þæm býſeȝum minef modef
me ȝenefcan· ac þa bædon mec mine
ȝeſepan þ ic on ſpa micelre modef un-
þeto ⁊ neaponſſe· mec ſelfne mid
fæſtenne ne ſpencte· þiȝde ða tela
micelne mete pið minef modef pillan·
⁊ þa tidlice to minre nefte eode·
fop þon ic polde beon ȝeapo æt ſunnan
upȝonȝe· þ ic eſt mȝeeode· ða on
moſnȝne mid þý hit daȝode· þa on-
bnæd ic ⁊ þa mine ȝecneopeſtan
fnýnda pealhte· þ ic polde in þa hal-

ȝan ſtope ȝan· ac þa ſeſte hine
ſe biſceop þa ȝiet· ⁊ mid pildeopa

Folio 127.

ƿellum pæſ ȝeȝeapped ⁊ bepphtȝen· ⁊ [ıþe-]
neſ ⁊ leadeſ þa men on þæm londum pæð-
liað ⁊ goldeſ ȝemhtȝumiað· ⁊ be ðæm
balzamum þa men in þæm londe liƿȝeað
⁊ oƿ ðæm neah muncte pealleð hlutteſ
pætteſ ⁊ pæȝeſ ⁊ þ ſpiðe ſpette· þonne
ðpincað þa men þ ⁊ hýliƿȝeað· ⁊ þonne
hie ſieſtað þonne ſeſtað hie (*vacat*)
butan bedde ⁊ bolſtre· ac on pildeoſ[a]
ƿellum heopa bedding bið· ða apehte
ic þone biſceop· hæfde ſe biſceop þreo
hund pintſa on ylðo· Mid þý he þa
ſe biſceop apaſ· ða eode ic on þa ȝod-
cundan ſtope ⁊ þa þriddan riðe þæt
runnan tpeop ongon ƿunan· þuſh
hpelceſ monneſ hond min ende pæſe
ȝetiod· oððe hpelcne endebæȝ min
modoſ oþðe min ȝeſſuſteſ nu ȝebi-
dan ſcolðon· þa ondſpaſode me þ tpeop
unȝpeciſc ⁊ þuſ cpæð· Eiƿ ic þe þone

Folio 127. verso.

[ðæȝ] ȝeſecȝe þineſ ƿeoneſ ýþelice
þu ða pýnðe oncýnneſt ⁊ hiſ hond bepehſt
ac roð ic þe ſecȝe þ ýb aneſ ȝeapeſ ƿýnſt
⁊ eahta monað þu ſpýltſt in babilone
nalleſ mid ineinne acpealð ſpa ðu penſt
ac mid atne· ðin modoſ ȝepiteð
oƿ peoſulde þuſh ſcondlicne deað ⁊ un-
aplicne· ⁊ heo liȝeð unbebýrȝed in

peze ꝼuzlum to mete ⁊ pildeopum. þine
ꝼpeoꝼtop beoð lonze zeꝼælizej liꝼej.
ðu þonne ðeah þu. þu lỳtle hpile liꝼze
hpeþþe ðu zepeopðejt an cỳnnz. ⁊ hla-
ꝼopð ealle ꝼ middanzeapdej. Ac ne ꝼpizn
ðu unc nohtej ma ne ne axa. ꝼop þon pit
habbað oꝼephleoðpeð þ zemæpe uncpej
leohtej. ac to ꝼapiacen. ⁊ popꝼe þæm
cỳnnze. eꝼt zehpopꝼ þu. ⁊ ꝼop ðỳ þa
peopon minne zeꝼepan. ꝼop þon ic ꝼpa
lỳtle hpile lỳꝼizan mopte. ac þa
ꝼopbeað hit ꝼe biꝼceop þ hi ne peopon.

Folio 128.

þỳ læꝼ þa halzan tpeop þuph heopa p[op]
⁊ teapaꝼ abulzen. Onð ne zehepde ða
onðꝼpaꝼe þapa tpeopa ma manna
þonne þa minne zetpeopeꝼtan ꝼpeond.
Onð hit nænz mon utcỳþan ne mopt[e]
þỳ læꝼ þa elpeopðezan kỳnnzaꝼ ðe ic
æꝼ mið nebe to hỳꝼꝼumnejꝼe zebỳde
þ hie on þ ꝼæzon þ ic ꝼpa lỳtle hpile liꝼ-
zean mopte. Ne hit eac ænz mon
þæpe ꝼepðe ðon ma ūt majan mopte
þỳ læꝼ hie ꝼop ðon opmode pæþon. ⁊ þỳ ꝼæn-
þan minej pillan ⁊ peopðmỳndo. ðæꝼ hie
mið mec to ꝼpomꝼcipe zeꝼepan ꝼcoldon.
Onð me næꝼ ꝼe hpædlica ende minej
liꝼej ꝼpa miclum peopce ꝼpa me pæꝼ
þ ic læꝼ mæþðo zeꝼþemed hæꝼde þonne
min pilla pæpe. ðaꝼ þinz ic pþite to
þon min ꝼe leopa mazþtep þ þu æpejt ze-
ꝼeo in þæm ꝼpomꝼcipe minej liꝼej. ⁊ eac
blipꝼize in þæm peopðmỳndum. Onð eac

Folio 128. verso.

[þ]te ecelice mın ȝemẏnd ꝑtonde·
[ıc] leonıȝe oðꝑum eoꝛðcẏnınȝum to
[b]ẏꝛne ðæt hie ꝑıten þẏ ȝeaꝛꝛoꝛ þ
[mın] þꝛẏm ȝ mın peoꝛðmẏnd maꝑan
[ꝑ]æꝛon· þonne ealꝑa oþꝑa kẏnınȝa
[þ]e ın mıddanȝeaꝛde æfꝛe pæꝛon·
[f]ınıt·

DE REBUS IN ORIENTE MIRABILIBUS.

MS. Cott. Vitellius, A. XV.
MS. Cott. Tiberius, B. V.

I. Seo landbuend on ꝑꝛuman ꝑꝛom antımolıma þam landum· þæꝛ landeꝛ ıȝ on ꝑume þæꝛ læꝛꝛan mılȝetæleꝛ· þe ꝑtaðıa hatte ꝑıf hund· ȝ þæꝛ mıclan mılȝetæleꝛ þe leuua hatte þꝛeo hund ȝ eahta ȝ ẏxtıȝ· On þam ealande bẏð mıcel mænıȝeo ꝑceapa ȝ þanon ıȝ tō babıloma þæꝛ læꝛꝛan mılȝetæleꝛ ꝑtaðıa hundteontıȝ ȝ eahta ȝ ꝑıxtıȝ· ȝ þæꝛ mıclan mılȝetæleꝛ þe leuua hatte ꝑıftẏne ȝ hundteontıȝ·

II. Seo landbuneꝛ ıȝ ꝑꝛðoꝛt cẏpemonnum ȝeꝛeteð· þæꝛ beoð peðeꝛaꝛ acennede on oxna mıcelneꝛꝛe· þa buað oð meda buꝛh þæꝛe buꝛȝe noma ıȝ aꝛchemedon· ſio ıȝ mæꝛt to babıloma bẏꝛıȝ· þanon ıȝ to babıloniam þæꝛ læꝛꝛan mılȝetæleꝛ ꝑtaðıa .ccc. ȝ þæꝛ maꝑan þe leuua hatte .cc. ꝑꝛom aꝛchemedon þæꝛ ꝛẏndon þa mıcclan mæꝛðа þ ꝛẏndan ða ȝepeoꝛc þe ꝛe mıcla macedonıꝛca alexandeꝛ het ȝeꝛẏꝛcean· þ lond ıȝ on lenȝe ȝ on bꝛæde ðæꝛ læꝛꝛan mılȝetæleꝛ ðe ꝑtaðıa hatte .cc. ȝ þæꝛ mıclan þe leuua hatte .c.xxxiii ȝ an half mıl·

III. Sum ꝑtoꝛ ıȝ mon ſeꝛð to þæꝛe ꝑeaðan ꝛǣ ꝑeo ıȝ ȝehaten lentıbelꝛınea on þan beoð henna akenðe ȝelice þam þe

mid uf beoð neadef hipef· ⁊ ȝýf hi hpýlc man niman pile oððe hýpa æthpinneð ponne foppæpnað hí pona eall hif líc· þ pýndon unȝefpiæȝelicu lýblac·

IV. Eac ppa ðæp beoð pildeop kennede· þa deop ponne hý mannef ſtefne ȝehýpað ponne paðe hi fleoð· þa deop habbað eahta fet· ⁊ pælkýpian eaȝan· ⁊ tpa heafda· ȝif hi hpýlc man ȝefon pille ponne ȝefpiæðað hý pona ȝpimhce onȝen þ fýndon unȝefpeȝelicu deop·

V. Þafcellentia hatte þ land· ponne mon to babilonia fæpð þ if ponne ðæf læffan milȝetæleſ þe pſtadia hatte .ix. mila lanȝ ⁊ bpad þ bueð oð meda pice þ land if eallum ȝodum ȝefýlleð·

VI. Þeof pſtop næddpan hafað· þa næddpan habbað tpa heafda þæpa eaȝan pcinað mihtef ppa leohte ppa blæcepn·

VII. On pumon lande affan býð akende þa habbað ppa micle hopnaf ppa oxan þa pýndon on ðam mæftan pæftene þ if on þa puð healfe fpiam babilonia· þa buað to þæpe neadan fæ̃ fop þæpa næddpena mænigeo þe in ðam pſtopum beoð· þa hatton copfíaf· þa habbað ppa micle hopnaf ppa peðefaf· ȝif hý hpilene monn fleað ofþe æthpinneð ponne fpýlt he pona· On þam londum bið pipopef ȝenihtfumnýf þone pipop þa næddpan healdaþ on heopa ȝeopnfulnýffe· Ðone pipop mon ppa nimeð þ mon þa pſtope mid fýpe onæleð ⁊ ponne þa næddpan of dune on eopðan þ hi fleoð· fopþan fe pipop býð fpeapt· fpiam babilonia oð pefpiam þa buph þæp fe pipop peaxeð if þæf læffan milȝetæleſ þe pſtadia hatte eahta hund mila· of þam if ȝetealð þæf miclan milȝetæleſ þe leuua hatte fýx hund ⁊ iii . ⁊ . xx . ⁊ . i healf mil· Seo fſtop if unpæftmbefendlicu fop þæpa næddpena mænigeo·

VIII. Eac fpýlce þæp beoð cende healfhundnigaf þa fýndon hatene conopoenaf· hý habbað hoffef manan ⁊ eofefef tucxaf ⁊ hunda heafda ⁊ heopa opuð bið fpýlce fýpef hig· þaf land beoð neah þæm bufigum þe beoð eallum populdpelum ȝefýlleð þ if on þa puð healfe ezipcna landef·

IX. On ſumon lande beoð men akende þa beoð on lenge ſýx ſotmæla lange. hi habbað beaſtaſ oþ cneop ſide ⁊ ſeax oð helan. homobubu hý ſýndon hatene þ beoð tpimen ⁊ be hſeapum ſixum hý libbað ⁊ þa etaþ.

X. Capi hatte ſeo eā in þæſe ýlcan ſtope þe iſ haten gogogoneuſ. þ iſ pælkýſigig þæſ beoð akende æmættan ſpa micle ſpa hunðaſ hý habbaþ ſet ſpýlce gnæſhoppan. hý ſýndon neaðeſ hiſeſ ⁊ blaceſ. þa æmettan delfað golð up of eoſþan fnam foſan nihte oð ða fiſtan tið dægeſ. þa men þe to ðam ðýſſtigе beoð þ hi þæt golð nimen ſonne læðað hý mið him olfenda mýſnan mið hýſna folan ⁊ ſtedan. þa folan hý geſælað æſ hý ofeſ þa ea fafan. þ golð hi gefætað on þa mýſnan ⁊ hý ſýlfe onſittað ⁊ þa ſtedan þæſ foſlætað. ſonne þa æmettan hý onfindað ⁊ þa hpile þe þa æmettan ýmbe ða ſtedan abiſgode beoð. ſonne þa men mið þam mýſnan ⁊ mið þam golde ofeſ þa ea fafað hi beoð ſpa hſæðlice ofeſ þæſe ea þæt men penað þæt hý fleogon.

XI. Betpih þýſſum tpam ean iſ londbuneſ. locotheo hatte þ iſ betpih mile ⁊ bſixonte gefeted. ſeo nil iſ ealdoſ fal-hcſa ea. ⁊ heo flopeð of egiptna lande. ⁊ hi nemnað þa eā anchoboleta þ iſ haten þ miccle pæteſ. on þýſſum ſtopum beoð akende þa miclan mænigeo olfenda.

XII. Ðæſ beoð akende men ða beoð fiftýne fota lange. ⁊ hý habbað hpit hc ⁊ tpa neb on anum heafde bið þ cneo ſpýðe neað ⁊ lange noſu ⁊ ſpeaſt feax. ſonne hý kennan pillað ſonne faſað hi on ſcipum to mdeum. ⁊ þæſ hýſna ge-cýnða on peoſolð bſingaþ.

XIII. Liconia in gallia hatte þæt land þæſ beoð men acende þneoſellicef hiſeſ þaſa hæfða beoð gemona ſpa leona hæfðo. ⁊ hi beoð tpentigeſ fota lange ⁊ hý habbað micelne muð ſpa fann gýf hi hpýlcne man on þam landum onzitað oðde geſeoþ oðde him hpilc mon folligende bið. ſonne feoſ-nað hī ⁊ fleoð ⁊ blode hi ſpætað. þaſ beoð men gepenede.

XIV. Begeondan bſixonte þæſe ea eaſt þanon beoð men

acende lange ⁊ micle þa habbaþ þet ⁊ þceancan tpelþ þota lange þiban miþ bpeoptum þeoþon þota lange. hi beoþ þpeaptep hipep ⁊ hi þýndon hoptep nemþe. Cuþlice þpa hpýlcne man þpa hý zeþoþ þonne þpetaþ hi hine.

XV. Đonne þýndon on bpixonte pilbeop þa hatton lepticep hý habbaþ eopelep eapan ⁊ þceapep pulle ⁊ þuzelep þet.

XVI. Þonne þýndon oþepe ealonþ puþ þpam bpixonte on þam beoþ men akende buton heaþbum þa habbaþ on hýpa bpeoptum heopa eazan ⁊ muþ hi þýndon eahta þota lange ⁊ eahta þota bpaþe.

XVII. Þæp beoþ bpacan kende þa beoþ on lenge hundteontizep þotmæla ⁊ þiftizep lange. ⁊ beoþ zpeate þpa þtænene þpepap micle. þop þapa bpacena micelnepþe nænig man naht eaþelice on þ lanþ zeþapan mæg.

XVIII. Fpam þipþe þtope ip oðep puce on þa puð healfe þæp zapprecgep. þ ip zetealþ þæp læþpan milzetælep þe þtaþia hatte .ccc. ⁊ þpeo tpentig ⁊ þæp miclan þe leuua hatte .cc. l. ii ⁊ an mil. ⁊ þæp beoþ kende homoþubii þ beoþ tpilice hī beoþ oþ ðene napolan on mennipcum zepceape ⁊ þýþþan on eopelep zelicnepþe ⁊ hý habbaþ lonze þceancan þpa þuzelap ⁊ hþelice þtefne. Eiſ hý hpilcne mon on þam lanþum onzýtaþ oððe zepeoþ þonne þeoppiaþ hi ⁊ þleoþ.

XIX. Þonne ip oþep þtop elpeopþ[i]ze men beoþ on. ⁊ þa habbaþ cýmingap unþep him þæpa ip zetealþ .cx. þ þýndon þa þýpþtan men ⁊ elpeonþizepton. þæp þýndon tpezen þeaþap. oþep ip punnan ⁊ oþep monan. pe þe punnan ip pe biþ ðæzep hāt ⁊ mihtep cealþ ⁊ pe þe monan ip pe biþ mihtep hāt ⁊ ðæzep cealþ. heopa piþe ip .cc. mila þæp læþpan milzetalep þe þtaþia hatte ⁊ þæp mapan þe leuua hatte cxxxiii ⁊ an healf mil.

XX. On þipþe þtope beoþ tpeopcýnn. þa beoþ laupbeame ⁊ eletpeopum zehce. Oſ þam tpeopum balzamum pe þeoppeonþepta ele biþ eall kenneþ. þeo þtop ip þæp læþpan milzetelep þe þtaþia hatte .cli. ⁊ þæp mapan þe leuua .li.

XXI. Đonne ip þum calanþ on ðæpe peaþan pǣ þæp ip

moncynn þ ir mid ur donerstre genemned. þa synbon gefeaxene spa fnihterar. fnam ðan heafde oð ðone nafelan. ⁊ se oðer dæl byð mannes hice gelic ⁊ hi cunnon eall mennisc gespeorð þonne hi fnembes kynnes mann gesreoð þonne næmnað hi hine ⁊ his magas cuðna manna naman ⁊ mid leasrlicum porðum hine besspicað ⁊ hine onfoð ⁊ þænne æfter þan hi hine fnetað ealne butan his heafde ⁊ þonne sittað ⁊ pepað ofer ðam heafde.

XXII. Ðanan is east ðæn beoð men akenned þa beoð apæstme fiftyne fota lange ⁊ on bnæde tyn fotmæla hi habbað micle heafda ⁊ eafan spa fann ofer eafne hi him on niht unðerbnedað ⁊ mid oðnan hi fneoð him beoð þa eafan spiðe leohte ⁊ hi beoð an lichoman spa hpite spa meolc ⁊ gif hi hpylcne mann on ðam landum gesreoð þonne numað hi heona eafan on hand ⁊ feor þte hi fleoð spa hpæðlice spa is pen þte hi fleogen.

XXIII. Ðonne is sum ealand in ðam beoð men akenð þafa eagan scinað spa leohte spa is an micel blacefn on æle on þystre nihte.

XXIV. Ðonne is sum ealand þ is ðæs læssan milgetæles ðe stadia hatte on lenge ⁊ on bnæde ccc. ⁊ lx. ⁊ þæs miclan ðe leuua hatte .xc. þæn þæs timbned on beles dagum þæs cinges ⁊ iobes tempel of isernum gepeorcum ⁊ of æfenum geponht. ⁊ on ðære ylcan stope is east ðanon eac oðer tempel sunnan halig to þam is sum gebunden ⁊ gedefe saceð togestett ⁊ he ða hofa gehealdeð ⁊ begymeþ.

XXV. Ðonne is gylden pinseaið æt sunnan upgange se hafað benian hundteontigես fotmæla lange ⁊ fiftigես on ðam bensean beoð cende sylce menegniota oððe gymmas.

XXVI. Ðonne is oðer nice on babilonia landum þæn is seo mæste dun betweoh media dune ⁊ ajimenia. Seo is ealna duna mæst ⁊ higest þæn synbon gedefelice menn þa habbað him to kynedome ⁊ to anpealde þa neadan sæ þæn beoð kende þa deopnorðan gimmas.

XXVII. Ymb þa ꝑtope beoð ꝑiꝼ ðа habbað beaꝛðaꝛ ꝑꝓa ꝑiðe oð heoꝛa bꝛeoꝛt ⁊ hoꝛꝑeꝛ hẏða hi habbað him to hꝛæȝle ȝeðóñ þa ꝑẏndan huntiȝẏꝑtꝛan ꝑꝓiðe ȝenembe ⁊ ꝼoꝛe hundum tiȝꝛaꝛ ⁊ leopaꝛðoꝛ þ hi ꝼeðað þ ꝑẏndan þa kenecꝛtan deoꝛ ⁊ ealꝛa ðæꝛa pildeoꝛa kẏnn þæꝛa þe on ðæꝛe dune akende beoð þ hi ȝehuntiȝað.

XXVIII. Ðonne ꝑindon oðꝛe ꝑíꝼ ða habbað eoꝼeꝛeꝛ tucxaꝛ· ⁊ ꝼeax oð helan ꝑiðe ⁊ on lendenum oxan tæȝl· þa ꝑíꝼ ꝑẏndon ðꝛeotẏne ꝼota lanȝe ⁊ heoꝛa hc bið on maꝛmoꝛꝑtaneꝛ hꝛitiẏꝑꝑe· ⁊ hi habbað olꝼenda ꝼ̄ēt ⁊ eoꝼeꝛeꝛ teð ꝼoꝛ heoꝛa mẏcelnẏꝑꝑe hie ȝeꝼelde puꝛdon ꝓam ðam micclan macedoniꝛcan alexandꝛe þa he hi liꝼende ȝeꝼon ne mihte þa acꝓealde he hi ꝼoꝛ ðam hī ꝑẏndon æꝓiꝛce on hichoman ⁊ unpeoꝛðe.

XXIX. Be ðam ȝaꝛꝑecȝe iꝛ pildeoꝛa cẏnn· þa hattan catīni þa ꝑẏndon ꝓeaꝓlitiȝe deoꝛ· ⁊ þæꝛ ꝑẏndon menn· ða be hꝛeapan ꝓlæꝛce ⁊ be huniȝe liꝼiȝeað.

XXX. On þam ꝓẏnꝑtꝛan dæle þæꝛ ꝓicꝛ þe ða deoꝛ on beoþ catinoꝛ ⁊ þæꝛ beoð eaꝛtliðende menn cẏninȝaꝛ þa habbað undeꝛ him mænifealde leoðhatan· heoꝛa land ȝemæꝛe buað neah þam ȝaꝛꝑecȝe ⁊ þanan ꝓam þam ꝑẏnꝑtꝛan dæle ꝑẏndan maneȝe cẏninȝaꝛ.

XXXI. Ðiꝛ mannkẏnn liꝼað ꝼela ȝeaꝛa ⁊ hi ꝑẏndon ꝓꝛemꝼulꝼe menn· ⁊ ȝẏꝼ hꝑẏlc mann to him cẏmeð þonne ȝẏꝼað hi him piꝼ æꝛ hi hine on þeȝ lætan· Se macedoniꝛca alexandeꝛ þa ða he him to com þa þæꝛ he punðꝛiende hẏꝛa mennicnẏꝑꝑe ne polde he hi cꝓellan ne him naꝓihte laðeꝛ don.

XXXII. Ðonne ꝑẏndon tꝛeoꝓcẏnn oꝼ ðam þa deoꝛþeoꝛꝑtan ꝑtanaꝛ beoð acende ⁊ þanon þte hi ȝꝛoꝓað.

XXXIII. Ðæꝛ mannkẏnn iꝛ sẏndan ꝑꝓeaꝛtecꝛ hiꝓeꝛ on anꝑẏne þa man hateð silheaꝛþan.

XXXIV. Ðonne iꝛ sum land ꝓinȝeaꝛðas ꝓeaxat on ꝑꝓiðast þæꝛ bið ꝛeꝛt oꝼ elpenda bane ȝeꝓoꝛht ꝑeo iꝛ on lenȝe þꝛeo hund ꝼotmæla lanȝ ⁊ ꝑẏxa.

XXXV. Ðonne is ꝑum dun aðamanꝛ hatte on ðæꝛe dune

bið þ fuzelcýnn þe zniſus hatte þa fuzelaȝ habbað ſeopeȝ ſet ⁊ hiẏðeneȝ tæzl ⁊ eaȝneȝ heaſoð. On þæne ẏlcan ſtope bẏð oðeȝ fuzelcýnn ſenix hatte þa habbað cambaȝ on heaſde ȝþa papan ⁊ hẏna neȝt þte hi pẏncað oſ ðam ðeoȝpeoȝðeȝtan pẏȝtzemanzum þe man cinnamomum hateð ⁊ oſ hiȝ æðme æſteȝ þuȝenð zeaȝum he ſẏȝ onæleð ⁊ þonne zeonz upp oſ þam ẏselum eſt aȝȝeþ. [*Lege* fæðme.]

XXXVI. Ðonne iȝ oðeȝ ðun þæp ſẏndon ȝpeaȝte menn ⁊ næniz oðeȝ mann to ðam mannum zeſeȝan mæz foȝ ðam þe ȝeo ðun bẏð eall bẏȝnende.

PASSIO SCÆ MARGARETÆ VIRGINIS.

MS. Cott. Tiberius, A. III. fol. 71. b. lin. 5.

EFTER ÞÆRE ÐROÞVNGE ⁊ þæne æȝniſte. ⁊ þæne pulðoȝfæſtan upaſtizneȝȝe [6] upeſ ðȝihtneȝ. hælendeſ cȝiſteȝ. to zoð fæðeȝ ealmihtizum ȝþiþe [7] maniza maȝtẏȝieſ þȝopiende. ⁊ þuȝh þa þȝopunze to ece ȝeſte [8] becoman. mið þæne halzan teclan ⁊ ȝuȝannan. ⁊ ſþiþe maneza eac [9] þuȝh ðeoſleſ laȝe beſpicane pæȝan. þ hi beeoðe ðumbe ⁊ ðeaſe ðeoſolzelð. manneȝ hanð zepeoȝc. þe naþoȝ ne heom. ne him ẏlfum to nanȝe [11] fȝeme beon ne mihton. Ic þa ȝeotimuſ þuȝh zoðeſ zẏfe. hpæt hpuzo [12] on bocum zeleoȝnoðe. ⁊ zeoȝnfullhce ſmeaðe. ⁊ ſohte ymb cȝiſteſ zeleaſan. [13] ⁊ ne ſanð ic næfne on bocum þ æniz man mihte to ece ȝeſte becuman [14] butan he on þa halzan þȝẏnẏȝȝe þiht zelifðe. þ if fæðeȝ. ⁊ ſunu. ⁊ ſe halza [15] zaſt. ⁊ þ ſe ſunu onſenz mennisc hiȝ. ⁊ zeþȝopaðe ſpa ſpa hit heȝ buſan [16] cpẏþ. Blinde he onlihte. ðeaſum he ſealðe zeheȝnẏȝȝe. ⁊ ðeaðe he apæhte [17] to liſe. ⁊ ealle þa þe on hine tȝẏþlice zelæfþ he zehæfþ. Ic þa Ðeotimuſ, [18] pilnoðe zeoȝne to picanne hu ȝeo eaðeza. Maȝzaȝeta piþ þone ðeoſol [19] zeſæht. ⁊ hine oſeȝſpiþðe. ⁊ ece pulðoȝ beh. æt zoðe

onfenge. Gehenaþ [20] nu ealle ⁊ ongýtaþ hu fe eadega maþgaþeta. gebrohabe foþ godef naman. [21] ⁊ þuþh þ gerpenc to ece nefte becom mið þære halgan tæclan ⁊ fufannan. [22] Seo eadiga maþgaþeta pæf. Þeodoriuf dohtep. fe pær þære hæbenre hehfæbep. deofolgelð he puniþode. ⁊ fæddе hir dohtep. re pæf mið halgum [24] gafte gefýlled. ⁊ þuþh fulpihte heo pæf geedniþoð. heo pæf gerealð hire [25] foftor modep to fæddenne. nih antiochia ðære ceaftre. ⁊ rýþþan hire [26] agen modor forþgefaren pæf. fe foftor modor hi miccle fpýþor [27] lufode þonne heo æn býde. heo pær hire fædep fpiþe laþ. ⁊ gode fpýþe [28] leof. ⁊ mið þam þe heo pær xv pintna ealð. heo luftfullode on hire [29] forftor modep hufe. heo gehýrde maptýna gefhtu. foþ þon þe mænig [30] blod pæf agoten on þam tidum on eorþan. foþ upef dryhtnef naman [31] hælendef cnihtep. ⁊ heo pæf mið halgan gafte gefýld. ⁊ hýre mægþhad [32] gode oðfæfte. Sume dæge þa mið þý þe heo geheold hýre foftor modor [33] rceap. mid oþrum fæmnum. hire hefdgemacum. Đa feorde Olibriuf fe [34] gefeafa fram ara. to antiochia þære ceaftre. þa gefeh he þa eadegan (*fol.* 72) maþgaþetan be þam pege nittan. ⁊ hiræðolice he hire gýrnde. ⁊ cpæþ [2] to hir þegnum. Gongaþ ofoftlice. ⁊ geneomaþ þa fæmnan. ⁊ axriaþ [3] gif heo bið freo þ ic hire onfo me to pife. ⁊ gif heo þeor bið ic rýlle fih [4] foþ hire. ⁊ heo býþ me foþ cýfere. ⁊ hýre bið peol on minum hufe. þa cempan [5] þa eodan ⁊ hi genoman. Seo eadega maþgaþeta þa ongan cnifte [6] clýpian ⁊ þur cpæþ. Gemilra me driýhten ⁊ ne læt þu mine raple mið aþleafum. Ac gebo me blifian. ⁊ þe fýmble henian. ⁊ ne læt þu næfre mine [8] raple ne min lichoma. þýrþan befmitan. Ac gerend me to minra rriþþan [9] healfe ⁊ to þære pinftran fibbe engla to ontýnenne mine fefan. ⁊ to ⁊fpafiende mið býlde þýffum aþleafum. ⁊ þiffum unrihtum cpýlleran. Ic eom [11] nu driihten fpa rra nýtenu on middan feolde. ⁊ rra rra fpæfre on nette. [12] ⁊ fpa fpa fiſc on hoce. Gefýlfe me min driihten. ⁊ gehealð me. ⁊ [13] ne forlæt me on

apleaſna handa. Ða cempam þa coman to þam ȝeneſan. ⁊ cpæðon. hlaford ne mihte þu hi onfon. for þon to ȝode heo [15] ȝebiddaþ. ſe þe pæf ahanȝan fnam nðeum. Ohbnuf ðe ȝeneſa hi hec [16] to him ȝelædon. ⁊ hine to cpæþ. of hpylcum cynne eart þu. ſaȝa me eart [17] þu fniȝ oðð þeop. Se eaðeȝa manȝaneta him to cpæþ. ic eom fniȝ. [18] Se ȝeneſa hine to cpæþ hpylcef ȝeleafan eart þu ofþe hpat ir þin [19] nama. heo andȝfanode ⁊ cpæþ. in dryhtne ic eom ȝecigeð. Se ȝeneſa [20] hine to cpæþ. hpylcne ȝod beȝæft þu. Se halȝa manȝaneta him to cpæþ. [21] ic ȝebidde on ealmihtiȝne ȝod. ⁊ on hif funu hælend cnift. ſe þe minne [22] mæȝþhad unbefmiten ȝeheold. of þyrne ȝpeadan dæȝ. Se ȝeneſa hine [23] to cpæþ. clypeft þu on þone cnyt þe mine pæðenaf ahenȝon. Seo halȝa [24] manȝaneta him to cpæþ. þine pæðenaf cnift ahenȝon. ⁊ þy hi fonfundon. Ac he þunh punaþ on ecnyſſe. ⁊ hif nice if a butan ende. Se ȝeneſa [26] pæf þa fnipe ynne. ⁊ het þa halȝan manȝaneran on kancerne betynan [27] of þ he ȝeþohte hu he hine mæȝþhad fonfpilde. Se ȝeneſa hine to cp̄. [28] ȝif þu ne ȝebiddeſt þe on min ȝod min fpunð ſceal fandian þin lichaman [29] ⁊ ealle þine ban ic tobryſiȝe. Gif þu me ȝehyreſt ⁊ on minne ȝod ȝelæfſt [30] æt fonan eallum þiſſum folce ic þe to cpeþe. þ ic þe onfo me to pife ⁊ þe [31] byþ fpa pel fpa me if. Manȝaneta him to cpæþ. for þon ic fylle minne [32] lichoman in timbrenȝo. þ min ſaple mið foþfæſtum ſaplum ȝeneſte. Se ȝeneſa hi het þa ahon. ⁊ mið fmalum ȝyndum fpinȝan. Se halȝa manȝa[34]neta beræh up to heofonum. ⁊ cp̄. on þe dnihten ic ȝelæfæ. þ ic ne ri [35] ȝeſcend. loce on me. ⁊ ȝemiltra me of apleafna honda. ⁊ of honda þyſſef [1] cpyllenaf þy læf min heofte hen on eȝe fy. Send me hælo. þ fyn leohte [2] mine pitu. ⁊ þ min ſan me cyme to ȝefean. ⁊ mið þy þe heo þuf [3] ȝebæd. þa cpellenaf fpunȝon hine menpen lichaman. þ blod fleop [4] on eonþan ſpa ſpa pæten deþ of þam clæneſtan pyllfpinȝe. Se ȝeneſa [5] hine to cpæþ eala manȝaneta ȝelæf on me. ⁊ þe byþ pel ofen ofre [6] pif. ⁊ ealle þa

ƿæmnan þe þæƿ ſtoden peopen bitteplice ƿoƿ þæm [7] blode. ⁊ cƿæðon· eala maƿgaƿeta foðlice þe ƿaƿnaþ ealle· ƿoƿ þon þe [8] þe ſeoþ hnacoð þinne hchaman beon cƿýlmeð· þeƿ ȝepeƿa iƿ ƿƿiþe [9] hatheoƿt· ⁊ he þe þile ƿoƿleoſan· ⁊ þin ȝemýnð oƿ eoƿðan aðilihtan [10] ȝelæƿ on hme· ⁊ þu leoƿaƿt· Se halȝa maƿgaƿeta hm to cƿæþ· eala [11] ȝe ýƿelan þehtepaƿ· ȝanȝaþ ȝe þiƿ to eoƿƿum huſum· ⁊ ȝe þepaƿ to eoƿƿum [12] peoƿcum· ȝoð me iſ ƿultumiende· ƿoƿ þon nelle ic eoƿ ȝehepan· ne ic [13] næƿƿe me ne ȝebiddе on eopeƿ ȝoð· ſe þe iſ dumb ⁊ deaƿ· Ac ȝeleaƿaþ [14] on min ȝoð· ſe þe iſ ſtƿanȝ on mæȝenne· ⁊ hƿæðlice he ȝehýƿþ þa þe [15] on hme ȝelæƿaþ· ⁊ heo cƿæþ· to þam ȝepeƿan· eala þu unȝeþunȝȝena hund [⁊ þu unȝeƿýlleðlican ðƿacan mannef oƿen·] min ȝoð me [17] iƿ ƿultumiend· ⁊ þeah þu min hchama ȝepealð hæbbe cƿiƿt ȝeneneþ [18] min faple oƿ þiƿe þape eȝeflican honda· Seo halȝa maƿgaƿeta befæh to heoƿonum ⁊ cƿæð· ȝeſtƿanȝie me hƿef ȝaƿt· þ min ȝebeð [20] þuƿh heoƿonum ȝeƿaƿe· ⁊ þæt hit aſtiȝe æt ƿoƿan þin ȝeƿihþe· [21] ⁊ ȝefend me þinne þone halȝan ȝaſt ƿƿam heoƿonum ƿe cýme [22] to ƿultum þ ic ȝehealðe unȝepæmð minne mæȝþhað· ⁊ þæt ic ȝeƿeo [23] mine piþeƿƿeaƿðan ſe þe piþ me ȝeƿihtaþ ſýnna to anſýna· ⁊ þ ƿý býƿen [24] ⁊ blæda eallum þæmnum þe on þe ȝeleuat· ƿoƿ þon þin nama iſ [25] ȝebletƿoð on peoƿulðe· þa cæmpan þa eoðon ⁊ cƿýlmðon hiƿe hchaman· Ða beƿƿah ſe apleaſa ȝepeƿa hiſ anƿýna mið hiſ hacelan [27] ƿoƿ þon þe he ne mihte on hiƿe locian· ƿoƿ þæm blode· ⁊ cp̄· to þæƿe [28] þæmnan· ƿoƿ hƿon ne ȝehýƿƿumaſt þu min poƿð· ne þu ne þin ſýlf [29] milðiȝende· eƿne þin hchoma iſ cƿýlmð· ƿoƿ minum þam eȝeflican [30] ðome· ȝeþaƿa me· ⁊ ȝebiþ þe on min ȝoð· þý læſ þu deaþe ƿƿiltaſt [31] ȝiƿ þu me ne ȝehýƿaƿt· min ſpeoƿð ƿceal pealðan þin hhoman· [32] Giƿ þu me ȝehýƿæſt æt ƿoƿan eallum þiſſum ƿolce· ic þe to [33] cpeþe· þ ic þe onƿo me to piƿe· Se halȝa maƿgaƿeta hm to cƿæþ· eala· [34] þu unƿnotƿa· ƿoƿ þon ic ýlle mine hchaman in tintƿeȝo· þ min [35] faƿul ſý ȝeſýȝeƿæſt on heoƿonum· Se ȝeneƿa hie het on þýƿtƿum caƿ-

cepne (*folio* 73) betýnan· ⁊ mið þam þe heo eode þæp in· hio zebletfode eall mpe lichaman mið cpiftef node tacne· ⁊ onzan hipe handan ⁊ þuf cpeþan. Loce [3] on me ⁊ zemildþa me dpihten· fop þon þe ic ane beo· ⁊ min [4] fæden he me fopleten· ne læt þu me min dpihten· ac zemiltfa me [5] fop þon þe ic onzete þ þu bift dema cpuca ⁊ deaþe· dem nu betpux me ⁊ þýffum deopfum· epne ic fapizze on minum pitum· Ne ýpfa þu [7] pið me min dpihten· fop þon þe þu paft þ ic fýlle min faple fop þe· [8] þu eapt zebletfod on peopldе· Ic þa þeotimuf hipe pæf fæden de mið [9] hlafe ⁊ mið pætpe· ⁊ ic fæh þuph ehþýpl eal hipe zefhit þe heo hæfde [10] pið ða apleafan deople· ⁊ ic ppat eall hipe zebed· þa eode ut of [11] þæf kapcepnef hpomme fpiþe ezeflic dpaca· miffenlicef hipef· hiz [12] loccaf ⁊ hiz beaɹd pæpon zýlden zeþuht· ⁊ hif teþ pæpon fpilc fpa [13] afniden ifen· ⁊ hif ezan fcinan fpa feaþazým· ⁊ ut æt hif nofu eode [14] micel fmocca ⁊ hiz tunzla eþode ⁊ micel fulneffe he dýde on þæm [15] kapcepnne ⁊ he hiz þa apæpde· ⁊ he hpýftlode ftpanzlic ftemne· [16] Ða pæf zepopden micel leoht on þæm þýftpan kapcepn of ðæm [17] fýpe þe ut eode of þæf dpacan muþe· Se halzæ fæmnæ pæf þa zepopden fpiþe fýpihte· ⁊ zebizde hipe cneopu on eopþan· ⁊ aþenoda hipe [19] honda on zebedde ⁊ þuf cpæþ· God adpýfc þæf miclan dpacan mæzen· [20] ⁊ zemildfa me þeapfendpa ⁊ eapfoþpa ⁊ ne læt ðu me næfpe fopþýrðan· Ac zefcýlð me piþ þýf pildeop· ⁊ mið þý þe heo þuf bæd [22] fe dpaca fette hif muþ ofep þæpe halzan fæmnan heafod· ⁊ hipe [23] fopfpealh· Æc cpiftef node tacen þe feo halza mapzapeta pophte [24] dpacan mnoþe fe hine toplat on tpæzen dælaf· ⁊ fe halzæ [25] fæmna eode ut of þæf dpacan mnoþe unzepæmmed· ⁊ on þæpe ilcan [26] tide zefæh heo on hipe pýnftpan healfe ænne deofol fittend fpilc [27] an fpeapitne man· ⁊ hif honda to hif cneopum zebundenne· ⁊ mið þý þe [28] heo þinne zefæh· heo zebæd to dpihtene ⁊ þuf cþ. Ic þe hepize ⁊ pulðpize [29] þu undeadlica kýnnz· þu eapt zeleafan tpýmnýpfe· ⁊ ælcpa fnotpa [30] fpuma· ⁊ æzhpýlcpe ftpenzþo

ſtaþol. Nu ic ȝeȝeo min ȝeleaſan [31] blopende. ȝ min ſaple ȝeȝeonde. ȝ þýſne bȝacan acpealdne licȝean. [32] þancaf ic þe fecȝe þu halȝa. ȝ þu undeadlica ȝod. þu eaȝt ealȝa [33] hælende hælend. ȝi þin nama ȝebletſod on peoȝulde. ȝ mid þý [34] þe heo þuf ȝebæd. ſe deoȝol up aȝaf ȝ ȝenam þa halȝan ſæmnan [35] hond. ȝ cp̄. þ ȝenihtȝumaþ þ þu dýdeſt. Gepit ſȝam me ſoȝ þon [1] þe ic ȝeſeo þe on ſoȝhæfdneſſe þuȝh cuman. Ic ſende to þe hȝuſum [2] min bȝoþur on bȝacan ȝehcnejȝe. to þam þ he þe ſoȝſpulȝe. ȝ [3] þin mæȝþhad ȝ þin plite ſoȝluȝe. ȝ þin ȝemýnd oȝ eoȝþan adýlȝan. [4] þu hine þonne mid cȝiſtef ȝode tacen acpealdeſt. ȝ nu þu pilt me [5] acpýllan. Ac ic bidde þe ſoȝ þin mæȝþhad þ þu me ne ȝeſȝinȝe. [6] Seo halȝa maȝȝaȝeta ȝeȝnap þa deoȝol be þæm locce. ȝ hine on [7] eoȝþan apeaȝp. ȝ hif ſpýþȝan eȝe ut aȝtanȝ ȝ ealle hiȝ ban heo [8] to bȝýſde. ȝ fette hiȝe ſpiþȝan ȝott oȝep hif ſpýȝie. ȝ him to cpæþ. Gepit ſȝam minum mæȝþhade. cȝiſt me if ſultumend. ſoȝ þon hif nama iȝ ſcinend on peoȝulde. ȝ mid þý þe heo þuf cpæþ. þæȝ ſcan ſpiþe [11] micel leoht on þæm þýſtȝan quaȝteȝne. ȝ cȝiſtef ȝode pæȝ ȝeſepen ſȝam [12] eoȝþan up oþ heoȝen. ȝ an hpit culȝie ſtod oȝep þæȝe ȝode ȝ heo [13] ſpȝæc ȝ þuf cpæþ. Secȝ me maȝȝaȝeta þu þe þuȝh mæȝþhad ȝýȝndeſt þæȝe eacan ȝice. ȝ ſoȝ þon hit biþ þe ȝeȝealð mid abȝaham [15] ȝ mid Iſaac ȝ iacob. Eadiȝ eaȝt þu þe þone ȝeond oȝeȝſpiþdeſt. [16] ſeo halȝa maȝȝaȝeta þa cpæþ. puldoȝ þe ſý cȝiſt. þu þe ane deſt mænig puldoȝ. Ic þe puldȝnȝe ȝ heȝnȝe ſoȝ þon þu eaȝt haliȝ ȝ micel [18] on eallum þinȝum. þu þe ȝemedomaſt ȝecýþ þonne þinȝe peopen þ þu [19] eaȝt ane hiht ealȝa liſendȝa on þe. Seo culſtæ þa pæſ eſt ſȝnecende [20] ȝ cpæþ. Maȝȝaȝeta. axie þone þe þu hæſt undeȝ þinum ſotum be [21] hiȝ dædum. ȝ he cýþ þe eall hiȝ peoȝc ȝ mid þý þe þu hine hæſt [22] oȝeȝſpiþd þu cýmȝt to me. Seo halȝa maȝȝaȝeta þa cpæþ to þæm deoȝle hpæt if þin nama. þu unclæne ȝaȝt. ſe deoȝol hiȝe to cpæþ þu [24] cȝiſtef þeoȝ. aheſ þin ſot oȝ min ȝȝiȝa. þ ic mine ban lihpan [25] ȝeȝeſte. ȝ

ic þe fæȝce ealle mine dæda. Seo halȝa fæmne þa ahof [26] hire fot of hir fsire. þ deofol þa cæþ an onȝan. Manefna foþfæstra manna ic ȝenam ⁊ ic ȝefæht þi him ⁊ ne mihte me nan [28] ofefsiþan. ac þu min eȝe ut astunȝe. ⁊ ealle mine ban to brisdeft ⁊ min bioþor acwealdest. Nu ic ȝesio crist punian on þe. ⁊ [30] þu deft ealle soþfæstnesse. Ic heom ableonde hefra sefan. ⁊ ic hi [31] ȝedyde ofeftȝeotan þa heofenlican snyttro. ⁊ mid þy þe hy on [32] flæpe færon. ic com ofer hi ⁊ þa þe ic ne mihte of þam bedde [33] adon. ic hi dyde on fæm fylfan flæpe fyngian. Nu fonne fram [34] anre gingre fæmnan ic eom ofefsiþd. hwæt do ic nu for [35] fon þe ealle mine fæpne fynt todrecenne. ⁊ me ealra spiasst (*folio* 74) ȝedræfþ þ þin fæder ⁊ þin modor mine færon. ⁊ þu ane wif me ⁊ wið eall [2] hire cneomisse cristes ȝefylȝendum þurh done deofla mæȝen eall to nahte [3] ȝebiþ. Se halȝa fæmne him to cwæþ. saȝa me þin cynn. ⁊ hwa þe cende. [4] deofol hire to cwæþ. Sæcȝ me marȝareta hwanon ic þin lif. ⁊ þin lichama. ⁊ hwanon ic þin sapul. ⁊ þin ȝeleafa. oþþe hu fæs crist punend [6] on þe. Saȝæ me þis. fonne fecȝe ic þe ealle mine dæde. Se halȝa fæmne [7] him answarode ⁊ cwæþ. Nyf me alifed þ ic þe to fecȝa. for fon þu ne eaft [8] þyrfe mine steorne to ȝehyrenne. Godes bebodu ic wille ȝehyran. ⁊ þ ȝecyþan [9] ⁊ þu deofol adumbe nu. for fon þe ic nelle nan forð ma of þinum [10] mube ȝehyran. ⁊ hræðlice se eorðe forswalȝ done deofol. swimlice. [11] Ða on oþran dæȝe ȝehet se ȝeneca þa halȝan fæmnan to him ȝelædan. ⁊ mid þy þe heo fæs ut aȝanȝende. heo ȝebletrode eall hira [13] lichoma mid cristes rode tacen. Se ȝeneca hire to cwæþ. eala marȝareta ȝelæf on me. ⁊ ȝebid þe to minum ȝode. Se halȝa marȝareta [15] him to cwæþ. soþlice þe ȝedafenaþ on min ȝod to ȝebiddanne. Se ȝeneca wearþ þa swyþe ysrre. ⁊ het hi ahon ⁊ mid kandelum bysnan. [17] ⁊ swiþan dydan þa nyxtan swa heom beboden wæs. Se halȝa marȝareta [18] þa cigde ⁊ cwæþ. Nelle ic næfre me ȝebiddan on eoweme ȝod. se þe is [19] dumb. ⁊ deaf. Ne maȝon ȝe ofer-

ſpýþan clæne þæmnan. cpiſt ſýlf ge [20] zebletſode min hchaman ⁊ min ſapule he ſýlleþ pulðneſ beh. Se apleaſa zeneþa het þiðeþ bpinzen mycel leaden þæt. ⁊ het hit mið [22] þætene aþýllan. ⁊ ðýðe hit ælen ſpýþe hat. ⁊ het bindan þet ⁊ honda [23] þane halzan þæmnan. ⁊ þæþ ondon. Ða cpýlpaf ðýden ſpa heom be [24] boden þæſ. Se eaðeza mapzapeta locade on heoþonum. ⁊ cpæþ. Dpihten zoð ealmihtiz þu þe eapðeſt on heoþonum. zeunne me þ þif þætep ſý me to hælo. ⁊ to hihtneſſe. ⁊ to þulpihteſ bæþ. una ſpinzende [27] þ hit me aþpea to þam eacan liþe. ⁊ apýpp me þnam ealle mine ſýnne [28] ⁊ zehæl me on þinum pulðne. þoþ þon þe þu eapt zebletſod on þeopulðe. [29] ⁊ mið þý þe þ zebeð pæf zeþýld ſpa peapþ þæþ micel eopþhnæſneſſe [30] zepopden. ⁊ on þæne ylcan tið. com culſne oþ heoþonum hæbbende [31] beh on muþe. ⁊ naþe pæþon alýfde. þet. ⁊ honda þæne halzan þæmnan. ⁊ heo eode up oþ þæm pætene zoð hepizende ⁊ pulðnizende. [33] ⁊ þuf cpæþ. pulðop ic þe fecze ðnihten zoð hælend cpiſt. þoþ þon þe [34] þe þu me onlihteſt ⁊ pulðnadeſt. ⁊ þu me þæne mildſiend þinne þeopene þu eapt bletſod on þeopulðe. ⁊ mið þý þe heo cpæþ. AMEN.

[1] Stefn pæf zepopden oþ heoþonum þuf cpeþende. Cum mapzapeta. to heoþonum. Eaðiz eapt þu þe mæzþhad zýnndeſt. þuph þon þinzum þu [3] eapt eaðiz on ecneſſe. ⁊ on þæne ilcan tið zelæfde þæf þolceſ . xv . þuſenda manna butan pif ⁊ cild. Ohbpiuf ſe zeneþa het acpýllan ealle þa [5] þæ on cpiſt zelæfdon. ⁊ hi þæþon acpealde on Kimef þeolð butan æpmenizа þæne ceaſtne. ⁊ æfteþ heom he het acpýllan þa eaðezan [7] mapzapetan ⁊ mið ſpupde oþflean. Ða cpýllpaf læddon hi þa butan þapa ceaſtne pealþaf. ⁊ þa an oþ heom cpæþ. Dif nama pæf [9] malchuf zehaten. Aþene þin ſpeopa ⁊ onþoh min ſpuþð. ⁊ zemildſa [10] me þoþ þon þe ic hepi zeſeo cpiſt ſtandand mið hif enzlum. Mapzapeta þa cpæþ. Ic biddе þe bnoþop zif þu hep cpiſt zeſeoſt. ane me oþ þ [12] ic me zebiddе to him ⁊ min zaſt oþfæſte. Se cpýlleſne hýne to cpæþ. bið [13] ſpa

hpæt ſpa þu pille. Se eaðeȝa maꝑȝapeta þa onȝan biddan ⁊ þuſ [14]cpeþan. Goð þu þe heoꝑen mið honda ȝemetteſt. ⁊ eoꝑþan on þinꝑe [15]ꝑýꝛt beċýnðeſt. ȝehep mine bena. þ ꝛpa hpilc man ſpa ꝑꝑiteþ mine [16]þꝛopunȝa. oþþe hi ȝeheꝑaþ ꝑæðan oꝑ þæꝑe tiðe ſýn aðýlȝaðe hiꝑa [17]ꝛýnna oþþe ȝiꝑ hpilc man leohт ðeþ on minum ciꝑican oꝑ hiſ ȝepinne. be ꝛpa hpýlcne ȝýlte ſpa he biðde ꝑoꝑȝiꝑeneſſe. ne ſi him [19]ꝛe ſýnna ȝeteolð. Ic biðde þe ðꝛihten. þ ȝiꝑ hpilc mon ſi ȝemêtoð [20]on þinum þam eȝeſlican ðome. ⁊ he ſi ȝemindiȝ minum naman. ⁊ þineꝛ. ȝeꝑheolꝛa hime ðꝛihten oꝑ timtꝛeȝo. Get ic þe biðde ðꝛihten [22]þ ꝛe þe pæꝛðeþ boc mineꝛ maꝛtiꝛhaðeſ. oþþe on hiꝛ huſe hæbbe. ſý [23]hiſ ſýnna alætneſſe ꝑoꝛ þon þe pe ſýndon ꝑlæſc ⁊ bloð. æꝑꝛe ſýnȝienðe. ⁊ næꝑꝛe ablinnenðe. Get ic þe biðde þ ꝛe þe cýꝛican timbꝛiȝe on [25]minum naman. ⁊ þæꝛ apꝛite min ꝛꝛopunȝ. oþþe oꝑ hiſ ȝepinne ȝebicȝe. ſend on hine ðꝛihten þone halȝan ȝaꝛt. ⁊ þæꝛ boc ſý mineꝛ maꝛtýꝛhaðeſ. ne ſý þæꝛ ȝeboꝛen blind cild ne healt. ne [28]ðumb. ne ðeaꝑ. ne ꝑꝛam unclænum ȝaſte ȝeſpenct. Ac ſý þæꝛ ſib [29]⁊ luꝑu ⁊ ſoþꝑæſtneſſe ȝaſt. ⁊ ſe þe þæꝛ biððeþ hiꝛ ſýnna ꝑoꝛȝiꝑneſſe [30]ȝecýþ him ðꝛihten. Ða pæꝛ ſtepn ȝepoꝛiðen oꝑ heoꝑonum mið [31]þunꝛe. ⁊ culꝑꝛe com beꝛenðe ꝛoðe. ⁊ cpæþ. Apiſ maꝛȝapeta eaðiȝ [32]pæſ ſe innoþ ꝛe þe þe ȝebæꝛ ꝑoꝛ þon þe ȝemano ealle þinȝc [33]on þinum ȝebeð. Ðuꝛh enȝla mæȝen ic þe ſpeꝛiȝe þ ſpa hpæt ſpa [34]þu bæðe eall hit biþ ȝeheꝛneð. æt ꝑoꝛan ȝoðeꝛ ȝeſýhþe. ⁊ ꝛpa [35]hpæt ꝛpa þu pæꝛe ȝemýnðiȝ þ ꝑoꝛȝiꝑeþ þe ȝoð. Goð ȝeꝛættet (*folio* 75) on þinum cýꝛican þꝛeo hunð enȝla to þon þ hi onꝑoþ ælc þæꝛa [2]manna bena þe to ðꝛihten clýpaþ on þinum naman hiꝛa ſýnna [3]ſýnt aðýlȝoðe. Nu ȝit ic cýþe þe þ enȝlaſ cumaþ onȝean þe. ⁊ neamaþ þin heaꑰoð ⁊ læðaþ hit on neoꝛxna ponȝe. ⁊ þin hchama biþ [5]puꝛþꑰul mið mannum. þ ſpa hpa ꝛpa ahpineþ þin ꝛeliquiaſ. oꝑ [6]þæꝛe tiðe ꑰam ſpa hpýlcꝛe untꝛumneſſe ꝛpa he hæꑰþ he biþ ȝehæld. ⁊ þæꝛ þin ꝛeliquiaſ beoþ. oþþe boc þineſ maꝛtiꝛhæðeſ ne nealæcþ þæꝛ naþoꝛ ne ýꑰel ne ſe un-

clæne ȝaſt. Ac þæȝ biþ ſib[9] ⁊ luſu. ⁊ ſoþfæſtneſſe. ⁊ bliſ. ⁊ ȝefean. ⁊ nænig on neoȝxna ponȝe maȝe[10] ȝemetoð miþ meðeȝ ealna ȝeſcippendeſ. nim þe þæo fæmnan. ⁊ ſe þe[11] þin naman oþ ealna heoȝtan ciȝeþ miþ teaȝum aȝotenneſſe. he biþ[12] ȝeſȝeolſaþ ſnā eallū hiſ ſynnum. Eaðig þu eaȝt ⁊ þa þe þuȝh þe ȝelæſað ⁊ ſe ſtop þæȝ þu to ȝeſundeſt. Cum hȝæðlice to þæȝe ſtope þe þe[14] iſ ȝeȝeaȝȝoð. ⁊ ȝit on þa ȝriþȝan healſe þæȝe eaðeȝan teclan ⁊ ſuſannan. Eaðig þu eaȝt þu þe mæȝþhaþ ȝeheolde. Cum nu ȝoðeſ lamb ic[16] þin anbīde. Se halȝa maȝȝaȝeta beȝæh on hȝe embhþȳȝt ⁊ to cpæþ[17] Ic eoȝ biðde þuȝh naman uȝeſ ðȝihtneſ hælendeſ xpēſ. þ he eoȝ ȝȳlle[18] eoȝȝa ſynna ſoȝȝȳſneſſe. ⁊ eoȝ ȝeðon ȝixian on heoſona ȝice. þancaȝ ic þe ſecȝe ſe þe me ȝeȝul-ðȝaðe ⁊ ȝeȝuȝþaðe on ſoþfæſtȝa noman.[20] Ic hine heȝiȝe ⁊ bleſſiȝe ſe þe ȝiȝaþ on poȝulde. ⁊ æftep þ ȝebeð[21] heo hȝe up ahȝæȝde ⁊ cpæþ to þam cȳlleȝe. Bȝoþoȝ ȝenim þin[22] ȝpuȝð ⁊ ȝecȝille me ſoȝ þon þe nu ȝet ic oſeȝſȳþde þȳȝne miððanȝeaȝð ȝeðem ic þæt. ne ic ne acȳlle halig ȝoðeðeſ fæmne. Goð pæſ[24] ȝȝecende beſoȝan me to þe. ne eam ic ðȳȝſtiȝ þ to ðonne. Se halȝa[25] maȝȝaȝeta cpæþ to him. ȝiſ þu þ ne ðeſt næfȝt þu ðæl miþ me on[26] neoȝxna ponȝe. Se cȳlȝa þa miþ ȝeȝȳȝhto ȝenam hiſ ſpuȝð. ⁊[27] hȝe heaſoð oþ aſloh. ⁊ ȝehȳȝſde hine ſȳlſne. ⁊ cpæþ. Dȝihten ne ȝettæ[28] þu me þiȝ on ſynnæ ⁊ hine ȝȳlſne miþ hiȝ ȝpuȝð oþ aſtaȝ ⁊ ȝeſeol[29] to þæȝe eaðeȝan fæmnan ȝȳȝȝan healſe þiðeȝ coman þa þuſenð[30] engla oſeȝ þæȝe halȝan maȝȝaȝetan lichaman ⁊ ȝebleſſoðon hine.[31] Ða coman ðelf engſaf ⁊ ȝenaman hȝe heaſoð on hȝa fæðmum[32] ⁊ hi ſunȝon. ⁊ cpæðon. Ðu halȝa þu halȝa þu halȝa. ðȝihten ȝoð[33] peoȝoða puldoȝ kynincȝ, fulle ſyndon heoſonaf ⁊ eoȝþan þinef[34] puldȝeſ. ⁊ þuf ſinȝende hi hit ȝeȝætton on neoȝxna ponȝe. ⁊ ealle[35] þa þe ponnhæle pæȝon healtte. ⁊ blinde. ðumbe. ⁊ deaſe. ⁊ hi ȝe[1] ȝehȝunon þæȝe halȝan fæmnan lichaman ealle hi puȝðon ȝehælde.[2] ⁊ engla ſtefn pæf ȝeheȝeð oſeȝ hȝe lichaman þuf cpeþende. Eaðig[3]

eapt þu ⁊ þa þe þuþh þe ȝelæfeþ· foþ þon þe þu punne þefte a oþ ende [4] miþ halȝum fæmnum· ⁊ ne be þu foþhfull be þinum halȝan lichaman [5] foþ þon þe he if foþlætan on eoþþan· to þon þ fpa hpylc mann fpa [6] hpineþ þine þehquaf oþþe þine ban· on þæpe tide fyn abilȝode hipa fynna [7] ⁊ hipa nama ppitan on hifef bocum· Ic þeotimuf ȝenam þa þehquaf þæpe [8] halȝan fæmnan· ⁊ hi ȝefættte on mpe fcpin þ ic fylf æp of ftane ȝefoþhte· ⁊ miþ fpotum pyfitum ȝefpeotte· ⁊ ic hit ȝeheolþ on fumef fiþ [10] pifef hufe hipe nama pæf finclētica· Ic þeotimuf pæf þe hipe ȝeþenode miþ hlafe· ⁊ miþ pæteþe ⁊ ic ȝefæh eall hipe ȝefihte þe heo hæfde [12] pif þone apleafan deofle· ⁊ hipe ȝebeþ ic appat· ⁊ ic hit ȝefende to [13] eallum cpiftenum mannum· ⁊ fe halȝa mapȝapeta ȝefylde hipe þfopunȝ [14] on iuliuf monþe· on þone þpeo ⁊ tpentegþan dæȝe· Ealle þa þe þif [15] ȝehýpaþ on heoptan pefaþ onbpýndaþ ⁊ þa þe dpihten cpift bidaþ [16] ⁊ on hipe ȝelifaþ· ⁊ ȝemindoþ þæpe halȝan mapȝapetan· þ he miþ hipa [17] benum up oþfæfte on fihþe hælendef cpiftef· þam fý pulðop· ⁊ lof· ⁊ pupðmýnt· ⁊ þpým ⁊ anpealð ⁊ micelnýf· on ealpa populda populd· foþhce [19] a butan ænigum ende· Amen·

DE GENERATIONE HOMINVM.

MS. Cott. Tiberius, A. III. fol. 38. b.

Þep ongind fecȝan ymbe mannef ȝecynde· hu he on hif modop innoþe to men ȝepýrðeð· æpeft þæf mannef bpæȝen bið ȝepopiden on hif modep innoþe· þonne bið þ bpæȝen utan miþ peaman bepefen on þæpe fýxtan pucan· On oðpum mon e þa æðpon beoð ȝepopiden· on lxv ⁊ þpeo hundpæð fcýtpan ⁊ lenȝpan hi beoð tobælede ⁊ þ blod þonne flopeð on þa fet ⁊ uppan þa handa· ⁊ he þonne býþ on himum to-bæled· ⁊ to fomne ȝeapað· On þam þpiddum monþe (*fol.* 39) he biþ man butan faple· On þam feopþan monþe he

bıð on hmum ꝑtaþolfæꝛt· On þam fiꝼtan monþe he biþ cpica· ⁊ peaxeð· ⁊ ꝛeo moðuꝛ hıð pitleaꝛ· ⁊ þonne þa pibb beoð ȝepoꝛþen· þonne ȝehmpð þæþæ manıȝfealð ꝛaꝛ þonne þæꝛ bẏꝛþneꝛ hc on hıꝛe mnoþe ꝛcẏpıȝenðe bıð· On þam nþam ꝛẏxtan monþe he bẏþ ȝehẏð· ⁊ ban beoð peaxenðe· On þam ꝛeoꝼoþan monþe· þa tan ⁊ þa fınȝꝛaꝛ beoð peaxenðe· On þam eahtoþan monþe hım beoð þa bꝛeoꝛt þınȝ pexenðe· ⁊ heoꝛte ⁊ blob ⁊ he bıð eall ꝑtaþolfæꝛthce ȝeꝛeteð· On þam nȝoþan monþe pitoðlice pifum bıð cuð hpæþeꝛ hı cennan maȝon· On þam teoþan monþe þ̄ pif ne ȝeðıȝð hẏꝛe ꝼeoꝛe ȝif þ̄ beaꝛn accenneð ne biþ· ꝼoꝛ þam þe hıt m þam maȝan þẏꝛð hıt to ꝼeoꝛhaðle oftoꝛt on tıpeꝛ nıht·

MAMBRES MAGICVS.

MS. Cott. Tiberius, B. V. fol. 87.

Heꝛ ꝛeȝð hu mambꝛes ontẏnðe ða bꝛẏhcan bec hıꝛ bꝛeðeꝛ ıamneꝛ ⁊ hım ȝeopenuðe þa heaȝoꝛnne ðæꝛ ðeoꝼelȝılðeꝛ hıꝛ bꝛoðuꝛ·

Anðꝛꝑaꝛoðe hım ıamneꝛ ꝛaul þẏꝛꝛum p[oꝛðum]· þu bꝛoðoꝛ ıc nahte unꝛıhtlice eom ðeað ac ꝛoðlice ⁊ ꝛıhtlice ıc eom ðeað ⁊ ȝoðeꝛ [ðo]m ꝑð me ſtanðeð ꝼoꝛ þam þe ıc þæꝛ ana hceꝛa [?] þonne ealle oðꝛe bꝛẏꝛaꝛ ⁊ ıc ꝑðꝛtoð t[þam] ȝebꝛoðꝛum moẏſef hatte ⁊ ā̄ȝꝛon þa poꝛhtan ða mıccłan tacna ⁊ ꝼoꝛebeac[n] ꝼoꝛ þan ıc eom ðeað ⁊ ꝼoꝛ þam ıc eom ȝe-[l]eðð on helpaꝛa ꝛıce mıð· þæꝛ ıs ꝛeo mıccle [bẏꝛn]nẏꝛ þæꝛ ecan ꝑtcꝛ· ⁊ þæꝛ ıꝛ se ſeað þæꝛ ſınȝ [aleꝛ] ſuꝛleꝛ þanon ne bẏð æmȝ upp aðon· Nu [mın] bꝛoðeꝛ mambꝛe behealð þe on þınum hꝼ[e] þ̄ þu ðo pel þınum beaꝛnum ⁊ þınum ꝼꝛeon[ð]-um ꝼoꝛ þan þe on helle ne bẏð naꝛıht ȝoðeꝛ nemðe unꝛotnẏꝛ ⁊ þẏꝛꝛtu ⁊ æftep þam þe þu ðeað bıſt þonne cẏmꝛt þu to helle ⁊ betꝛıx ðeaðum mannum bıð þın eaꝛðınȝſtoꝛ mðeꝛ on eoꝛðan ⁊ þın ꝛeað bıð tpeȝea cubıta ꝑıð ⁊ ꝼeoꝛꝛa lanȝ·

MS. Cott. Nero, D. VIII. fol. 169. a.

Semper memor tui etiam inter dubia bellorumque nostrorum pericula, karissime præceptor, ac secundum matrem meam sororesque meas, acceptissime, et quum te deditum philosophiæ noveram scribendum tibi putavi de regionibus indie ac de statu cœli innumerisque serpentum et hominum ferarumque generibus existimaui ut aliquid per nouarum rerum cognitionem studio et ingenio possit accedere [*ad fol.* 104 *b.*] quanquam in te consummata prudentia nullumque adiutorium expostulet ratio doctrinæ. . . . Tamen ut mea gesta cognosceres, que diligis, et ne quod inuisitatum haberes ea que in india uidi per summos labores ac pericula macedonum scribenda tibi putaui. Etenim sunt digna memorie singula, ac multis coaceruata quemadmodum inspexi. Non crediderim cuiquam esse tot prodigia nisi subiecta meis oculis ipse prius cuncta ponderauissem. Mirandum est terra quantum aut bonarum rerum pariat aut malorum contemplatrix existat. et parens publica ferarum ac fructuum metallorumque atque animalium. quodsi omnia liceat intueri homini uix suffectura tot uarietatibus ipsa crediderim nomina. Sed ego de his que primum cognoui eloquar, daturus operam ne aut fabulæ. [*ad fol.* 105.] aut turpi mendacio dignus efficiar. Etiam naturam animi mei . . . . non ignoras, solere me terminum equitatis custodire, et parcius loqui quam gesta sint omnia. Et nunc spero quod agnoscis, nichil me tanquam captantem iactantemque gloriam militiæ nostræ asserere. que utinam minus fuissent laboriosa . . . Ago gratias macedonie iuuenum uirtuti et inuicto exercitui nostro quod in patientia mea perseuerarent ut rex regum appeller. Quo tibi meo titulo misso, letare, karissime præceptor . . . . nunc tibi et Olimpiadi matri mee sororibusque meis de singulis regni mei commodis scribebam, que tibi et illis communia esse arbitror. Idque nisi [*ad fol.* 105 *b.*] feceris parum de nobis simpliciter iudicare uideberis. Prioribus litteris significaueram de solis luneque eclipsi. et de constantia syderum aerisque indiciis, que non sine magna cura ordinata tibi misi. et has nouas explicaturus his-

torias omnia cartis commendabo. Que cum relegis: scito esse talia que cura alexandri tui complecti decuerant. Mense maio rege persarum dario apud gangem amnem superato acceptaque in conditiones omni eius regione, ordinarios proprætoresque nostros proposuimus, orientis prouinciis multisque opibus regalibus ditati; ut in priori epistola significaveram tibi. Quare nunc ne sim scribendi multiplex [*ad fol.* 106.] priora facta iam præcognita prætereo. Mense iulio deficiente in india faciacem peruenimus, ubi mira celeritate poro rege deuicto, potiti ingentibus diuitiis regia gaza repleti sumus. sed ... scribere de innumerabili exercitu eius in quo fuerint permultæ peditum copias (*copiæ*), xvi milia equitum, octingente quadrige, omnes falcate. captisque elephantis quadringentis qui superpositas cum armatis iactatoribus turres gestauerant. [*ad fol.* 106 *b.*] Ipsam urbem regiam pori domumque armis inuasimus. In qua columnas aureas solidasque ingenti grossitudine atque altitudine cum suis capitulis ad modum quadringentas enumeranimus, auratosque parietes laminarum digitalium grossitudine. Quas cum estimare uellem aliquibus locis intercidi. Vineamque solidam auro argentoque inter columnas pendentem miratus sum. in qua folia aurea racemique cristallinis ligis erant interpositi, distinguentibus smaragdis. Talami cubiliaque margaritis unionibusque et carbunculis et ebenina lacunaria nitebant testudinibus cupressinis quibus lauari [*ad fol.* 115.] in insigni loco et in balneariis erant soliti. Aureeque solideque cum crateribus aureis statue innumerique thesauri ..... Gemmea et crystallina electrinaque uasa potatoria et sextariola multa aurea inuenimus et rara argentea. Quibus in potestatem redactis interiorem indiam perspicere cupiens .. caspias portas peruenimus exercitu ubi cum fertilissimarum regionum admirarer felicitatem, quondam gaudio digna cognoueram loca, quanquam prædixerant nobis incolæ regionis eius ne [*ad fol.* 115 *b.*] serpentes et rapida ferarum genera incideremus, que plurima uallibus et campis siluisque ac montibus habitabant. nemorum saxorumque latebris occulta. Sed ego ut fugientem ea pugna porum primum assequerer antequam in desertas orbis terrarum abiret solitudines compendiosa magis quam tuta itinera eligere malui. Acceptis igitur .cl. ducibus qui breuitates itinerum nouerant mense augusto per feruentes sole arenasque et egentia humoris loca profectus sum, pollicitus his præmia qui nos periti regionum ducebant per ignota indie loca si me cum

incolumi exercitu in bactriacen perduxissent penitusque remotos ad abditos seres que gens foliis arborum ex siluestri uellere [*ad fol.* 116.] uestes detexunt. Sed illi maiorem hosti quam mihi fauorem accommodantes efficere pergebant ut nos in execrabilia serpentum et rapida ferarum beluarumque genera ignotos regionum inducerent. . . Tum ego cernens ex parte mea id accidisse qui utilia consilia spreueram amicorum . . et . . hominum qui dixerant mihi ne festinarem, imperaui militibus omnibus ut armis induti agmen sequerentur. Propterea quod auri ex rapina margaritarumque non paruam secum prædam ueherent timendum esset ne occulto hostes sua ablaturi uictoribus insidiarentur. Et sane miles [*ad fol.* 116 *b.*] ita locupletatus est ut uix ferre pondus auri posset. Accedebatque armorum non parua grauitas quæ omnia ego aureis incluseram laminis. Ita totum agmen me ueluti sidere aut fulgore clarum radiantibus auro insignibusque sequebatur cum signis et uexillis. Fuitque inter uarietates spectaculorum in conspiciendo talem exercitum, qui ornatu pariter ac uiribus inter gentes ceteras eminebant. Ego certe respiciens felicitatem meam insigni numero iuventutis immenso afficiebat gaudio. Sed ut aliquid plerumque in secundis rebus fortuna obstrepit [*ad fol.* 117.] accidit nobis siti laborare. Quam quum uix sustineremus miles seuerus inuentam mihi in lapide concauo aquam galea aurea protulit ipse sitiens, animeque mee magis quam suæ uite consulebat. Quam ego palam uocato exercitu effudi, ne me bibente magis sitire miles inciperet. Collaudansque seueri erga me beneuolentiam dignis eum muneribus honoraui. [*ad fol.* 117 *b.*] Quæ res quum anime quietiorem fecisset exercitum, ceptum iterum institui: nec longe mihi in desertis locis flumen apparuit. Cuius ripas pedum sexagenum harundo uestiebat pinorum abietumque robora uincens grossitudine . . . . Tum ego quia quadrupedia et exercitus sitiebant iussi continuo castra poni a metatoribus. Quæ dum ponuntur ipse sitim leuare cupiens amariorem elleboro fluminis aquam gustaui: quam neque homo bibere neque ullum pecus haurire siue tormento potuit. Angebar autem magis pro multis animalibus quam pro nostra necessitate, durabiliorem hominem cunctis in rebus recognoscens quam pecudes. [*ad fol.* 118.] Quippe mecum erant qui aurum uehebant elephanti ingenti[s] magnitudinis admodum mille. Quadringente quadrige equorum omnes falcate. bige ii mille ducente (*i. e. ducentæ*). Equitum turme xx milia peditum

ducenta quinquaginta. Duo milia sub armis mulorum castrensium et ad sarcinas militum uehendas curruum duo milia. Camelorum dromedarumque et boum duo milia qui frumenta uehebant. et armentorum ad usum carnis cotidiane ingens numerus sequebatur. Ceterum equis et mulis et elephantis et camelis aurea quoque frena. Luxus non parum nobis promiserat uictoriarum. Sed tunc in spectata aqua ipsa pecora uix se sustinere poterant. Milites quidem nunc ferramenta lambendo. nunc oleum gustando diram aliquo modo differre sitim. uel auferre conabantur. Vidimus etiam plerosque pudore amisso suam urinam uexatos ultimis necessitatibus haurientes. Quæ res dupliciter me torsit. Primo de statu [*ad fol.* 118 *b.*] exercitus magis quam de proprio meo sollicitus fui periculo. Iussi tamen ut armati agmen sequerentur. Legem dixi me in eum animaduersurum qui non legitimis indutus insignibusque armis in acie deprehensus esset. Quod ipsi quidem mirabantur, quod ita ubi nullus appareret hostis necesse esset in tanta siti armatos ingredi. Sed ego sciebam per bestiosa serpentiosaque loca nobis iter esse ne opposito periculo frangeremur. ac ne imprudentes circumueniremur uel inopinato periculo feriremur. Ripam igitur fluminis sequentes ad horam diei octauam ad oppidum peruenimus quod in medio [*ad fol.* 119.] amne in insula ex his arundinibus quas paulo ante descripsimus erat edificatum. paucosque indorum seminudos notauimus homines. qui uisis nobis continuo inter tectorum suorum culmina delituerunt. Quorum ego præsentiam uidere desiderans ut dulcem ignaris aquam demonstrarent. apparente nullo paucas in ciuitatem deici sagittas imperaui. ut si uoluntate sua nollent procedere metu bellico acti exhiberentur. Tanto magis cunctis propter timorem abditis. diu apparente nemine. ducentos milites ex macedonibus leuibus armis misi per amnem natuturos. Jamque quartam fluminis partem natauerant. Tunc horrenda res uisu subito nobis conspecta est maiores elephantorum corporibus [*ad fol.* 119 *b.*] hypopotami inter profundos aquarum apparuerunt gurgites. raptosque in uortice crudeli pena uiros flentibus nobis assumpserunt. Iratus tum ego ducibus qui nos in insidias deduxerant. iubeo ex his .dc. in flumen mitti. Quibus propulsis natantibusque inuicti rursus hypopotami dignos iusta pena affecere. Sed maior explicatus numerus beluarum quam prius affuit ad spem inde contingentis cibi ubi cum apparerent ueluti formice efferbuere. Atque ne qua

noctu aquarum prodigiis bella gereremus; iussi dato signo buccine ad iter militem aptari . . . . . Igitur ab hora diei decima usque ad undecimam cum iter fecissemus. uidimus hostes per medium amnem factis ex harundine præteruehi nauiculis. Quos cum [*ad fol.* 120.] dulces aquas percunctaremur sua lingua ubi inueniri possent dixerunt. Ingens nos stagnum dulcissime aque inuenturos, quo et ipsi nos itinerum duces erant deducturi. Quare . . . nocte tota ambulauimus siti et onere armorum confecti. Quibus necessitatibus illa quoque adiciebantur incommoda, quod tota nocte incursantibus leonibus ursisque tygridibusque pardis ac lincibus pariter resistebamus . . . . Tandem ad horam circiter octauam postero die . . . . . ad prædictum nobis stagnum peruenimus. quod erat coronatum uetustissima circumdatumque habundanti silua mille passus tum patens. Cum ergo ego dulci aqua potata gaudio alacer [*ad fol.* 120 *b.*] pecora et impedimenta cum exercitu pariter et lassa quadrupedia militum refecissem, metiri castra in longum stadia .xxii. totidemque in latum collocari iussi. Quibus celeriter erectis iubeo cedi nemus ut facilior aquatoribus esset accessus ad flumen . . . Igitur inter ipsa tentoria aggerebantur impedimenta et elefanti in media castrorum parte collocabantur. ut aptius contineri possent, [*ad fol.* 121.] si quis noctu . . oriretur pauor tumultusque aliquis nouus. Cum iam mille quingenti extrinsecus essent ignes accensi sufficiente silua quantum uellemus deinde testante buccina cibum et ipse cepi et militibus capere imperaui. accensis lampadibus aureis ad modum duobus milibus. Cum ad primos lune radiantis ortus subito erectis caudarum aculeis a pascualibus indicis scorpiones consuetam petentes aquationem ad castra innumeri confluxere . . . Hæc prodigia insequuta est immensa uis cerastarum humidarumque serpentum uariis distincta coloribus. Nam quædam rubentibus scamis erant. quædam nigri et candidi coloris. quædam auri fulgori similes inspiciebantur [*ad fol.* 121 *b.*] sibilabat tota regio non paruum nobis inferentes metum. Sed frontem castrorum densabamus clipeis et in manibus longas habebamus hastas. quorum acutissimis spiculis malas pestes configebamus. et ignibus plures necabamus. Quæ res nos prope duas horas in eo opere sollicitos tenuit. Potata aqua minores abire ceperunt serpentes maiores cum ingenti gaudio nostro latebras petierunt. Cum ad horam noctis tertiam aliquam sperantibus nobis requiem binorum trinorumque capitum cristati serpentes indici collumnarum

grossitudine aliquantulum proceriores ad potandum aquam ex uicinis montium speluncis processere. oribus scamisque suis [*ad fol.* 122.] humum atterentes. quorum pectora erecta cum trisulcis linguis fauces exerebant scintillantibusque ueneno oculis quorum halitus erat pestifer. Cum his hora non amplius una debellauimus. xxx. seruis. et xx. militibus amissis. Orabam macedones ne aduersis casibus cederent neue deficerent . . . . . (*fol.* 171.) . . . . Sed affuere albi leones taurorum comparandi magnitudinibus cum ingenti murmure . . . . in nos impetum faciunt, exceptique uenabulis ruunt. [*ad fol.* 122 *b.*] Tantus repentinus oriebatur tumultus cumulante cera (*i. e. sera*) nocte. Nec minus apri ingentis forme iactis dentibus ueluti uallo horrentibus metuendi mixti maculosis lincibus tygribusque et horribilibus pantheris miscebant prælia nulli iam pesti comparanda. Sed et uespertilionum uis ingens columbinis corporibus equales in ora uultusque nostros ferebantur. habentes dentes in morem hominum quibus artus militum uiolabant. Vna præterea noui generis bestia maior elephanto affuit, tribus armata in fronte cornibus quem indi apellare dentem tyrannum soliti sunt. equo simile caput gerens atri coloris. Hæc potata aqua intuens castra [*ad fol.* 107.] in nos subito impetum dedit. nec ignium compositis tardatus ardoribus. Ad quam sustinendam cum opposuissem macedonum manum .xxxvi. occidit duos. et l. calcatos inutiles fecit uixque ipsis defixa est uenabulis. Antelucanum demum tempus quædam animalia celopestes uenere candido uersi colore in modum ranarum. cum quibus mures indici in castra pergebant uulpibus similes quorum morsu uulnerata animalia quadrupedia statim expirabant. [*ad fol.* 107 *b.*] Hominibus idem morsus non usque ad interitum nocebant. Appropinquante luce nocticoraces uenere aues uulturibus similes corporum immanitate superabant colore fuluo. rostro pedibusque nigris totam stagni compleuere ripam non nobis perniciem ferentes sed solitos pisces consumebant. Quas nos aues neque fugare ausi eramus. Cuncte uero siccatis unguibus de conspectu nostro abiere. Tunc ego locorum demonstratores qui nos semper in insidias deducebant pessime meritos crurifragio puniri iussi. ut et nocte [*ad fol.* 108.] uiui spirantesque a serpentibus consumerentur, ut nos consumere uoluerunt. Manus quoque eis constringi imperani ut merito pro factis suis uterentur supplicio. Habita deinde concione ut fortes milites essent neue

aduersis ut femine casibus deficerent; castra concentu buccinarum repente ad noti uenti spiracula tetendi. ubi a collectis barbarorum indorumque uiris noua conspirari cognoueram bella. Militibus meis ingentes erant animi quibus et census uictoriarum suppeditabat et felicitas. Relictis periculosissimis locis minutum uix tandem iter calcauimus. et in loca bactrianorum auro diuitiisque plena peruenimus. benigneque excepti a commeantibus cum [*ad fol.* 108 *b.*] persarum confinia adiacerent. et ager. in reparando bello castra .xx. dies statui ocio facto. mox dierum .iiij. itinere peruenimus ubi cum collecto consederat exercitu porus. propere ditioni magis quam prælio se commissurus. nam et commeatus nobis palam non ut hostis dedit potestatem cupidusque me nosse; milites meos subinde commeantes interrogabat ubi ego essem quidue agerem. Qui cum incerta responderent ipse auditis eius interrogationibus omnia enim mihi regi magno macedonum referebantur. sumpto habitu militari positoque meo cultu peruenì in castra ut uini et carnis quidam emptor. Casuque porus suscitans [*ad fol.* 109.] me interrogabat quid faceret alexander aut cuius esset etatis . . . . . tanquam homo senior inquam dux noster in tabernaculo se accenso igni calefícat. Cum ille gaudio alacer quasi cum decrepito sene esset prælium commissurus. cum esset iuvenis elatus tumore. Quid ergo inquit non respicit etatem suam. Respondi uno id proposito ignorare me quid faceret alexander cum essem gregarius ex macedonico [*ad fol.* 109 *b.*] miles exercitu. Tradidit mihi minis plenam epistolam quam regi alexandro darem. pollicitus est præmium. cui iuratus dixi futurum ut in manus eius he littere peruenirent. Reuersus protinus in castra et antequam legerem et postquam legi epistolam magno risu sum dissolutus . . . (Epistola Pori) . . Mox contuli cum indis manum. superatisque his ita ut [*ad fol.* 110.] uolebam erepta armis regna poro restitui. Qui ut ei insperatus honor donatus est mihi thesauros suos manifestauit. quos ignorabam. ex quibus me et comites et uniuersum ditauit exercitum. Factusque amicus ex hoste macedonibus: in herculis liberique trophæa deduxit. In orientis autem ultimis horis aurea ultraque deorum construxerat simulacra quæ an solida essent scire ego cupiens omnia perforaui. et id ipsum ut uidi solida simili metallo compleui [*ad fol.* 110 *b.*] liberumque et herculem directis uictimis placaui. Vltra deinde progressuri si quid memorabile cerneremus: nihil præter desertos in oceano campos.

siluasque ac montes audiuimus in quibus elephanti et serpentes dicebantur. Pergebam ad mare tamen. uolens si possem orbi terrarum circumfluum nauigare oceanum. quem quum tenebrosum uadosumque mihi locorum incole affirmabant . . . quodque . . . nemine esset temptandus . . . . . sinistram partem indie sectari institui. nequid mihi in ignotis subtraheretur locis. Palus erat sicca et ceno habundans. per quam cum transire temptaremus belua noui generis prosiluit [*ad fol.* 111.] serrato tergo duo capita habens. unum leene simile. hypopotami pectore. cocodrillo gerens alterum simillimum. duris munitum dentibus quod caput duos milites repentino occidit ictu. quam ferreis uix inquam comminuimus malleis . . . . Peruenimus demum ad siluas indorum ultimas. ubi cum castra in longum prope .l. stadia. et latum fere collocauissemus . . . ceperamus uelle epulari sub nocte hora diei .xi. cum subito pabulatores lignatoresque exanimes . . nunciabant ut celeriter arma caperemus [*ad fol.* 111 *b.*] uenire e siluis elephantorum immensos greges ad expugnanda castra. Imperaui ergo thessalicis equitibus ut ascenderent equos secumque tollerent sues quorum grunnitus timere bestias noueram. et occurrere quam primum elephantis iussi . . . . . Nec mora trepidantes elephanti conuersi sunt . . . . . Iussi tunc clipeis l lanceis uallum procingi. nequid iniurie nocte elephantorum uiolentia ferarumque aliarum afferret. Quieta nox fuit usque ad lucem . . . . Primo deinde aurore diluculo in alias indie profecti regiones [*ad fol.* 112.] in campo patenti mulieres uirosque pilosos in modum ferarum toto corpore uidimus pedum altos .ix. Hos indi faunos appellant. Hii assueti fluminibus necnon et stagno quum terris erant crudo pisce tantummodo et aquarum haustu uiuentes. Quos cum adire uellemus uicinius: marini fluminis se immersere uorticibus. Cinocephalis ingentibus deinde loca plena inuenimus nemora. qui nos adlacessere temptabant et eiectis sagittis fugiebant. Iam deserta intrantibus nobis nichil dignum spectaculo ab indis ultra superesse referebatur. Igitur rursus fasiacen [*ad fol.* 112 *b.*] unde ueneramus signa conuerti imperaui . . . cuncta erecta temptoria . . ignes accensi. Tum repente euri uentus (*uenti*) tanta uis flantis exorta est ut omnia tabernacula principiaque nostra conturbauerit euerteritque . . . . Quadrupedia multo uehementius uexabantur . . . . . Vix tamen recollectis sarcinis ex integro in apriciore ualle sedem castrorum inueni ordinatisque rebus omnibus cenare

militem iussi. Nam et flatus curi deciderat et frigus ingens uespertino accrescebat tempore. Cadere mox in modum uellerum immense ceperunt nives [*ad fol.* 113.] quarum aggregationem metuens ne castra cumularentur: calcare militem niuem iubeo ut quam primum iniuria pedum tabesceret. proderentur et ignes aliquatenus qui in niue pene erant extincti. Vna tum res fuit saluti. quod in momento temporis he delapse sunt niues. imbre ueniente largo. quem protinus atra nubes sequuta est. Viseque nubes ardentes de celo tanquam faces decidere. ut incendio earum totus campus arderet. Verebantur dicere ne deorum ira premeret quod ego hero[*is*] herculis liberique uestigia transgredi conatus essem. Iussi ergo scissas uestes opponere ignibus. Nox serena continuo reddita est nobis orantibus. [*ad fol.* 113 *b.*] Tum ignes ex integro accenduntur et ab securis nobis epule capiuntur. et triduo continuo sine sole claro id nobis accidit pendente minaci nubilo. Quare ego sepultis admodum quingentis militibus qui inter niues perierunt castra inde mutari imperaui. Nam et edita celo promuntoria ad oceanum in ethiopia uidimus et enesios quoque uidimus montes. et antrum liberi quo aliquos perditos immisimus quum dicebantur tertia die febribus mori. qui speluncam introissent. Quod fuisse manifestum mortibus eorum probauimus. quum intrari propter religionem non poterat specus. et sine muneribus. [*ad fol.* 114.] Supplex orabam numina ut me regem terrarum cum sullimibus tropheis triumphantem in macedoniam olimpiadi matri mee remitterent . . . . . iussi [con]uerti signa in fasiacen . . . . Tumque in itinere . . . duo senes nobis facti sunt obuiam. Quos cum interrogarem si quid nossent in illa regione dignum aliquid ad spectaculum responderunt mihi esse uiam non amplius decem dierum perquam difficilem tamen accessus propter penuriam aquæ tantisque impedimentis si cum uniuerso pergere uellem exercitu. Ceterum si commeatus .xl. milium hominum proponerem propter angustas semitas. et bestiosa loca: posse mihi contingere ut aliquod incredibile prospicerem negocium. Tum ego eo responso letus: [*ad fol.* 114 *b.*] dicite mihi inquam duo senes humanitatis lege eos mulcens: quid sit illud quod mihi tam illustre et tam magnificum pollicemini. Tum unus exhilaratus blanda mea uoce. uidebis rex quicumque es inquit duas solis et lune arbores indice et grece loquentes. quarum lignum uirile est solis. alterum est femineum lune. et ab his quæ tibi instant bona aut mala nosse poteris.

Quare tam incredibili re illudi me a barbaris senibus existimaui pena eos impingi et aliqua contumelia iussi notari: ita dicens. itane eo maiestas mea peruenit ab occidente usque in orientem ut a senibus barbaris ac decrepitis illudi me posse uidear. Quibus iurantibus se nichil falsi commiscere: experiri me posse modo [*ad fol.* 123.] an uera dicerent. appariturum breui id non esse uanum orantibus amicis comitibusque meis ne tante rei experimento fraudaremur: xl. milia mecum cum equitatu traxi. remissis in fasiacen copiis cum quibusdam prefectis exercituque cuncto elefantis et rege poro et impedimentis omnibus. Mox... ducentibus indorum senibus iter arripimus. Qui mox ut diximus per immania et egentia plerumque aquarum per aliquot serpentium ferarumque loca deduxerunt in proximam oraculi sedem. De quibus feris et serpentibus quamque innumere et indica lingua erant uocitate scribendum tibi non putaui. Cum appropinquaremus regioni a nobis petite: uidimus feminas uirosque aliquos pantherarum tygridumque pellibus contectos. a quibus con quærimus quinam homines essent [*ad fol.* 123 *b.*] indos se sua lingua esse dicebant. Lucus erat largus thure et opobalsamo habundans. quæ plurimus ramis eorum innascebantur nemorum. et uesci incole eius regionis consueuerant .... pedum non amplius decem statura altior: nigro corpore dentibus caninis. antistes oraculi apparuit. perforatis auribus. ex quibus uniones dependebant: et erat pellibus uestitus. Atque cum me more rituque salutaret metum simulatione silentioque texit. Quare cum interrogaret quid ego uenissem: dixi me cupientem inspicere sacras arbores [*ad fol.* 124.] solis et lune. Tum barbarus. Si a coitu inquit puerili et femineo contactu uacas: scilicet intrabis diuinum lucum. Astantibus amicis et commilitonibus meis circiter trecentis: ponere amicos uestesque cum calciamentis imperauit: Parui per omnia homini: ut pareremus religioni. Vndecima diei hora expectabat sacerdos solis occasum. Nam solis arborem loqui ac responsa dare ad primos iubaris ortus affirmabat. Item noctis eadem tempora custodire lune enarrabat arborem .... Igitur perambulare totum nemus incipio ... uideoque opobalsamum cum optimo odore omnibus undique arborum ramis habundantissime manans. Cuius odore captus. et ipse dibulas (*hoc est, paropsidas*) peruellebam de corticibus. et idem comites mei faciebant. In media autem parte luci sacre arbores consistebant [*ad fol.* 124 *b.*] diuersis generibus fron-

dium circa astantibus. He pedum centum alte erant arbores quas brebionas indi appellant. Quas cum mirarer diceremque frequentibus imbribus in tantum creuisse sacerdos affirmabat mihi. nunquam in his locis pluuiam. neque feram. aut auem aut ullam adire serpentem. Terminos antiquitus ab indorum maioribus consecratos soli et lune affirmabat. easque in eclipsi solis et lune uberibus lacrimis commoueri de numinum suorum statu timentes. Et cum sacrificare instituerem et uictimas immolare prohibitus sum a sacerdote qui negabat licere [*ad fol.* 125.] aut thus in eo sacrario igni uri. aut animal ullum interfici: sed uolutos truncis arborum oscula dare. orareque solem et lunam. ut ueridica mihi darent responsa . . . . . uidemus ab occidente iubare fulgentibus phebi radiisque percussa arborum cacumina. Et sacerdos ait. Sursum inquit omnes iutuemini. et de quibus quisque rebus consuliturus est occulte cogitet silentio. nemo palam pronunciet . . . . . Cogitabam . . si deuicto orbe terrarum in patriam triumphans ad [*ad fol.* 125 *b.*] olimpiadem matrem sororesque meas karissimas possem reuerti. Cum subito indico sermone tenuissimo arbor respondit. Inuicte belli alexander ut consuluisti unus eris orbis terrarum dominus: sed uiuus in patriam non reuerteris amplius. quum fata ita de tuo capite statuerunt. Hec ego audiens mente perculsus sum: displicuit enim mihi quod tam multos adduxi mecum: ad sacras arbores. simul et amici mei et comites mei qui mecum uenerant fleuerunt ualde. et contristati sunt . . . . . Rursusque oracula auditurus que media nocte posse fieri sacerdos affirmabat quum tunc luna erat oritura assumpsi mecum tres fidelissimos amicos [*ad fol.* 126.] perdicam. et clitoricam. et philotam. quorum nullum metuebam in illo loco nec a me quicquam erat metuendum. ubi neminem fas erat interfici . . . . . Consulens ergo ubi moriturus essem. cum ad primum lune ortum percusso cornu splendoreque accepto. arbor grece respondit. Alexander inquit plenam iam etatis finem habes. sed sequente anno mense nono babilonia morieris. a quo minime speras decipieris. Tum lacrimas [*ad fol.* 126 *b.*] effudi et amici mei circumsistentes flebant. nullum ergo ab his dolum aut scelus resurrecturum sperabam. sed magis pro mea salute mori paratos . . . . . Discessu deinde facto cum iam ad epulas reuerteremur ego animo eger ad requiem uado. Rogantibus amicis ne me anxietate et ieiunio confeficerem. paululum cibi contra animi uoluntatem sumere cepi. meque ut præsto

essem ad primum solis ortum in sacrario collocaui. Postero die matutino expergefactus diluculo. amicos etiam semisopore sonno excitatos uidi. Sed adhuc ipse quoque sacerdos uelatus pellibus ferinis [*ad fol.* 127.] quiescebat. positaque ante eum ingens clibatura (*intellige, placenta clibano cocta*) erat. quam illi (*ille*) ex pridiana cena sumpserat. et culter eburneus. Nam ere et ferro et plumbo et argento egent. auro habundant. opobalsamo et thure uescuntur. cadenteque riuo puram ex uicino monte potant aquam. Homines accubantes et quiescentes sine ullis ceruicalibus stratisque tantum pellibus ferarum .... Excitato sacerdote lucum intraui. tertio consuliturus eandem sanctissimam solis arborem. cuius mortem percussoris manu cauendam habeam. quemue exitum mater mea sororesque mee habiture sint. Arbor grece dixit. Si mortis [*ad fol.* 127 *b.*] tue tibi insidiatorem prodidero. sublato eo facile instantia fata mutabis mihique tres irascent[*ur*] sorores ... clotos. lachesis. atropos. Igitur post annum et menses nouem babilonia morieris. non ferro quod suspicaris. non auro neque argento. neque ullo metallo. sed ueneno. Mater tua miserando turpissimoque exitu sepultura carebit. iacebitque in uia præda auium ferarumque. Sorores tue felices erunt fato diu. tu ipse etsi breue superest tibi tempus. dominus tum orbis terrarum eris. Nunc modo caue ne nos ulterius scisciteris iam excede terminos luci nostri. et ad fasiacen porumque reuertere. Sed et monuit sacerdos ut pergeremus [*ad fol.* 128.] fletum ululatumque nostrum sacras arbores dicens offendisse .... Eas uero uoces ..... ex sua fide et meo tegebant consilio.....
..... [*ad fol.* 128 *b.*] Nouum perpetuumque statuimus uirtutibus monimentum ut inuidendum immortalitas esset perpetua et nobis opinio et animi industria optimi aristotelis iudicium. [Alii aliter hæc postrema habent codices.]

MS. Cott. Tib. B. V.

I. Colonia est initium ab antimolima quia habet stadia numero quingenta quæ faciunt leuuas trecenta sexaginta octo. quæ insula habet multitudinem ouium. et inde ad babiloniam stadia sunt centum sexaginta octo numero quæ faciunt leuuas. * *

II. Hæc colonia est maxime negotiatorum ubi nascuntur ber-

bices magnitudine boum habitantes usque ad medorum ciuitatem cui nomen est archemedon. que maxima est ad babiloniam excepto babilonia inde sunt stadia ad babiloniam numero .ccc. que faciunt leuuas .cc. ab archemedone. Ibi sunt illa magna insignia que magnus alexander operari iusserat. quæ terra habet in longitudine et latitudine stadia numero .cc. quæ faciunt leuuas .cxxxiii. et dimidium miliarium.

III. Est locus euntibus ad mare rubrum qui dicitur lentibelsinea. in quibus: galline nascuntur quales apud nos rubicundo colore. has cum aliquis apprehendere uoluerit manum suam quam tetigerit totumque corpus comburit.

IV. Preterea ibi bestie nascuntur hæ cum sonum audierint hominum statim fugiunt. pedes habent octenos oculos habent gorgoneos bina capita habent. si quis eos uoluerit apprehendere corpora sua inarmant.

V. Hascellentia babiloniam profiscentibus habet stadia .ix. quæ subiacet regionibus medorum omnibus bonis plena.

VI. Hic locus serpentes habet capita bina habentes. quorum oculi nocte sicut lucerne lucent.

VII. Nascuntur et ibi onagri cornua boum habentes. forma maxima hi in dextera parte ab babilonia ducunt se in occulto ad mare rubrum propter serpentes qui in illis locis nascuntur qui uocantur corsias habentes cornua similia arietibus hii quem percusserunt moritur. Ubi nascitur abundantia piperis quod serpentes seruant sua industria hoc piper sic tollunt incendunt ea loca et serpentes sub terram fugiunt. ideo nigrum est piper. A babilonia usque persiam ciuitatem ubi nascitur piper stadia sunt .dccc. quæ faciunt leuuas .dcxx et dimidium miliarium loca illa sterilia sunt propter multitudinem serpentium.

VIII. Similiter ibi nascuntur cenocephali quos nos conopoenas appellamus habentes iubas equorum. aprorum dentes. canina capita ignem et flammam flantes. hic est ciuitas uicina diues. omnibus bonis plena dexteriore parte ducitur illa terra ab ægypto.

IX. In aliqua nascuntur homines statura pedum vi. barbas habentes usque ad genua. comas usque ad talos qui homo dubii appellantur et pisces crudos manducant.

X. Capi fluuius in eodem loco apellatur gorgoneus ibi nascuntur formice statura canum habentes pedes quasi locuste rubro colore nigroque fodientes aurum. et quod per noctem fo-

diunt sub terra profertur foras usque diei horam quintam. Homines autem qui audaces sunt illud tollere. Sic tollent aput camelos masculos et feminas illas quæ habent foetas. Foetas autem trans flumen gargulum alligatos relinquunt et camelis foeminis aurum inponunt. Ille autem pietate ad suos pullos festinantes. ibi masculi remanent. et ille formicæ sequentes inueniunt eos masculos et comedunt eos. Dum circa autem eos occupatæ sunt fœmine transeunt flumen cum hominibus. Sunt autem tam ueloces ut putes eos uolare.

XI. Inter duas has amnes colonia est locothea quæ inter nilum et brixontem posita est. Nam nilus est capud fluuiorum et per ægiptum fluit quam ægipti archoboleta uocant quæ est aqua magna in his locis nascitur multitudo magna elephantorum.

XII. Nascuntur et ibi homines habentes statura[m] pedum .xv. corpus habentes candidum duas in una [uno ?] habentes capite facies rubra genua naso longo capillis nigris. cum tempus gignendi fuerit suis manibus transferuntur in iudiam et ibi prolem reddunt.

XIII. Item liconia in gallia nascuntur homines tripartito colore quorum capita capita leonum pedibus .xx. ore amplissimo sicut uannum hominem cum cognouerint aut si quis persequatur longe fugiunt et sanguine sudent [sudant ?]. hi putantur homines fuisse.

XIV. Trans brixontem flumen ad orientem nascuntur homines longi et magni habentes femora et surras .xii. pedum latera cum pectore .vii. pedum colore nigro quos hostes rite appellamus. Nam quoscunque capiunt comedunt.

XV. Sunt et alie bestiolæ in brixonte quæ lertices apellatur auribus asininis uellere ouino pedibus ouum [auium ?].

XVI. Est et alia insula in brixonte ad meridiem in qua nascuntur homines sine capitibus qui in pectore habent oculos et os alti sunt pedum .uiii. et lati simili modo pedum .uiii.

XVII. Nascuntur et ibi dracones longitudinem habentes .cl. pedum uastitudine columnarum. propter multitudinem draconum nemo facile adire potest trans flumen.

XVIII. Post hunc locum alia est regio oceano dexteriore parte. stadia .cccxxiii. quæ faciunt leuuas .cclui. et miliarium unum ubi nascuntur homodubii qui usque ad umbilicum hominis speciem habent reliquo corpore onagro similes longis pedibus ut aues. lena uoce sed hominem cum uiderint longe fugiunt.

XIX. Est et alius locus hominum barbarorum habens sub se reges numero .cx. genus pessimum et barbarorum est. Sunt et alibi loci [lacus?] duo. Unis [unus?] solis et alius lunæ qui solis est die calidus nocte frigidus qui lunæ est nocte calidus die frigidus longitudo eorum .cc. stadia sunt qui faciunt leuuas .cxxxiii. et dimidium miliarium.

XX. Hoc loco arbores nascuntur similes lauro et oliuæ. In quibus arboribus basamum [balsamum?] nascitur et inde proficiscentibus locus est qui habet stadia cli. qui faciunt leuuas .l. et .i. miliarium.

XXI. Itaque insula est in rubro mari. in qua hominum genus est quod apud nos appellatur donestre quasi diuine. a capite usque ad umbilicum quasi homines reliquo corpore similitudine humana nationum linguis loquentes cum alieni generis hominem uiderint ipsius lingua appellabunt eum et parentum eius et cognatorum nomina blandientes sermone ut decipiant eos et perdant. Cumque comprehenderint eos perdunt eos et comedunt. et postea comprehendunt caput ipsius hominis quem commederunt et super ipsum plorant.

XXII. Vltra hoc ad orientem nascuntur homines longi pedum .xv. lati pedum .x. caput magnum et aures habentes tamquam uannum unam sibi nocte substernunt de alia se cooperiunt et tegunt se his auribus leue et candido corpore sunt quasi lacteo homines cum uiderint tollunt sibi aures et longe fugiunt quasi putes eos uolare.

XXIII. Est et alia insula in qua nascuntur homines quorum oculi sicut lucerna lucent.

XXIV. Est et alia insula stadia habens longitudine et latitudine .ccc.lx. quæ faciunt l[illegible]uas .cx. ubi est belis templum in diebus regis et iobis aereo et ferreo opere constructum quod etiam beliobiles dicitur. et inde est edis solis ad orientem ubi est sacerdos quietus qui illa oppida maritima obseruat.

XXV. Est et uinea aurea in oriente ad solis ortum quæ habet uuas pedum .cl. de qua nascentes pendent margaritæ.

XXVI. Est et altera regio in terra babilonie et mons ibi est maximus inter mediam et armeniam mons maximus et altissimus. Sunt ibi homines honesti. hi retinent mare rubrum imperio ubi nascuntur margaretæ pretiosissimæ.

XXVII. Circa hunc locum nascuntur mulieres barbas habentes

usque ad mamillas pelliculas equorum ad uestimentum habentes et hæ uenatrices. maxime pro canibus tigres et leopardos nutriunt et omnia genera bestiarum quæ in eodem monte nascuntur cum illis uenantur.

XXVIII. Et aliæ sunt mulieres ibi dentes aprorum habentes capillos usque ad talos. in lumbis caudas boum. quæ sunt altæ pedum .xiii. specioso corpore quasi marmore candido. pedes habentes cameli. apinos. [dentes aprinos?] quarum multæ ex ipsis ceciderunt pro sua obscenitate a magno nostro macedone alexandro. quia illas uiuas adprehendere non potuit occidit. ideo quia sunt publicato corpore et inhonesto.

XXIX. Secus oceanum sunt genera bestiarum quæ catini nuncupantur. Isti formosi sunt et ubi sunt homines cruda carne et melle uescentes.

XXX. In sinistra parte regio est catinorum et ibi reges sunt hospitales sub se multos habentes tyrannos confines secus oceanum. A sinistra parte sunt reges complures.

XXXI. Hoc genus hominum multos uiuit annos homines sunt benigni et si qui ad eos uenerint cum mulieribus eos remittunt. Alexander autem macedis cum ad eos uenisset miratus est eorum humanitatem nec uoluit eis nocere nec ultra uoluit occidere.

XXXII. Sunt arbores in quibus lapides pretiosi nascuntur et ibi germinabuntur.

XXXIII. Aliud genus est hominum ualde nigrum qui &hiopes [i. e. ethiopes] uocantur.

XXXIV. Est et uineola ubi est lectus eburneus longitudine .ccc . ui . pedum

XXXV. Est et mons adamans ubi est griphus auis quæ . iiii. pedes habet caput aquilinum et caudam bonis [l. bouis]. In eo etiam monte est auis fœnix que habet xpāī [i. e. cristas] quasi orbes pauonis nidum habet de cinnamomo ipsa in sinu suo post mille annos ignem incendit et noua de sa filla [l. se filia] exurget.

XXXVI. Est et alius mons ubi sunt homines nigri ad quos nemo accedere potest quia ipse mons ardet.

MS. Cott. Tiberius, B. V. fol. 87.

Aperuit mambres libros magicos fratres [l. fratris] sui iamnis et fecit nicromantiam et eduxit ab inferis idolum fratres [l. fratris] sui.

Respondit ei anima iamnes dicens: Ego frater tuus non iniuste mortuus sum. Sed uere iuste et ibit aduersum me iudicium quum sapientior eram omnium sapientium magorum. Et astiti duobus fratribus moysi et aaron qui fecerunt signa et prodigia magna propter hoc mortuus sum et deductus sum e medio ad inferos. Ubi est combustio magna et lacus perditionis unde non est ascensus. Et nunc frater mi mambre adtende tibi in uita tua ut benefacias filiis tuis et amicis apud inferos enim nihil est boni nisi tristitia et tenebre et postquam mortuus fueris . . . . . feros inter mortuos fuerit abitat . . . . . lata cubitis et longa cubitis quattuor.

NOTÆ IN EPISTOLAM ALEXANDRI.

Codex ambustus atque incendio pessumdatus hic illic literas ad marginem amisit. Ex quibus facile pleræque reponi possunt, quæ igitur uncinulis inclusæ reperiuntur; ne quid additum suspiceris. Eadem extat narratio Latine scripta pluribus in exemplaribus; consului in uno alteroque loco difficiliore MS. Cott. Nero D. VIII., MSS. Reg. 12. C. iv., 13. A. i., 13. A. v., 15. C. vi. Conferendus est Wartonus, vol. i. p. 104, Weberus King Alisaundre. Cum linguæ antiquæ nostræ maxime studerem, non erat mihi in harum origine fabularum commorandum: pecuniæ quoque meæ parcebam, ægre hos sumptus sustinenti: quod tamen lectori in commodum cessit, arctissimis libello finibus comprehenso.

Alexandri Epistola Latine scripta bis est impressa; imprimis sub titulo "Alexandri Epistola de situ Indiæ, a Cornelio Nepote in Latinitatem versa. 4°." Deinde "Ex recensione Andr. Paullini. 4°. Giess. 1706." Neque vero his usus sum sed libris manu scriptis. Post Herodotum auctor largus talium fabularum fuit Ktesias. Σκιάποδες . . . . . ἔθνος ἐστὶ Λιβυκόν. Κτησίας ἐν περίπλῳ

Ἀσίας φησίν. Ὑπὲρ δὲ τούτων Σκιάποδες ὄνομα, τοὺς τε πόδας ὥσπερ οἱ χῆνες ἔχουσι κάρτα πλατέας, καὶ ὅταν θέρμῃ ᾖ, ὕπτιοι ἀναπεσόντες, ἄραντες τὰ σκέλη, σκιάζονται τοῖς ποσίν. Harpokration in Lexico. Pariter Plinius, lib. vii. Quæ narrat Ktesias de Martichora aliisque rebus prodigiosis servavit Photius, Biblioth. no. 72.

Aulius Gellius, "adductus mira atque insperata vilitate," Brundusii libros quosdam emit. "Erant autem isti omnes libri Græci, miraculorum fabularumque pleni; res inauditæ, incredulæ; scriptores veteres non parvæ auctoritatis: Aristeas Proconnesius et Isigonus Nicæensis, et Ctesias, et Onesicritus et Polystephanus et Hegesias." (A. Gell. lib. ix. c. iv.) Nec mirandum hos apud veteres auctoritatem habuisse; erat enim Ktesias Artaxerxis, qui Mnemon dicitur, medicus; Onesikritos autem Alexandri navis gubernator. Narraverat hic in Indicis fluviis hippopotamos gigni: accepisse se famam de duobus serpentibus cubitorum, altero octoginta, altero centum quadraginta: unde Strabo (xv. 28) οὐκ Ἀλεξανδρου μᾶλλον ἢ των παραδόξων ἀρχικυβερνήτην eum appellat: enimvero fatetur omnes qui Alexandrum comitarent admiranda veris antehabuisse: ὑπερβάλλεσθαι δὲ δοκεῖ τοὺς τοσούτους ἐκεῖνος τῇ τερατολογίᾳ. Onesikritos etiam narrabat de hominibus ore carentibus; de aliis aures talares habentibus, in quibus dormirent. De Hegesia quædam dixit Agatharchides, libro quinto Historiæ de Rubro Mari, apud Photium Biblioth. cci. Aristeam Proconnesium commemorat Suidas; erat epicus poeta. Isigonus a Plinio citatur. Iulius Valerius, qui ad calcem Q. Curtii, ab Ang. Maio editus, extat, ex his ineptiis quasdam Latine scripsit. Idem fabulam narrat de Candace quam apud Weberum legere licet. Satis de hoc argumento, opinor, dixi. Vide etiam Kyng Alisaundre, vol. i. p. 200 et notas, vol. iii. p. 311.

Editoris officio me functum esse vix dixerim; lectoribus enim ea tradidi, quæ inveneram; quod a me hæc ætas postulabat. Interpunctionem qualemcunque nihil mutavi. Constat autem fuisse, qui ad mentem suam scripta, quotquot ederent, immutarent, corruptelas, ut perhibebant, tollentes. Id etiam certum, adhuc esse, qui grammaticæ, quam venditant, nimis rationem habeant, quique proavis nostris irascantur, si minus ad regulas hasce hodiernas locuti sunt.

Poema de Beowulfo eodem volumine continetur, atque, etsi Kemblius sæpius operarios vituperavit, quibus codex reficiendus mandatus est, quasi quod integrum fuisset, mutilassent, non sunt,

quod sciam, hoc nomine culpandi. Ut libro sua forma constaret, folia corrugata discerpta et vinculis soluta, cartis papyraceis validis, ut necesse erat, densisque interserebant, et quod vix evitandum, aliqua ex parte superimponebant. Unde fit, ut versa paginarum facie litteræ aliquot discerni nequeant. Si tanti est, venia data, locis illis Beowulfanis interpreti molestioribus, quodcunque legenti officit, abradere licebit.

Paginæ aliquot, ab instauratoribus libri loco non suo dispositæ, in iustum erant restituendæ ordinem; quod per nexum orationis iam factum, Latina narratione postea confirmatum. Versiculos eosdem, quos habet codex, imprimendos curavi, quo facilius dignoscas quid in margine mancum, et quare emendatum sit.

Maiores nostri in vocabulis compositis, arctior an laxior iunctura esset, et quid in hac re vellent nesciebant. Plerumque autem libri manu scripti ita voces ordinatas habent ut casus forsque tulerit; aliquando vel eiusdem syllabæ litteræ longius inter se absunt, quam alibi voces diversæ; ut regula nulla extet, neque fieri possit, ut in his pergamena sequamur. Incerti etiam nos in hac re versati sumus; et fol. 127. a. 7. nunc bŷhfȝeað quod substantivo bıȝleoƒa responderet, nunc bŷ hfȝeað, ut ellipsis pronominis esset, voluimus: pariterque in aliis.

Fol. 104. a. 10. Dubia pericula; MSS. Reg. 13. A. 1, 12. C. iv., *que* omisso.

Fol. 104. a. 16. ȝeƒeȼenıfum Lat. *statu*, iis accedit, quæ dativum singularem in -um antiquitus exiisse indicant. Vide et ȝemŷnðum *memoria*, fol. 104. b. 8.

Fol. 104. a. 20. Tota sententia male concepta atque ordinata. Latinis "possit accedere" quæ respondeant in Anglicis deesse videntur. Manifesto autem pro abæðað legendum abæðað, "expostulet." Eadem medela in loco Cædmonis adhibenda, ubi Thorpius aliique ea interpretabantur, quæ sensum nullum habebant. Legendum erat

Æƒ ðon enȝla peaƿð.
ƒoƿ oƒeƿhŷȝðe.
ðæl on ȝeðƿlðe.

Donec angelorum pars ob superbiam in errorem lapsa est. Verbum autem bæðan aliquando ut in Beowulfanis *cogere, to compel* significat, quod Kemblius *compellere* dixit: Cf. ȝebæðan: neque tamen a bıddan multum differt, ut *poscere, postulare*, significet.

Fol. 104. b. 14. Intellige æȼeoƒenð. Fieri potuit ut hæc mutatio,

non omnino insolens, ex ratione participiorum immutatorum, oriretur: participia omnia, seu activa seu passiva, olim in -end exiisse opinor, ut eadem sint æteopeð, æteopenð, ȝelýfeð, ȝelýfenð.

Fol. 104. b. 15. Turbata atque impedita hæc sunt. Parens pro *pariens* accepit.

Fol. 104. b. 16. Post ꝑihta interpungendum. Eall ut alibi terminatione neglecta: cf. not. 116. b. 5.

104. b. 19. ȝemýnð. De genere huius vocabuli adeas notas Goodwini in Guðlac, p. 103. Infra fol. 105. b. 6. femininum est. Thorpius in Analectis neutrius generis esse voluit quamvis p. 100 legerat þæne eaðeȝan ȝemýnde.

Fol. 105. a. 2. þa ȝecýnð; grammatici nostri vel þa ȝecýnde vel þæt ȝecýnd postulant. In 3 etiam þæt ȝemiꝑc in singulari, vel þa ȝemiꝑce plurali.

Fol. 105. b. 13. ꝑe kýniȝ. Initio sententiæ sæpissime Angli nominativum quasi pendentem, ut loquuntur grammatici Græci, ponebant, postea pronomine usi in regimine suo posito. Cf. Oros. p. 258. l. 15, p. 260. l. 32. l. 36. ed. Thorpe.

Fol. 106. a. 1. Interpunctione sensus est intercisus. Bætan cui respondet *prætereo*, verbum puto aliunde ignotum.

Fol. 106. a. 17. ꝑcýlf gen. ꝑcýlfeꝑ masc.: cf. Homil. i. 166. Corrigenda lexica.

Fol. 106. b. 12. Ðon, Latine *ligis*, hoc est, ni fallor, *capreolis, claviculis, pampinis*. Vocabulum aliunde mihi incognitum. Apud Ælfricum in glossario sunt Capreoli ꝑinȝeaꝑða ȝeꝑinð vel ꝑinȝeaꝑða hocaꝑ.

Fol. 106. b. 20. Lau ad Laurum spectare potest sed Latina magis Laꝑian indicant. Lauede Laȝamon, i. 320.

Fol. 115. a. 4. Legitur ȝoldhoꝑð: in plurali etiam ȝoldhoꝑðaꝑ, ȝoldhoꝑðu.

Fol. 115. a. 8. boꝑenne, id est, boꝑene.

Fol. 115. b. 1. Ðꝑiꝑ, *rapax*, lexicis ignotum. Videtur cognatum cum ꝑeaꝑian etc. pro ꝑhꝑeaꝑian, hꝑeáꝑeꝑe est *latro* in Euangeliorum libro Lindisfarnensi. Rapere pro ꝑhrapere, ꝑgrabere. Post þý littera nescio quæ stetit.

Fol. 115. b. 10. ȝeu, *compendiosus*; lexicis addendum. Cf. Ormulum, ii. 276, Promptorium Parvulorum, glossaria vocum nostrarum provincialium, lexica Suecica etc.

Fol. 115. b. 11. ꝑðꝑaco gen. plur. Inter vocales breves finales apud nostrates vix quidquam interest.

Fol. 115. b. 14. Post þæm videtur deesse þe. Sed relativus aliquando abest. Rask, § 388.

Fol. 116. a. 7. oꝼ dæle absurdum videtur pro *ex parte mea*. Healꝼe hoc sensu usitatius.

Fol. 116. b. 5. Ealle pro ealle ex incuria, opinor, loquentium, terminationibus obsolescentibus: cf. fol. 120. b. 2. 11, 113. a. 6, 104. b. 16. Hexameron xiii. Boeth. p. 20. l. 5.

Fol. 116. b. 5. ic hie; deest ut videtur het.

Fol. 117. a. 2. ꝥo hiop contra morem.

Fol. 117. a. 5. ȝeꝼæcte, *afflictatos*.

Fol. 117. a. 16. þýꝼꝼtan sensu causativo incredibile. Deest igitur aliquid.

Fol. 118. 7. ealꝼaꝼena, magis lubricum quam ut ego interpretari audeam. Non coniecturis opus, sed exemplis. "Mulorum castrensium ad subarmilia et sarcinas militum uehendas circiter ii. Camelorum .d. Dromidumque et bubulorum ii. Sumedumque et boum ii. qui frumenta uehebant." MS. Reg. 13. A. i. "Mulorum castrensium ad subarmilia et sarcinas militum uehendas circiter ii. Camelorum .d. Dromedanorumque et bubalorum ii. Equorum honeratorum clitellas ferentium boumque qui frumenta uehebant ii. Armentorum uero ad usum carnis cotidie ingens numerus sequebatur." MS. 12. C. iv. Eadem fere 15. C. vi. "Sumedum" habet quoque 13. A. v. Apud Du Cangium *Sumerius* est *Sagmarius, iumentum sarcinale*, quod nostrum Sumpter, unde et "Sumedum" interpretandum. Nec tamen video quid hæc omnia ad ealꝼaꝼena conferant. Noli etiam de Deahꝼoꝼe cogitare cum sit scriptura certa.

Fol. 119. a. 20. meꝼa, *equorum* sc. *hippopotamorum*. Hoc loco meꝼ, seu meꝼh, meaꝼh, pro masculino accipiendum, ut in Runlioƀ. 5. meaꝼe mæȝenheaꝼƀum; idem est Celticum March, *equus*; *equus admissarius*, ne dicam Hebraicum Paras etc. Islandicum Marr, masc.

Fol. 119. b. 10. Post ȝeaꝼꝼe omissum ⁊ videtur.

Fol. 120. a. 11. Ꝺ: vide fol. 109. b. 11.

Fol. 120. a. 13. Addidi ⁊ ut sit uꝼe magis Latinum *uri* quam Anglicum. Sed potius ex duobus pronominibus uꝼ, uꝼe delendum alterum, ut, in syntaxi verborum incerta, ehtan vel accusativum vel, ut apud Lyeum, genitivum regat. "Tota nocte incursantibus leonibus ursisque et tigribus pardisque ac lincibus." MSS. quattuor.

Fol. 120. b. 5. xx. eƒ: cf. fol. 124. b. 2. Deuteron. i. 15. Mirabil. Orient. xvii. xxv.

Fol. 121. a. 3. ƿullaƿte: cf. Cod. Exon. notas, p. 528, 529.

Fol. 121. a. 7. to aƿeneƒ, Rask, § 407. Cf. Weber, Kyng Alisaundre, line 5253.

Fol. 121. a. 15. *κεραστις.*

Fol. 121. b. 19. Post ƿundoƿlice interpungendum.

Fol. 122. a. 4. ƿli[t]te in libro manu scripto litera aliqua deest. eðeðon, Grimm, Elene, 1107.

Fol. 122. a. 11. cf. Weber, Kyng Alisaundre, 5354.

Fol. 122. b. 1. ƿpelc eaƿeðo: cf. fol. 107. b. 18, fol. 111. b. 18. Septem tantummodo litterarum vestigia leguntur.

Fol. 122. b. 3. laƿoƿaƒ *leopardi.*

Fol. 122. b. 17. *Ὁ μεντοι ποταμὸς ὢν δυσπέρατος διὰ τὸ ὀδοντότυραννον ζῶον: καὶ γὰρ οὗτος ἀμφίβιον μέγιστον, ὥστε καὶ ἐλέφαντας καταπίνειν.* Michael Glycas. p. 270=142, 143. *Τὸν δὲ ποταμόν φασι δυσπερατότατον εἶναι διὰ τὸν λεγόμενον ὀδοτύραννον. ζῶον γάρ ἐστιν αμφίβιον, μέγιστον λίαν, ἐν τῷ ποταμῷ διαιτώμενον καὶ δυνάμενον ἐλέφαντα καταπιεῖν ὁλόκληρον.* Georg. Cedrenus, vol. i. p. 269 =153. c. "Nomen autem Odontotyrannum vocant eæ bestiæ:" (ita edidit Maius) "ac ferme viginti et sex de occursantibus viros morti dedisset." Iulius Valerius, p. 185. Corrigendus Weberus Kyng Alisaundre, 5415, "dentyrauns."

Fol. 122. b. 6. Coniicio baƿe feminino genere: ut Bera apud Islandos: apud Ælfricum Gram. Vrsa est bẏƿen. Moniȝ pro singulari accipi potest: cf. Weber, Kyng Alisaundre, 5404.

Fol. 122. b. 15. ƿƿ[ı]e in MS. aliquid deest. In 17. mðeoƒ est *Indis, apud Indos.*

Fol. 107. b. 2. hıt MS. sed delendum erat.

Fol. 107. b. 6. ƿealhhaƿoc, *vultur.*

Fol. 107. b. 9. ẏb. sic et 110. b. 10, 127. b. 3. ẏmb 116. b. 10.

Fol. 107. a. 19. Megasthenes huius fabulæ auctor primus fuisse videtur. (Strabo, xv. 44.) Vide Weberum Kyng Alisaundre, 5430.

Fol. 107. b. 5. Weber, Kyng Alisaundre, 5444.

Fol. 108. a. 7. ƿẏƿð, ad fidem codicis. 16. Post ƿƿa rasura est.

Fol. 108. b. 9. Corrigendum videtur ƿƿıðoƿ.

Fol. 109. a. 3. pæƒ. In oratione obliqua aut subiunctivo uti licebat aut indicativo: infra statim, vv. 9. 20, pæƿe subiunctivus est. Eodem fere modo aut optativo aut indicativo utebantur Hellenes.

Fol. 109. a. 9. Cf. Weberum Kyng Alisaundre, 5500.

Fol. 109. b. 11. ⁊ sæpius ita ponitur, ut vix quidquam sententiæ conferre videatur. Cf. fol. 110. a. 4, 113. b. 6. Orientis Mirabil. vii. ⁊te quod idem est xxii., xxvii. bis, iv. MS. V., xiii. MS. V., Deuteron. xxxii. 13.

Fol. 109. b. 17. Dæꝺ scriptum.

Fol. 110. a. 8. ꝺa ðæne aliquantum hic turbatum videtur: et sequenti versu ꝺe pro ꝺeh=ꝺeah scriptum.

Fol. 110. a. 13. Cf. Weberum Kyng Alisaundre, 5584.

Fol. 110. b. 19. cannon, vocabulo, ut videtur, Latino, cœnum.

Fol. 111. a. 2. acæʒloꝺ. Hæc vox satis certo non potest legi, sed mihi recte videor expediisse: est autem nihil nisi interpretatio vocis "serato" pro "serrato." Mox tamen ſnoꝺ idem est quod ſnið "serra," quod prioribus pugnat. Weber, Kyng A. 5722.

Fol. 111. a. 3. Seonopalt=ſmepealt *convexum, rotundum.* Legerat "lunæ" pro "leænæ." Cf. Weber. vol. i. p. 236. Nicop, *hippopotamus*, potius in aliis locis, *Equus marinus, Walrus*, interpretandum.

Fol. 111. a. 5. bꝺeoſt plurali numero.

Fol. 111. a. 10. meahte. Quæ dixit Raskius, Gram. § 197, non in universum vera erant. Thorpius qui in Raskii iurat verba, id sæpius viderat, in opinione tamen sua perstitit: inquit enim, "Sohte for the plural Sohton. A similar inaccuracy frequently occurs:" (Orosius, not. ad p. 280) itemque, "Ꝑiſte an error for ſiſton, singular for plural, of frequent occurrence in Orosius." (not. ad p. 468.) Doctum et tenacem propositi virum non lingua plane talia respuens, non codicum consensus iste mente quatit solida. Raskius fortasse de solo præsenti loqui voluit ut in § 197. Cf. ꝓoꝺꝺiſon hi, Cod. Vercell. ii. p. 86. v. 91. ſculon ſit, id. p. 106. v. 199. hiſ beaꝺn ꝺẏꝺe, Cædmon, p. 53. v. 5, ubi Thorpius de more suo "For ꝺẏꝺon; probably an error of the scribe." ꝺaꝺa ꝺe healꝺan ſile; id. 92. 19, ubi tacet criticus noster. Infra fol. 111. b. 20, 112. a. 1, ubi coniicere licet ʒeſaꝺe ꝺe. 112. a. 2. 3. 4. 10. 12. 18, 113. a. 12. 15, 114. b. 2, 125. a. 5, 126. b. 5, 127. a. 8. Orient. Mirab. passim.

Fol. 111. a. 20. Etsi pronomen sæpissime desideratur, ægre tamen ꝺe hic caremus.

Fol. 111. b. 12. ſẏmʒ, *grunnitus*, ex Latinis; est autem cum ʒrẏmetan 'grunnire' cognatum et pro †ʒrẏmʒ capiendum. We-

ber, Kyng Alisaundre, 5740. For hy ne haue so mychel drade Of nothing as of hogges grade. (cry.)

Fol. 112. a. 7. Quominus hic quidquam mutandum censeas, obstat vocabulum idem in fol. 112. b. 2. Ex Latinis atque etiam ex ipsis verbis constabit neah esse *aqua profunda*, "*stagnum, vortex*," *vorago.*

Fol. 112. b. 5. ȝebꝩæc, "*a boysterous wind*," Somner. Infra 112. b. 19. bꝩeozun infinitivo. Cf. Islandicum Brak, *strepitus, stridor, fragor.*

Forr shep iss all unnskaþefull
ȝ stille der ȝ liþe
ȝ makeþþ itt nan mikell bracc
ȝiff mann itt will bindenn.
Ormulun, 1176.

'Namque ovis est omnino innocens quietaque bestia et lenis, nec facit magnum strepitum, si quis eam vult constringere.' Id. 1186. 1233. Quid differt nostrum Bark? Cf. Stemn ıȝ ȝeȝlaȝen lẏȝt. ȝeȝꝩeðenlıc on hlẏȝte. ȝꝩa mıcel ȝꝩa on þæꝩe beoꝩcnunȝe ıȝ. Ælfric Gramm. p. 2.

Fol. 112. b. 13. ȝehlıuꝩan adjectivus in comparativo, *apricus.* Cf. hleop *umbraculum, apricitas*, et Islandicum Hlyr, Hlær; "En ginnungagap var svo hlætt sem lopt vindlaust;" Snorra Edda, p. 4. "eratque chaos tam tepidum, quam aer sine ventis." Conferenda omnino existimo Αλεη, Αλεεινος, Αλεεινειν.

Fol. 112. b. 15. Vide notam ad 116. b. 5, sed cum hoc sit prædicatum, aliter res se habet. Cf. 112. a. 5.

Fol. 113. b. 8. ȝeꝩð scriptum.

Fol. 113. b. 9. Ðo. Dubium vix erit, quin in hac voce adsit Scoticum Haugh, "Low lying flat ground properly on the border of a river and such as is sometimes overflowed." Jamieson. Masculinum erit.

Fol. 114. a. 6. neaꝩȝet, *angustia*; aliter nẏꝩepett, Oros. III. viii. =384. 4. ed. Thorpe.

Fol. 114. a. 9. nıne; vide infra 15: fol. 115. a. 12: potest autem ȝeoꝩeðe pro plurali accipi, ut ealle uꝩe eoꝩeðu, Euangel. Nicodemi, xxviii.

Fol. 114. a. 10. Weber, Kyng Alisaundre, 6749.

Fol. 114. a. 14. meahte; nominativus deest: an man? an ıc? Durissime tamen aliquando, ut in transitionibus, pronomen præ-

termittitur. þa ꝼoꝛleꝛ he Ieþꝛo. ⁊ ꝼoꝛ ham to hiꝛ lanꝺe. Exod. xviii. 17. Discessit Moses ab Iethro; ille autem domum reversus est.

Fol. 114. b. 1. Totus hic versus igne atque fumo pene deletus: et pro hine sensus postulabat hie; sed satius duxi id lectori tradere quod oculis caperetur.

Fol. 114. b. 16. oþ ꝑ pro oþ.

Fol. 123. a. 2. ꝼpelcne cuneþo. Quod pro supplemento apposui est id quidem inauditum, sed vestigiis insistit litterarum. Ut equidem opinor recte se habent omnia, cuneþ est *experimentum*, a cnnnan *experiri*. ᚴᚢᚾᛋᛏ neutrius est generis: scientiam significat. Pro beꝼceneꝺe in Latinis *fraudaremur* passive.

Fol. 124. a. 1. Post monan interpungendum. "Id tamen esse in hisce arboribus admirabile: namque oriente sole marem illam arborem itemque cursus sui meditullium possidente vel certe occiduo loquacem fieri, et consultantibus tertio respondere: idem vero nocturnis horis atque lunaribus arborem feminam." Iulius Valerius, p. 188.

Fol. 124. a. 2. Pro ꝼiꝼ legisse videor ꝼiȝl, ut non sit oculis in omnibus credendum.

Fol. 124. a. 6. In Latinis "amicos" quod interpres vertit. Sed posuit scriba amicos pro amictos, hoc est, amictus. In alio etiam loco ab interprete Anglico prætermisso (fol. 173. c.) legitur, "His amictis contecti. uiuunt ibidem fere annis trecentis." Vsitata erat hæc forma substantivi. Vide Du Cangium.

Fol. 124. b. 5. heannıȝȝe pro heahnıȝȝe, ut aliis in locis, *e.g.* Homil. vol. i. pp. 492, 582.

Fol. 124. b. 11. Punctum delendum.

Fol. 124. b. 13. ðæꝼ ꝼunnan, þæne monan; mira hæc.

Fol. 125. a. 4. ꝼoþne. Ita scriptum inveni.

Fol. 125. b. 9. eþel expectabam ꝑẏꝺ.

Fol. 126. a. 1. ꝼe fortasse non erat supplendum, ut in proxime præcedente versu ȝebæðon stetit.

Fol. 126. a. 17. þẏꝼ æꝼtan ȝeaꝼe. Ita scriptum.

Fol. 126. a. 18. Post monðe interpungendum.

Fol. 127. b. 1. ꝼeaꝼ *decessus de vita*.

Fol. 128. a. 8. Si lexicographis credendum esset, corrigendum ꝼæȝnoðon: sed verbum vetustius extabat †ꝼaȝan, unde derivatum ᚦᛚᚻᛖᛋ, χαρα; unde etiam ȝeꝼeon compositum atque adjec-

tivum ƿæʒen e participio formatum. Huius igitur verbi erat præteritum singulare ƫƿeʒ, ƫƿeaʒ, plurale ƿæʒon. Eodem modo pene obsoleverat ᚹᚱᚪᚷᚪᚾ 2 Kor. xiii. 5. MS. B. si fides Massmanno, unde ᚹᚱᚪh, ᚹᚱᛖhᚾ, ᚹᚱᚪihᚪᚾS; pro præsenti ᚹᚱᚪihᚾᚪᚾ ubique fere usurpabatur. Antiquior autem forma apud Germanos vel hodie servata.

Fol.128. a.10. maƿan *divulgare*: cui respondebat ᛗᛖᚱᚷᚪᚾ, κηρυσσειν, atque Islandicum, at Mæra, *laudare, celebrare* (B. H.), Angli mæƿe *illustris*, mæƿð *fama*, mæƿƿian *celebrare* frequentabant. Hoc autem ab illo per sibilationem efformatum, ut a ᚹᚱᚪᚷᚪᚾ, ᚹᚱᚪISᚪᚾ, quod miror linguæ Mœsogothicæ eruditis non innotuisse. Mæƿðo infra 16 genitivus est singularis pro mæƿðe, per inconstantem vocalium usum. Kemblius in Beowulfo suo Mæƿðo pro nominativo exhibuit, citans 1311 ubi accusativus extat: "et cetera." Nolim hac de causa totum illud carmen denuo perlegere; id unum moneo, terminationem ƿ, si feminina est, vocalem ex usu Mœsogothorum, qui regulas orthographicas sibi habebant, non recipere; ideoque apud Anglos quodcunque hos fines excurrit, pro suspecto habendum esse.

Fol. 128. b. 1. ƿætte. Quæ de huius vocis compositione Raskius, § 149, somniavit, a vero quam longissime absunt. Eadem est quæ ƿæt, et Mœsogothico ᚹᛇᛏᛇ respondet. Habent adiectiva neutrius generis terminationem hanc ut ᛒᛇᚾᛞᛇᛏᛇ. Quomodo hæc cum Latinis, Græcis, Sanskriticis concilianda sint, quærendum est.

ORIENTIS MIRABILIA.

Liber MS. Cott. Tiberius B. V. optime conservatus atque imaginibus pictis mira pulcritudine adornatus. Scriptura tenuior, et illi, quam habet Liber Dunelmensis, seu Euangelia Lindisfarnensia, similis. Alter autem ex eodem volumine, Vitellius A. XV., quo continetur Alexandri Epistola, mancus, obfuscatus atque incendio ereptus: pariter autem res, de quibus narratur, depictæ sunt. Priorem librum plerumque secutus sum, varias lectiones præcipuas adiecturus.

VAR. LECT. I. antimoleime ƿam [l]anᵭe. Vit. on ʒeƿime. V.

leoneſ pro leuuas, id est, leucas, *leagues*, ubique. V. ſtaðio V., ex indiscreto sono vocalium, puto.

II. peðnaſ. V. acenneð. V. an quia prædicatum est? to babilonia buph þonon ſýndon V.: in T. impersonaliter constructio facta. In V. post mæſt plene interpunctum. miclan V. quod verius. peopc. V. ȝeþýncan. V. half, an omisso, V.

III. ſeþeð. V. Erant qui interesse aliquid inter ſeþeð et ſeþð docere vellent. haten V., quod magis probandum, cum sit usus simplicium vetustior quam compositorum. þæm pro on þan. V. acenneð onlice þonne. V. Eratne iam igitur E littera muta? oþþe him o æthpinneð. V.; ubi o pro á accipiendum, ut *unquam* significet. unȝeſſelica. T.

IV. 8ra omisit V. acenneð. V. prædicatum. þonne ſleoð hý ſeop. V. onſon. V. þonne hiepa lichoman ꝑ hý onælað. V. Post ſýndon addidit þa. V.

V. Omissum in V.

VII. Eoȝelaſ. V. þæpe mæſtan pæſtine. V. þæm neáðan ſæ. V. pæſten generis neutrius, ſæ alterutrius accepimus. man. V. á æthpinneð. V. id est, *unquam*. ſpýlteð. V. quod antiquius, ut docent linguæ cognatæ. ȝeneopneſſe. V. pro cneopðneſſe opiuor. peaxet. T. cf. xxxiv. ⁊ xxiii ⁊ healf mil. V. unpæſtmbeplicu. V.

VIII. Leȝ. V. on þa omisit T. eȝýptana. V.

IX. Lanȝe omisit V. tpilice. T. hiſiað. V.

X. Þabbað ſpelce ſpa ȝniæhoppan V. quæ lectorem torquere poterant. nimað hi. T. olſendan. V. ȝetiȝað. T. þone ſtedan. V. abiſcode. T. to þam ſpiſte ꝑ ða men penað þæt hi ſleoȝende ſýn. T.

XI. Betpin. T. Fullicpa. T. eȝýpta. V. ýlpenda. T. "*elephantorum*," Latina.

XII. Men hý. V. tú. T. ⁊ cneopu ſpýðe neade. V. on ſcipum omisit. T. ⁊ hýpa ȝecýnd. T.

XIII. Ciconia. V. acenneð. T. onðnýſ heopeſ. V. ȝemonu. V. ſpæſon. V. monnan V. accusativus singularis ut in Ælfrici præfatione ad librum Geneseos, p. 3. v. 13. uton pincean mannan to ure anlicneſſe. Genes. xx. 4. Infra xxi.=100. b. 17. V. xxii.=101. a. 14. V. oððe ȝeſeoþ omisit. T. þonne ſeon ꝑ hi ſleoð. V. ȝepende. V.

XIV. ſtðan. T. hi beoð ſ. h. omisit. V. hý ſýnd nemnað. V. ȝelæccað. V. pro ȝeſoð.

XV. on bꝑ. omisit. V.

XVI. ıꝛ oþeꝑ. T. men akenðe. omisit. V.

XVII. ðꝑacan omisit V. ex incuria. ne mæȝ nan man ꝑaẏþelıce. V.

XVIII. þæꝛ omisit V. ꝺꝛılıce omisit V. lonȝ. T. eꝛne. V. per errorem. ꝓleoð hẏ ꝓeoꝑ. V.

XIX. ellꝑeoꝑðe. T. c. V. elꝑeoꝑðeꝛtan. V. et ꝟ bis omisit. V. ꝓe ꝓunnan ꝓeað. V. ꝓe monan ꝓeað. V. ꝑıðe. V. mıla omisit V. ut necessarium.

XX. laꝑennbeabe. V. quod vix intelligeret, qui legerat. onlıce V. id est anlıce. bıð acenneð. V. mıclan. V.

XXI. nemneð. V. ȝeꝑeaxene. T. ꝓeaxene. V. ꝓꝑeꝛteꝑaꝛ. V. meunıꝛce onlıc. V. cunnon mennıꝛce. V. ȝeꝑeoꝑð neutrius est generis. Homil. I. p. 318, p. 322. An hic pluralem voluit V.? ȝeꝓoð. V. ꝟ þænne omisit V. þon V. pro hıꝛ.

XXII. Ðonne. V. acenðe. V. on pæꝛtme. V. mıcel heaꝓoð. V. ꝓꝓæꝓan. V. oðþe onȝẏtað addidit V. eaꝑan bun. V. id est beȝen. ꝟ ꝓleoð ꝓẏðe. ꝓꝑa hꝑæðlıce ꝓꝑaleꝑen þæt hẏ ꝓleoȝen.

XXIII. acenðe. V. ꝓꝑa ma. T. on omittit. V.

XXIV. þæꝛ cmȝeꝛ omiserat V. oꝓ ıꝛeꝑnum ȝeꝑeoꝑcum ꝟ oꝓ ȝlæꝛȝeȝotum ꝟ on þæꝑe ılcan ꝛtoꝑe ıꝛ æt ꝓunnan upȝanȝe ꝛetl quıetuꝛ þæꝛ ꝛtılleꝛtan bıꝛceoꝑeꝛ ꝑe nænıne oþeꝑne [me]te ne þıȝe buton ꝓæ oꝛtꝑum ꝟ be þam he lıꝓeðe. V.

XXV. beoð cenðe ꝓaꝑaȝımmaꝛ. V.

XXVI. hẏhꝛt. V. aliquot verba omisit V.

XXVII. ꝑıꝓ acenneð. V. hundıcȝean. V. nemðe. V. ꝟ ꝓꝑom tıȝꝑaꝛ ꝟ leon[eꝛ] toxaꝛ. V. mıð heoꝑa ꝓem . . . ꝑ hẏ tohunꝛtıaþ. V. quæ quis intelligeret?

XXVIII. hıꝑneꝓꝛe. V. olꝓendan. V. oꝓ V. pro ꝓoꝑ.

XXIX. lıꝓað. V.

XXX. ȝæꝛtlıþıende. V. quod verum. ꝓela cẏnınȝa. V.

XXXI. ꝛcenꝓulle (?) men. V. cẏmeð. V. nan laþ. V.

XXXII. ðeoꝑꝑẏꝑþꝛtan. V. ꝛẏnð oꝓ acenðe. V. ꝑte omittit V.

XXXIII. moncẏnneȝ ꝓeonðon. V. ꝛıȝelꝑaꝑa. V.

In V. cætera desunt.

NOTÆ.

I. ðeo landbuend *colonia*, eodem sensu quo II. landbuneȝ. Est autem landbuend substantivum participiale, cuius syllaba finalis

-end plerumque in -ung mutatum legimus; ut sit pro landbuung accipiendum: quæ quidem commutatio iam eo usque progressa est, ut ipsa participia per hos trecentos annos in -ing exeant. Fœminini autem generis est, ut sunt illa in -ung substantiva desinentia. Cultus, biggend; Ælfric Gram. p. 15. vs. 18. Antimoleime Brixonte, cæteraque nomina eiusmodi apud Stephanum Byzantinum non reperiuntur.

III. Spilce mon ſeþð expectare poteras: quod tamen non legebam.

VIII. Quæ Plinius, vii. 16, dixit de hominibus binum cubitorum, quos Conopas appellat huc vix trahenda. "Cynopæne aut Sciapodes," vol. V. p. 24. "Cynopennæ aliqui vel Sciapodes," V. 140, in edd. Tertulliani. Cynopendices, Iulius Valerius, p. 184.

IX. Mæl *mensura*. Cf. Islandicum Mál: hæc significatio autem ex altera antiquiore *pars* profecta videtur: cf. Lat. Malleus, MALVGLAN, pieceMeal, etc.

X. Confer Herodoti narrationem. Quamvis sit Maþh pro ƭmaþc masculini, est tamen mỳre femininum, et pro *femella* usurpatum. Genesis, xxxii. 15. gefælað *alligant*, *colligant*. gefætan *convasare*, *consarcinare*, a fæt, *vas*.

XI. Fallic *pulcer*: cf. Islandicum Fallegr, Latinum Pulcer. Non recensetur Archeboleta inter nomina duodeviginti, quæ Nilo annumerat Partheyus in Indice Geographico. Sed tamen Copticum videtur; ⲉⲃⲟⲗⲟⲩⲧⲉ saltem *præ* significat: et ⲁⲣⲭⲱⲟⲥ *aquarius*.

XIII. Onþrỳƿ *terribilis*. MS. V. onþrỳrne *terribilis* Lye. geniona, *iubata*.

XVI. Aulus Gellius legerat "quosdam etiam esse nullis cervicibus, oculos in humeris habentes." (Lib. IX. iv. 9.) Ktesias hoc narraverat. (Plinius, vii. 2.)

XXI. Fṛihtere *hariolus*. Cf. fṛihtrung *hariolatio*, et Latine "divine" pro "divini," 'divinatores.' Imago subiecta virum exhibet promissa cæsarie comatum.

XXII. Onesikritos hæc tradiderat (Strabo, xv. 57) Apæftme: præpositio cum substantivo coaluit. Pæftm vi sua *incrementum* significat; derivatur a verbo quod Latine dicitur Vigere, Anglice cum sibilatione Pacian, cuius radicem credimus Kvikv- Islandorum, Quick nostrum. Frequentant autem Teutonicæ linguæ sibilationis id genus, quod in ST exit: AISTAN *vereri* ex

ᚩᚱᚩᚾ *pavere* pendet; ut cadat suspicio, quæ vocem hanc esse ex Latinitate mutuatam voluit; "Æstimare" potius est Teutonicum: ᚦᚱᚩᛁᛋᛏᚾᛒᚾᛁ ex deperdito †Fraistan formatum est, Islandico at Freista, cuius parens erat Fragen in hodierna Germanorum dialecto conservatum. ᚦᚩᛋᛏᚩᚾ a ᚦᚩhᚩᚾ. Finalis M in Pæɼtm participium in -mentum indicat. Quum autem ex ratione linguæ Pæɼtm *incrementum* esset, facile in *statura* atque *fructus* abiit.

XXIV. Iobeȝ, Iovis.

XXV. Ƿinȝeaꝺ *vinea* Anglice ex corruptela pro *vitis* sumitur. Hic etiam Beꝛiȝe pro *racemus*.

XXVII. Ne hic nos fugiat ƿ neutro genere et numero singulari, relativi sensu, antecedentibus masculinis et pluralibus. Hodierni nostri sermonis id est, atque in altero codice libelli "feinte Marharete" passim usurpatum.

XXIX. Fꝛea apud Kilianum quæras, quæso. "Fraey, Bellus, scitus, comptus, lepidus, venustus, pulcer, elegans, lautus." Quod addit, "anglice Fair" id falsum est, cum sit Fair, ꝩæȝeꝛ. Apud Lyeum composita aliquot invenies, fortasse etiam derivata.

XXX. Eaɼtlꝺende ita pro ȝaɼtlꝺende positum est, ut litera ȝ in nostrum y abiret, quod cum potestate consonantali vocalium i et e, vim communem habet: sic eoꝛ=you. G pro I accipiendum tum ex aliis, cum e versione nominum propriorum patet: ut pro Iannes et Mambres scripserit Ælfredus Geameȝ �al Mambꝛeȝ. (Orosius, I. vii.)

XXXI. Fꝛemfulfe. MS. T. ɼc . . fulle. MS. V. Fꝛemfulle saltem scribendum.

XXXIII. Mankẏnn ıȝ lege Mankẏnneȝ quod sensu partitivo accipiendum.

XXXV. Fæðme ex Latinis necessarium: in eadem pagina Anglica Latinis subiecta sunt; ut pateat ex his illa conversa esse. Quod si secus esset, bene se haberet æðme.

SCA MARGARETA.

Wanleius duorum exemplarium huius passionis e bibliotheca Cottoniana mentionem fecit, unum MS. Tiberius A. xxxiii., quod hic, nunc A. iii., exhibui, alterum MS. Otho. B. xxxiii. quod non repperi. Idem aliud extare in bibliotheca Collegii Corp. Chr. Cant.

meminit, cuius initium Eftep Dryhtnef ðrofunge ⁊ hif æfyrte. þæt he of deaðe aras Hælend Crist on þam dagum hif halgan ge-þrofodon for hif þæra micclan leofan lufan, atque finem Ealle hi hale ⁊ gesunde on heora seze ham gesæntton. ⁊ unef Dryhtnef ænglef þiderf comen. ⁊ þa rapla undeprengon ⁊ heo on heofone rice gebrohton. ⁊ nu hi is mid Gode and mid eallum hif halgum. ⁊ ðæf hi punað nu. ⁊ æfre punian sceal in ealra populda populd a butan ende. Amen. Ex his patet quod verba attinet, non posse conferri illum librum Cantabrigiensium cum hoc nostro.

Si ex scriptura codicis huiusce coniectura capienda est, non linguæ corruptæ sæculum præ se fert, sed fortasse circa annum millesimum exaratus est. Neque vero grammaticam sive Ælfricanam sive Raskianam audit. Sunt omnia manifesta, pulcra, accurata, optime conservata, sed dialectus non quam legere solemus. Vel passim vel ubique articulus masculini generis Se pro feminino Seo usurpabatur; non semper sed plerumque adiectivus cum articulo in —a femininum exit, aliquando in —æ; illud correctori offensæ erat, qui Seo posuit; hoc autem non tetigit. Corrector unus, an essent duo, dubitavi; ita tamen locutus sum, quasi duo extiterint. Hic illic aliam recensionem versare videtur alter, vide fol. 75. a. 10, fol. 73. b. 31, fol. 72. b. 16; sæpissime alia uti dialecto, vide præsertim fol. 74. a. 3. Veri simile erit non simul omnes casuum terminationes desuevisse, quod et, opinor, ipsi libri testificantur. Inter alia adiectivum eall mature indeclinabilem evasisse, mihi persuasum est. Sed de his disputare alienum a proposito fuit.

Vitam Scæ Margaretæ ex Actis Sanctorum exscribendam curavi, ut hic apponerem; sed parum utilitatis habitura videbatur; Anglo enim prodigiosa, mira, ornata placebant; Latinus auctor simplex humilis, inficetus. Multo propius accedit Anglica manifesto ex his nostris, vita sive passio desumpta, A.D. circa 1230, cum rhythmo atque alliteratione, scripta: cuius titulus "Seinte Marharete þe Meiden ant Martyr," e prelo iam iam proditura. Quo melius autem ingenium sæculi atque ecclesiæ perspicias, hic ea proferam, quæ de diabolo Margaretam vexante in Actis Sanctorum dicta sunt, ut cum Anglicis fol. 43. b. 19 composita ostendant, quanto ornatior et iucundior sit noster historicus. "Ecce, caput nequitiæ cum mille nocendi artibus, variis machinationibus atque phantasticis præstigiis illam terrificare aggressus est. Quippe in draconis specie apparens, se in diversas formas transtulit atque ex ore simul

et naribus ignem teterrimum evomens, Dei famulam vorare nitebatur. Sancta autem Virgo istiusmodi phantasmata cernens, ad solitæ orationis arma cucurrit, signumque sanctæ crucis contra hostem depingens, his verbis auxilium deposcebat. Domine Iesu Christe tuorum militum propugnator, qui superbiam diaboli per crucis victoriam humiliasti; exurge in adiutorium mihi. Dic animæ meæ; Salus tua ego sum. Tu enim dixisti: Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem. Ad hanc igitur vocem antiquus coluber confusus recessit, nihilque mali contra Virginem exercere valuit." Locum suum tenuit Margareta in calendario Anglicano secus ac Thecla et Susanna: hæ autem in Missali commemorantur vel hodie.

Fol. 71. b. 6. Expectabas ȝoðe. 8. De Thecla videnda Acta Sanctorum Sept. 23: de Susanna Aug. 11. 9. Beeoðe suprascriptum on ut sit beeoðon; eodem atramento. 14. Rihꞇ; expectabas þihꞇe; additum hie. 15. Geþþopaðe additum ðeað ƿop eall (*sic*) mannum; eodem atramento. 16. ȝeheþnýƿƿe; est ȝe literis minoribus intrusum. 17. ȝelæƿþ; suprascriptum a ut esset ȝelæƿaþ, eodem atramento. 18. Post Maꞑȝaꞑeꞇa eodem atramento scriptum ꞑæƿ. 19. Post ȝ eodem atramento additum þone. 20. Postera manu additum o, ut feo esset: a prima manu pro feminino fe ubique habitum. 22. Seo sed o ex correctione. þæꞑa hæþenꞑa, si grammaticos audis. 26. Ex correctione ꞑæf oƿ þiſan liƿe: feo eodem atramento. 28. xv. eodem atramento suprascriptum ꞑiƿꞇýne. 29. Post hufe additum ꞇo beonne, eod. atr. 32. þý; suprascriptum am ut þam esset: eod. atr. 33. Correctum heaƿoð, eod. atr.

Fol. 72. a. 5. Seo; sed o intrusum postea. 6. mine sed e ex manu correctoris (recentioris ?). 7. Post apleaƿum additum ƿopþýþþan (a vetustiore ?). 8. min factum eod. atr. minna: mavisne lichoman ? In minra duæ literæ ultimæ a correctore (priore ?) profecta. 9. Siðe ? 10. An corrigendus MS. ȝſþaꞑenne; an inter infinitivum et participium nihil interfuit ? Vid. "Spoon and Sparrow." 11. ƿeolðe; supra est ƿelðe, eod. atr. 13. apleaƿþa additum eod. atr. manna. 17. Se a correctore factum Seo. 20. Se halȝa suprascr. eod. atr. o ut sit Seo. 21. Post ȝebiðde insertum me; verbum plerumque reflexivum est. 22. mæȝþhaþ; haþ a corrigente profectum sententiæ necessarium erat. 23. Seo; o e corr. 24. hi additum ealle. 26. kaꞑceꞑne ultima litera recentior. 27. MS. potius ƿopƿꞑilðe. 28. min factum minne; et þin, þine (voluit þinne ?) et lichaman ab emendatore. 32. ꞇintꞑeȝo cf. 72. b. 34,

74. b. 21; pro masculino habetur ut Islandicum est Tregi. 33. fpinzan additum fpýðe; correctum 8eo.

Fol. 72. b. 1. Ante leohte additum on. 2. Post þuf additum hiz. 3. Post þ, hýpe. 7. Post ealle, mið þe. 8. Correctum zefeoþ þe hnacoðe, et zecpýlmeð, (recentiore manu?). 9. Additum man. Pro leofan scriptum fpillan; et (recentiore manu?) aðiligian. 10. 8e factum 8eo. 13. Correctum eopepne; et 14. minne. Fuerat zehýpaþ. 15. Verba uncinulis inclusa (a recentiore?) deleta sunt. 17. Correctum (recentius?) minnef lichaman. 18. Eod. atr. emend. mine. In 8eo est o intrusum. 19. fæh additum up. 20. Correctum (a vetustiore?) þinpe. 22. A correctore fultume et unzepæmeðne, et 23. minne. 24. þe on þe zeleuat in rasura scripta, alius fortasse codicis collationem et linguam mutatam indicant. Blæða = blæðe nominativus est. 28. Ab emendatore (priore?) minan popðe. ne þu þinef fýlfef ne eapt. 29. Ab eodem zebiðe. Cf. fol. 74. a. 14, 74. b. 12. Manningius ex Num. xxi. 7. zebiðe pro imperativo citat. Thorpius zebiðe Psalm. xliv. 13. in zebiðde mutavit: quod non iure factum: habet quidem in eodem loco Spellmannus zebiðdað, quæ scriptura usu venit; habentque Germani Bitten, sed potius ad Mœsogothos provocandum, apud quos constanter ᛒᛁᛞᚷᚨᚾ; Quare autem Thorpius ducem suum Raskium § 230. cf. § 226. in hac re deseruerit, dicat ipse. Cum sit imperativus Mœsogothicus ᛒᛁᛞᛖᛁ (Matth. vi. 6) respondebit Biðe, ut et respondent ᛒᚨᚹ, Bæð, ᛒᛖᛞᚾᛗ, Bædon, in preterito, ᛒᛁᛞᚨᚾᛊ, Beðen in participio præteriti: ita apud Islandos Biðja, Bað, Baðum, Beðinn. Massmannus de terminatione secundæ personæ singularis imperativi verborum Gothicorum suspensus dubitabat, nota (?) apposita (p. 799.) Sed apparet hanc personam in verbis vocalem radicis commutantibus omni terminatione carere, ᚴᚨᚱᚱ, ᚴᛁᚠ, ᚨᛖᛏ, ᛊᛏᛁᚱᚱ, ᚹᚨᛁᚴᚢ; in iis autem quæ in -ᚷᚨᚾ exeunt, -ᛖᛁ habere: et hoc Bidyan præsenti uti a ceteris temporibus alieno apud Islandos talia sunt Biðja, Sitja (cf. ad fol. 75. a. 14), Liggja, þiggja, Fregna, "debilia" in præsenti, "robusta" in ceteris temporibus. Etiam minne correctum. 31. A vetustiore(?) þinne lichoman. 32. Ante zehýpaft, ne ut videtur rasura sublatum: finalis t etiam a correctore in rasura. 33. 8eo ab emendatore (antiquiore?). 34. Correctum minne eodem atramento. 35. Capcepne, est finalis e ab emendatore.

Fol. 73. a. 1. Correctum eallne hýpe. 2. Post handan additum

bleſian. 3. Beo sed b semirasa est et eō scriptum ut sit eom; additum et hep inne: omnia eodem atramento. 4. A recentiore (?) ꝑoꝑlæt. 5. Correctum pro biſt eapt; at quid profecimus? Etiam cpucana �

 7. Correctum mine et 8. hi, atque 9. ȝeſæh þuph an. 10. Fuisse scriptum ðone videtur, sed ða in rasura. Mox correctum appat ealle hiþe ȝebeðu; an tanti erat? 12. Mutatum in ȝeþuhte. 14. micelne rasura emendatum, sed hiſ non attigit, deest muð fortasse, *os eius globos ardentes spirabat.* 15. hiȝ in rasura: melius erat hine: post þa additum up: correctum ſtþanȝlice (?). 16. Kaꝑcepn additum e. 17. Se correctum Seo. In ȝebeðe videtur e finalis intrusa. Additum post Goð ælmihti et pro þæf datum þiſef. 20. þeaꝑþenð pro substantivo þeaꝑþunȝ accipiendum, ut eaꝑoð. Vide Orient. Mirab. I. landbuend pro landbunnȝ. 21. Rasura corrigebat þýſne pilðdeope: mox mið þam emendatum et ȝebæd hiȝ to xp. 22. Scripserat hiþe sed duas literas erasit corrector ultimas. 23. Seo cum o intrusa. Post poꝑhte additum innan þæ[f] et sequitur 24. initio versus rasura cum ſeo pro ſe. Sententia tamen non expedita; fuit ſe in þæt mutandum, ut ad tacen referretur. 26. Mutatum in heo ȝeſeh: scripserat ſpilc ſpa. Correctum ſittende ſpilcne anne. 27. Leges ȝebundene. 28. Legendum hine. Post ȝebæd additum hi ut sit, quemadmodum solet, reflexivum. Si legitur him ȝebiddan Oros. VI. i.=p. 472. 8. ed. Th. putes him accusativum deterioris sæculi esse pro hine: accusativus certe est Homil. I. 570 bis. 576. si fides editori. 29. Ante þu eapt supra scriptum cpiſt quod inquietam theologiam olet. tþýmuýyye non turbatum, cf. fol. 74. b. 23, fol. 75. a. 9. Quod in lingua Mœsogothica respondeat est terminatio -NÆSSUS; cavendum igitur ne nimis grammaticam nostram prementes corruptelam arguamus ubi nulla fuerit: erat etiam apud Gothos masculini generis. 30. Correctum minne. 31. blopiende sed i erasa. Correctum mine, et pro ȝeꝑeonde positum anlihte. Quid igitur? 34. Post ȝebæd additum, ut supra 28, hi: þa in þaſ (?) obscurius scriptum est mutatum.

Fol. 73. b. 2. Correctum minne, et 3. þinne bis: aðýlȝian ubi expectabas aðýliȝe. 4. tacen in tacne correctum. 5. þinne correctum, si correctio est, nec potius diversæ dialecti. 6. Seo sed o inserta. Pro þi þane a correctore: quis unquam þa pro masculino singulari accepit? Post deoꝑol þa additum nihil adiuvat sententiam. 8. Correctum ſpýþan. 10. ſcinende et mið þam. 16. Seo sed o

inserta. 18. Sententia ȝecýþan postulabat: stat þeopen. 19. Ex hiꝑendþa fecit ȝelıꝑendþa. Seo culꝑpæ, sed o est inserta. 20. Correxit axıa: idem fol. 73. 2. loce non sollicitabat. 21. ealle corrector. 22. Seo sed o inserta. 24. þeop supra additum þe, ut fiat femininum: item aheꝑe et þınne et mınan. 25. Seo, o intrusa. 26. Emendatum ꝑꝑıꝑan; pro ꝓ, ȝ fe; pro an onȝan, onan; pro Manezþa, Manızne. 27. Pro ſoþꝑæſtþa manna, ſoþꝑæſtna man. 28. mın eȝe absque emendatione stat. 29. Emendatum mınne. 30. Post ſoþꝑæfneſſe (*sic*) additum þeoꝛc et si recte capio emendatum Ic hine (?) ableonde ꝑnam hepa ȝeꝛaꝑan. 31. Pro ſnýttþo substitutum ȝeſælþe. 33. Cum per ſýnȝıan auctorem suum verteret, lapsus est; melius interpres recentior in "Seinte Marharete," ılke bıgon to ȝeıen ant to ȝuren. 35. Corrigendum erat tobꝛecene sed hoc prætermissum; ut plurima alia.

Fol. 74. a. 2. Verba ab ȝ ad ȝebıþ linea notata sunt, credo, quia sensum idoneum non præbent. 3. Se supra additum o. Saȝa mutatum in ꝛeȝc; cende in ȝecende. Recensio hæc est potius quam, si quando peccatum erat, emendatio. Se factum Seo idque ægre. 7. feꝛȝa in feꝛȝæ mutatum. 10. ꝛe in ꝛeo conversum: post þone additum pælhþeoꝛan. 11. ȝehet, sed ȝe sublatum. 13. tacen additum e. 14. Hac vice ȝebıð þe a prima profectum est manu. Se factum Seo. 15. mın in mıne (non mınne) mutatum. 16. hı, ni fallor, scriptum erat hıȝ sed litera per rasuram sublata et up additum. 17. ſýþþan linea notatum et supra hıo scriptum. nýxtan etiam eodem modo signatum. Se in Seo commutatum. 20. mıne hchaman ȝ mınꝑe a correctore. 23. Post ðýðen additum þa. Se relictum et Ðnihten. 25. þıſ; ut videtur, þıſne scripserat. 26. bæþe ab emendatore. unaſꝑꝑınȝende linea notatum; quod facillimum fuit, upaſꝑꝑınȝendum, noluit. 27. Fuerat ealle, ni fallor, eallæ. 29. Nominativus in -neſſe solœcismus non videbatur. 30. tıð etiam præteritum: sed ante culꝑpe nimis sollicite an illatum. 34. þe supervacaneum est. 35. Ante bletſoð datum ȝe.

Fol. 74. b. 1. Post þæf additum þa. 2. þuꝑh in ꝛoꝛ mutatum. 3. tıð relictum sed 4. pıꝑan ȝ cılðan quamvis butan sæpissime cum nominativo construatur. 5. ꝛeolða. 7. Rasura hıꝑe correxit: pro accusativo dativus usurpabatur, ut apud nos hodie. 8. ꝛealþaf stat. 9. þınne ſꝛeoꝛa nn ab emendatore: qui ſꝛeoꝛan cupiunt, sibi ipsis id debeant. 10. Post enȝlum additum nnð þe. 11. aꝛe, *parce*, sed scriptum fuerat aꝛȝe. 12. mınna ȝaſt hım emendatum

et bıde quoque datum; cf. fol. 72. b. 29. Se cpýlleꝛe cf. Se cpýlꝛa fol. 75. a. 26. Prius autem genuinum est. 13. Se præteritum 14. heoꝛenan illatum. 15. Scriptum fuerat mınne bena: rasura subventum. 16. hıꝛa mutatum in hıꝛe, unde quid profecit? 18. ȝeſꝛınȝe emendatum, id est, ȝeſꝛınce: in hꝑlcne duæ literæ ultimæ rasura deletæ, et hꝑlcan emendatum. 19. Pro ꝛe, ꝛeo alter. 20. Sententia postulabat mıneꝛ. 21. ꝺınꝺꝛeȝan emendatum. 22. ꝑæꝛꝺeꝑ (intellige ꝑæꝺeꝑ) hoc modo emendatum maı ... a (maclaꝑ?). 24. Post bıꝺꝺe ꝺꝛıhtен additum. 25. mıne ꝑꝛoꝛunȝe emendavit. 30. ȝecẏꝑe ab emendatore et additum hıf bene post ꝺꝛıhtен. 31. ꝑunꝛe in rasura, ubi, ni fallor, steterat ꝑunꝛoꝺe. Post ꝟ additum an. 32. ȝemẏnꝺeſt emendatum.

Fol. 75. a. 1. enȝlaf maluit alter. 2. ꝺꝛıhtene correxit. 5. ahꝛıneꝑ; a videtur inferta: ꝑıne emendatum, ut et in 7. ubi etiam ȝenealæcꝑ. 8. Post fe rasura in qua fuerat scriptum mıclan aut mıclum. 10. Verba ꝟ nænıȝ ad ꝑæmnan ꝟ linea subducta damnata: quod theologiæ, puto, erat. 11. ꝑınne emendatum: ꝺeaꝛum aȝoꝺenneffe Hebraicum potius quam Anglicum: corrigas sis ꝺeaꝛa. 14. ꝛıꝺe ab emendatore: Sıꝺe datur (Marc. xii. 36) sed rationi linguæ (vid. ad fol. 72. b. 29) convenientius Sıꝺ, quod et Mœsogothica habent eodem loco. 19. Pro ſe correxit ꝑuꝟ; debuerat ꝑu. Dedit quoque ȝeꝛulꝺꝛaꝺeſt et ȝeꝛuꝛꝑaꝺeſt. Id grammaticam spectat: cf. præteritum verbi apud Raskium pp. 71, 82, ed. Th. Nec tamen dubitari potest quin antiquior forma secundæ personæ in -sti exierit, ut Latinum Vidisti; quod fere integrum conservatum apud nos ipsos vel hodie; ut "Thou knewest not," atque in verbis, quæ vocalem radicis mutant, apud Mœsogothos (Massmann. p. 801), æque ac aliis. 20. ꝑıxaꝑ emendatum. ꝑ ȝebeꝺ in ꝑam ȝebeꝺe mutatum; æꝛꝺeꝛ quidem cum dativo construi accepimus; sed ᚣᚧᚣᚱ, et Isl. Eptir accusativum etiam admittunt. 21. In hıꝛe duæ ultimæ erasæ dant literæ hı. Grammatici illud damnaturi sunt; an igitur sunt Acc. Dat. me, ꝑe, uꝟ, eoꝛ corruptelæ nomine arguenda? Omnes ubique linguæ ab exemplari vetustissimo defecere. In ahꝛæꝛꝺe h erasa est; etiam Vlphilas ᚴᚣISᚷᚣN scripsit. Post ȝenım nu additum. 22. Pro ȝecꝛelle, oꝛꝛleh me, quod, ut alia, recensionem indicat. 23. Post ȝeaꝛꝺ prætulit ꝟ he cp̄. ne ȝeꝺeme ıc ꝑæt. In halıȝ ȝoꝺeꝺeſ ꝑæmne nihil videbatur molesti. 24. Seo corrector. 28. ꝛꝛuꝛꝺe idem. 29. Post ꝑuſeuꝺ additum maneȝa. 35. Pro ꝑonn maluit ꝑann.

Fol. 75. b. 1. onhpmon correxit, relicto priore ȝe. 3. ȝepunþe maluit, et 4. beo. 5. Pro he aliud quid erat scriptum, credo hıt. 6. hıþa mutatum in heo. 7. appıtane. 8. hı fuerat hıt; ſcþın in ſcþme mutatum, etsi on sæpissime cum accusativo construitur; ꝑ in þe. 9. Pro hıt, hıo; pro ſıþ, ȝoðeſ. Sıðeþull mann *Vir moratus* occ. Homil. I. 596. vs. 31. Cf. Islandicum Siðaðr. 14. In Actis Sanctorum etc. Iul. 20. 15. Pro þeſaþ onbꝛẏþðaþ posuit alter beon blıðe. Nonne diversa fuit dialectus? 16. hıþe emendatum in hıne, ȝemınðoþ mutatum in ȝemunðẏt a recentiore, ut videtur. Idem 17. ȝeſıhþe maluit.

DE GENERATIONE HOMINVM.

Versionem, ut dicunt, vel potius eadem sæculi recentioris lingua reperire licet in "Popular Treatises on Science," London, 1841, p. 138, line 38.

Vs. 6. lege ȝcẏꝛtꝛan. V. 8. lege ȝꝛeapaðˉ. V. 14. nþam, ita MS.

MAMBRES MAGICVS.

Mambres II. Timoth. iii. 8. lectio est plurimarum versionum Italicarum, Vlphilæ, patrumque.

Vs. 2. heaȝ hic pro *veneficus, magicus* sumendus; nostrum Hag. V. 7. ȝlıceþa? ȝlıæþa? MS. Est autem nostrum Sly, Islandicum Slægr, Germanicum Schlau.

In his tribus ultimis formam servavi literarum: in "Orientis Mirabilia" non licuit, cum duobus codicibus uterer; in "Epistola Alexandri" idem vellem factum, sed sero commode fieri posse rescivi.

PR 1502 C6 Cockayne, Thomas Oswald
Narratiunculae Anglice conscriptae

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY